

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

आ.व. २०८०/०८१

गण्डकी प्रदेश सरकार
उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय
डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ

☎ ०६६-५२०१३५, ९८५६०४६६३०

ईमेल: dfolamjung1@gmail.com वेबसाईट: www.dfolamjung.gov.np

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुको अनुगमन तथा
मूल्याङ्कन प्रतिवेदन
आ.व. २०८०/०८१

प्रकाशक: डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ

वेबसाइट: www.dfolamjung.gov.np

ईमेल: dfolamjung1@gmail.com

सर्वाधिकार: प्रकाशकमा सुरक्षित

सल्लाहकार: दिपक प्रसाद पण्डित (डिभिजनल वन अधिकृत)

प्रकाशित सङ्ख्या: ..... प्रति

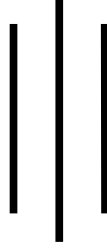
सम्पादक: हरिकुमार श्रेष्ठ (वन अधिकृत)

सम्पादक सहयोगी: डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ, योजना तथा व्यवस्थापन शाखाका
वन अधिकृत श्री सन्तोष खनाल लगायत डिभिजन वन कार्यालय,
लमजुङमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरु

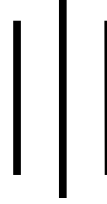
आवरण फोटो: डिभिजन वन कार्यालय लमजुङको प्राविधिक सहयोगबाट सम्पन्न गरिएका
सामुदायिक वन व्यवस्थापन फिल्ड अभ्यास, विरुवा उत्पादन, सतुवा खेती र
संरक्षण पोखरी निर्माणका केही दृश्यहरु

मुद्रण: न्यू जनप्रेमी प्रिन्टर्स, बेसीशह-८, लमजुङ ०६६-५२०२२७

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुको अनुगमन तथा
मूल्याङ्कन प्रतिवेदन
आ.व. २०८०/०८१

प्रतिवेदन तयार गर्ने
हरि कुमार श्रेष्ठ
वन अधिकृत
डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ

अनुगमन गर्ने कर्मचारी
वन अधिकृत, गोविन्द प्रसाद पौडेल- सब डिभिजन वन कार्यालय, मस्याङ्दी
वन अधिकृत, अमृत नाथ आचार्य- सब डिभिजन वन कार्यालय, मध्यनेपाल
अधिकृत छैटौँ, भुल्का कुमारी विश्वकर्मा- सब डिभिजन वन कार्यालय, सुन्दरबजार
फरेष्टर, खुमराज थापामगर- सब डिभिजन वन कार्यालय, राइनास-दुधपोखरी
फरेष्टर, कविता घलान -सब डिभिजन वन कार्यालय, बेसीसहर
फरेष्टर, प्रमोद सुनार- सब डिभिजन वन कार्यालय, दोर्दी

प्रकाशक
डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ
ई-मेल: dfolamjung1@gmail.com
वेबसाईट: www.dfolamjung.gov.np
फोन नं.: ०६६-५२०१३५, ९८५६०४६६३०
२०८१

मन्तव्य

वन नेपालको महत्वपूर्ण प्राकृतिक स्रोत हो । वन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण विभागको सन् २०१५ मा प्रकाशित तथ्याङ्क अनुसार लमजुङ जिल्लाको कुल भुभागको ९१,४६३ हे. (५५.१३ %) भाग वनक्षेत्रले ढाकेको छ । जिल्लाको वनक्षेत्र मध्ये ३४१ वटा सामुदायिक वनको २७८९३१२ हे., १७३ वटा कबुलियती वनको ६७७.०४ हे., १ वटा धार्मिक वनको २.०३ हे. वन समुदायलाई हस्तान्तरण गरी व्यवस्थापन गरिदै आएको छ । उल्लेखित वन व्यवस्थापनका पद्धतिहरू मध्ये सामुदायिक वन विकास प्रमुख कार्यक्रमको रूपमा रहेको छ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूद्वारा डिभिजन वन कार्यालय र अन्तर्गत कार्यरत वन प्राविधिक कर्मचारीहरूको सहयोगमा सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्धन, विकास र सदुपयोग गर्दै आएको छ । वनक्षेत्रको प्रभावकारी संरक्षण तथा दिगो व्यवस्थापनले नागरिकको दैनिक वन पैदावरको आवश्यकता परिपूर्ति गर्न, वन क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न, रोजगारी सृजना गर्न तथा वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ ।

यस कार्यालयको आव २०८०/८१ को सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यक्रम अनुसार आ.व.२०७९/८० मा समूहहरूले गरेका विभिन्न कृयाकलापहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्य सम्पन्न गरीएको छ । कार्यक्रम अनुसार जिल्लामा अवस्थित सामुदायिक वनको व्यवस्थापन कसरी भएको छ ? विधान र कार्ययोजना अनुसारका कार्यहरू कसरी संचालन गरिएका छन् ? समूहहरूको संस्थागत, सुशासन तथा समावेशिताको अवस्था कस्तो रहेको छ ? सामुदायिक वनबाट प्राप्त आम्दानीहरू के कसरी वितरण र खर्च गरिएको छ ? समूहमा कार्य संचालन गर्दा के कस्ता समस्या र चुनौतिहरू देखिन आए ? सिकाई के कस्तो रह्यो ? परेका समस्या समाधानका उपायहरू के हुन सक्छन् भन्ने समेत सामुदायिक वनको पछिल्लो अवस्था उजागर गर्ने उद्देश्यले संक्षिप्त र सुक्ष्म रूपमा विश्लेषण गरी सार्वजनिक गर्न अनुगमनबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ । यस किसिमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यले डिभिजन वन कार्यालयलाई सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमलाई आगामी दिनमा थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न र उपभोक्ता समूहलाई आफ्नो स्वमूल्याङ्कन गरी राम्रा पक्षलाई अनुशरण गर्न र नराम्रा पक्षलाई सुधार गर्न प्रेरित गर्नेछ भन्ने विश्वास लिईएको छ । यस पुस्तिकाले सामुदायिक वन विकास कार्यक्रममा चासो राख्ने सघ, संस्था, उपभोक्ता, अनुसन्धानकर्ता लगायत सम्बन्धित महानुभावहरूलाई सहयोग पुऱ्याउनेछ भन्ने आशा राखिएको छ । पुस्तिकालाई थप परिस्कृत गरी प्रकाशन गर्न मार्गदर्शन, सुझाव र सल्लाहको लागि सम्पूर्ण पाठक वर्गहरूमा अनुरोध छ ।

अन्तमा, पुस्तिका तयारीको क्रममा आ-आफ्नो समूहको तथ्याङ्क तथा सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरू, स्थलगत अनुगमन कार्यमा खटिनु हुने सबै डिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारीहरू, अनुगमन फाराम संकलन गर्ने वन अधिकृत र विश्लेषण सहित पुस्तिका तयार गर्नु हुने वन अधिकृत हरिकुमार श्रेष्ठ लगायत कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

दिपक प्रसाद पण्डित
डिभिजनल वन अधिकृत

विषय सूची

भाग १: लमजुङ जिल्ला तथा वन पैदावारको विवरण

१.१	परिचय	१
१.२	ऐतिहासिक पृष्ठभूमी	१
१.३	सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था	२
१.३.१	जनसंख्या, लिङ्ग र जातजाति	२
१.३.२	पेशा तथा रोजगारी	२
१.३.३	प्रमुख सांस्कृतिक पर्व तथा चाडबाडहरु	३
१.४	जिल्लाका मुख्य-मुख्य ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय स्थलहरु :	३
१.५	जियोलोजी (भौगोलिक वनावट (खनिज, चट्टान र माटो)	३
१.६	जलवायु तथा वर्षा	४
१.७	जल सम्पदा	४
१.८	वन पैदावारमा आधारित उद्योग/व्यवसायहरु	४
१.९	भू-उपयोगिता तथा अन्य विवरण	४
१.१०	जिल्लाको वन जंगलको किसिम र क्षेत्रफल	५
१.११	वन जंगलको किसिम तथा वन पैदावरको स्थिति	५
	क) जलवायुको आधारमा	५
	ख) रुख प्रजातिको आधारमा	६
	ग) उचाईको आधारमा	६
१.१२	स्थानीय तह अनुसार वनक्षेत्रको विवरण	७
१.१३	जडीबुटी एवं गैह्रकाष्ठ वन पैदावरका प्रजातिहरु	८
१.१४	डिभिजन वन कार्यालयबाट हस्तान्तरण भएका विभिन्न वनहरुको विवरण	८
	१.१४.१ सामुदायिक वन	८
	१.१४.२ कबुलियती वन	९
	१.१४.३ धार्मिक वन	९
	१.१४.४ निजी वन:-	९
	भाग २: डिभिजन वन कार्यालयको भैतिक पूर्वाधार, दरबन्दी लगायतको विवरण	
२.१	डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत रहेको भौतिक पूर्वाधारको विवरण	१०
	२.१.१ भवन	१०
	२.१.२ सवारी साधन	१०
	२.१.३ संचार साधन	१०
	२.१.४ अन्य उपकरण	१०
२.२	अन्य प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराइएको वन क्षेत्रको विवरण	१०
२.३	सवडिभिजन वन कार्यालयहरुको कार्यक्षेत्र विवरण	१२
२.४	जिल्ला सदरमुकाम देखि सवडिभिजन वन कार्यालयहरु सम्मको दुरी	१२
२.५	डिभिजन वन कार्यालय लमजुङको संगठनात्मक ढाँचा	१३

भाग ३: अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विश्लेषण

३.१	परिचय	१४
३.२	अनुगमन तथा मूल्यांकनका उद्देश्यहरू	१४
३.३	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विधि	१४
३.४	अनुगमन प्रतिवेदनको सिमितता	१४
३.५	नतिजा विश्लेषण तथा प्रस्तुतिकरण	१५
३.५.१	सबडिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत अनुगमन, निरीक्षण गरिएका सा.व.उ.स. हरुको विवरण	१५
३.५.२	सामाजिक समूह अनुसार घरधुरी विवरण	१५
३.५.२.१	दलित घरधुरी विवरण	१५
३.५.२.२	जनजाति घरधुरी विवरण	१५
३.५.२.३	अन्य जाति घरधुरी विवरण	१६
३.५.३	उपभोक्ता समूहको साधारण सभा र उपभोक्ता समितिको बैठक	१६
३.५.३.१	उपभोक्ता समूहको साधारण सभा	१६
३.५.३.२	समितिको वार्षिक बैठक विवरण	१७
३.६	उपभोक्ता समितिमा सहभागिता	१७
३.६.१	उपभोक्ता समितिको बैठक तथा वार्षिक साधारण सभामा उपस्थिति	१७
३.६.२	उपभोक्ता समितिमा महिला तथा पुरुष सहभागिता	१८
३.७	विभिन्न क्रियाकलापमा उपभोक्ताको सहभागिता	१८
३.८	वन पैदावारको सदुपयोग	१८
३.९	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको आम्दानी र खर्च तथा कोषको अवस्था सम्बन्धि विवरण	१९
३.९.१	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कोषको अवस्था	१९
३.९.२	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा विभिन्न शिर्षकबाट भएको आम्दानीको विवरण	१९
३.९.३	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको वार्षिक खर्चको विवरण	२०
३.१०	वैक खाता संचालन र लेखा परीक्षणको स्थिति	२१
३.११	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूले वनको संरक्षण गर्दा अपनाईएको तरिकाहरू	२१
३.१२	समूहले सम्पन्न गरेका वृक्षारोपण तथा वन संवर्धनको विवरण	२२
३.१३	समूहबाट माग भई आएका अध्ययन भ्रमण, तालिम, गोष्ठीको विवरण	२२
३.१४	समूहको समग्र अनुगमन, मूल्याङ्कनको आधारमा समूहहरूको वर्तमान अवस्था	२२
३.१५.	सा.व.उ.स.मा देखिएका सबल पक्षहरू, कमजोर पक्षहरू तथा सुझावहरू	२३
३.१५.१	सबल पक्षहरू	२३
३.१५.२	कमजोर तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्ष	२३
३.१५.३	सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू	२४
३.१५.४	सुझावहरू	२४

भाग ४: कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा वन व्यवस्थापनका समस्या, चुनौती, अवसर र हालसम्मका सिकाई

४.१ वन व्यवस्थापनका समस्याहरु	२५
४.१.१ नीतिगत तथा कानूनी	२५
४.१.२ ढुङ्गा, गिटी, बालुवा उत्खनन	२५
४.१.३ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा मानव वन्यजन्तुको द्वन्द	२५
४.१.४ वन डढेला	२५
४.१.५ अन्य समस्याहरु	२५
४.२ चुनौतीहरु	२६
४.३ सिकाईहरु	२६
४.४ उपलब्धीहरु	२६
४.५ अवसर	२७
४.६ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुको लागि महत्वपूर्ण जानकारी	२७
 अनुसूची १: जिल्लामा हालसम्म हस्तान्तरण भएका सामुदायिक वनहरुको विवरण	३१
अनुसूची २: वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन लागू भएका सामुदायिक वनको विवरण	४४
अनुसूची ३: उपभोक्ता समूहको वार्षिक प्रतिवेदनको ढाँचा	४५
अनुसूची ४: सामुदायिक वनको काठ/ दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण गर्न सहमति माग गर्दा पेश गर्नुपर्ने फारामहरु (अनुसूची नं. १ र अनुसूची नं. ६)	४७
अनुसूची ५: सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको मूल्याङ्कनका आधारहरु	४९
अनुसूची ६: उपभोक्ता समूह पुरस्कारको विवरण	५२
अनुसूची ७: वन्यजन्तुबाट हुने क्षतीको राहत सम्बन्धी व्यवस्था	५५
अनुसूची ८: वन नियमावली, २०७९ अनुसार काठ, दाउरा, जडीबुटी तथा अन्य वन पैदावरको राजश्व दर	५७
अनुसूची ९: वन विउ संकलन तथा रोपण गर्ने समय तालिका	६०

भाग १ लमजुङ जिल्ला तथा वन पैदावारको विवरण

१.१ परिचय

लमजुङ प्राकृतिक सम्पदाहरुले भरिपूर्ण सुन्दर, मनोरम पर्यटकीय जिल्ला हो । कुल क्षेत्रफल १,६६,२४० हेक्टर रहेको जिल्लाको पूर्वमा गोरखा, पश्चिममा कास्की, उत्तरमा मनाङ र दक्षिणमा तनहुँ जिल्ला पर्दछन् । उत्तरमा अवस्थित लमजुङ, अन्नपूर्ण र मनासलु हिमालले यस जिल्लाको प्राकृतिक छविलाई अझ मनोरम बनाएको छ । अन्नपूर्ण पदमार्गको नामले प्रसिद्ध यो जिल्ला पर्यटकीय दृष्टिले पनि महत्वपूर्ण छ ।

जिल्लाको सदरमुकाम बेसीशहर पृथ्वी राजमार्गमा पर्ने डुम्रे बजार देखि ४२ कि.मी. उत्तरमा अवस्थित छ । जिल्लामा १ निर्वाचन क्षेत्र, ४ वटा गाउँपालिका र ४ वटा नगरपालिका रहेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ४४१७० घरधुरी रहेको र महिला: ८१७७५, पुरुष: ७४,०७७ गरी कुल १,५५,८५२ मानिसहरु बसोबास गर्ने जिल्लामा विशेष गरि गुरुङ, क्षेत्रि, ब्राम्हण, कामी, तामाङ, सार्की, नेवार, दमाई, घर्ती, मगर, दुरा, राई, ठकुरी, कुमाल, सन्यासी, मुस्लिम, थकाली, चेपाङ आदि जातिहरुको बसोबास रहेको छ । करिब ५५.१३% भू भाग वन जंगलले ढाकेको समुन्द्र सतहबाट ३८५ मिटर (रम्घाटार) देखि ८१६२ मिटर (मनास्लु हिमाल) को उचाई सम्म फैलिएको र उष्ण, उपोष्ण, शीतोष्ण र उच्च (अलपाइन र तुन्द्रा) भेगको जलवायुले गर्दा यो जिल्ला जैविक विविधताको दृष्टिकोणले धनी छ । जिल्लाको तल्लो क्षेत्र १००० मिटरको उचाई सम्ममा रहेको उष्ण वनमा साल, चिलाउने, कटुस, सिमल आदि प्रजाति पाईन्छ भने १००० मिटर देखि २००० मिटर सम्मको उचाईमा पाईने उपोष्ण प्रदेशीय वनमा साल, चिलाउने, कटुस, उत्तिस, चाँप, सिमल आदि पाईन्छ । त्यस्तै गरेर २००० देखि ३००० मिटर सम्मको उचाईमा पाईने शीतोष्ण वनमा कटुस, उत्तिस, ओक, खसु, लालीगुराँस, चाँप, दार आदि प्रजाति मुख्य रूपमा पाईन्छ । ३००० मिटर देखि ४००० मिटर सम्मको उचाईमा अर्ध लेकाली (उपहिमाद्री) वनमा भोजपत्र, ओखर, स्प्रुस, फर, गोब्रे सल्ला, धुपी सल्ला आदि प्रजाति मुख्य रूपमा पाईन्छ । जिल्लाको ४००० मिटर भन्दा माथिका लेकाली (हिमाद्री) वनमा पोथ्रा/पोथ्री भाडीयुक्त प्रजातिहरु र बहुमुल्य जडीबुटी प्रजातिहरु पाईन्छन् । मुल्यवान जडीबुटी, विभिन्न प्रजातिका वन्यजन्तु तथा चरा चुरुङ्गीले यस जिल्लाको आकर्षण थपेको छ । प्राकृतिक सौन्दर्य तथा रमणीय स्थानहरुले पर्यटन विकासका प्रशस्त सम्भावना रहेको छ । जिल्लाको भू-वनोट अनुसार अधिकांस भू-भाग मध्य पहाडी क्षेत्र (४२.५%), उच्च पहाड (३९.२%) रहेको छ भने केही भाग १८.३% उच्च हिमाली क्षेत्र रहेको छ ।

१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी

जिल्लामा वन संरक्षण, विकास तथा प्रशासनिक निकायको रूपमा वि.स. २०३४ सालमा मस्याङ्दी वन डिभिजन कार्यालय तथा वि.स. २०४० सालमा साविक जिल्ला वन कार्यालयको रूपमा स्थापना भएको थियो । वि.सं. २०४२ साल भन्दा अगाडी मनाङ जिल्लामा छुट्टै वन कार्यालयको स्थापना नभए सम्म यसै कार्यालयबाट मनाङ जिल्लाका वन जंगल, वन्यजन्तु समेतको संरक्षणको व्यवस्था मिलाईएको थियो । जिल्ला वन कार्यालयको स्थापना भए पश्चात जिल्लामा व्यवस्थित तवरबाट वन र वन्यजन्तु संरक्षण कार्य गर्न मौजुदा वन क्षेत्रको आधारमा बेसीशहर ईलाका वन कार्यालय, बेसीशहर, तार्कुघाट ईलाका वन कार्यालय, सुन्दरबजार र भोर्लेटार ईलाका वन कार्यालय, भोर्लेटार गरि ईलाका वन कार्यालयहरु विभाजन गरियो । हरेक ईलाकामा ४ वटा ईकाईहरु कायम भई जिल्लामा रहेको वन जंगलको संरक्षण, व्यवस्थापन कार्य संचालन गरिदै आएका पनि जिल्लाको भौगोलिक विकटता, स्थानीय जनतामा वन संरक्षण प्रति कम चासो तथा जनशक्तिको कमि समेतले गर्दा प्राप्त श्रोत र साधनद्वारा प्रभावकारी रूपमा वनजंगल, वन्यजन्तुको संरक्षण र व्यवस्थापन हुन सकिरहेको थिएन । वि.स. २०५० सालमा वन संगठन सुधार भए पश्चात जिल्लामा सम्पूर्ण मौजुदा वनक्षेत्रलाई प्रभावकारी ढंगबाट संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न ८ ई.व.का.हरु कायम गरिएको थियो । संघीय संरचना अनुरूप मिति २०७५/५/३ देखि प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेको यस जिल्लाको वन संरक्षण,

व्यवस्थापन र सदुपयोगका लागि हाल १ डिभिजन वन कार्यालय र ६ वटा सब डिभिजन वन कार्यालयहरु स्थापना गरिएको छ ।

सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम लागु भए देखि जिल्लामा वन संरक्षणमा राम्रो सुधार भएको पाईन्छ । जिल्लामा स्थानीय जनताको पहुँचमा रहेका अधिकांश वन क्षेत्र सामुदायिक वनको रुपमा हस्तान्तरण भएका र केहि हुने क्रममा छन् । जिल्लाको कूल वन क्षेत्र ९१,४६३ हेक्टर (अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र समेत रहेकोमा) मध्ये आ.व. २०७९/८० सम्म ३४१ समूहलाई २७,८९३.१२ हेक्टर अर्थात ३०.४९% वन क्षेत्र सामुदायिक वनको रुपमा हस्तान्तरण भईसकेको छ भने १७३ विपन्न समूहलाई ६७७.०४ हेक्टर अर्थात ०.७४% वन क्षेत्र कबुलियती वनको रुपमा हस्तान्तरण गरि सकिएको छ । समूहलाई हस्तान्तरण भए पछि जिल्लाका सबै वनहरु पहिला भन्दा बढी संरक्षित र हराभरा भएको छ ।

तथ्याङ्क अनुसार जिल्लामा अझै पनि उल्लेख्य वन क्षेत्र राष्ट्रिय अर्थात सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको रुपमा रहेको छ । राष्ट्रिय वनको रुपमा रहेको वनक्षेत्र मानिसको बसोबास क्षेत्रबाट टाढा रहेको हुँदा वन क्षेत्रमा मानिसहरुको चाप न्यून रहेको छ । जिल्लामा प्रचुर मात्रामा जडीबुटी पाईने भएकोले जडीबुटी संकलन गरी विक्री वितरण वाट जिल्ला भित्र बसोबास गर्ने गरिब, विपन्न परिवारहरुको जिविकोपार्जनको राम्रो श्रोत हुन सक्दछ । यद्यपी जडिबुटीको व्यवस्थित संकलन, निकासी तथा प्रशोधन तर्फ धेरै कार्यहरु गर्नु पर्ने देखिन्छ । जिल्लामा भएको यातायातको सुविधा, शितल जलवायु, हराभरा प्राकृतिक दृश्य र जिल्लाका विभिन्न स्थानमा भएका प्राकृतिक र साँस्कृतिक महत्वका स्थानहरुले गर्दा यो जिल्ला पर्यटकहरुका लागि राम्रो गन्तव्य हुन सक्ने देखिन्छ । अतः भविष्यमो पर्यापर्यटन (Eco-Tourism) क्षेत्र लाई समेत थप विकास तथा प्रवर्धन गर्नु ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

जिल्लाको वन प्रशासनिक संगठनलाई अझ सुदृढ पार्नु पर्ने खाँचो छ । १ डिभिजनल वन अधिकृत, ९ जना वन अधिकृत, १ जना वरिष्ठ रेन्जर, २ जना फरेष्टर, २४ जना वन रक्षक र प्रशासनिक कर्मचारी सहित जम्मा ४८ जनाको दरबन्दी रहेको सांगठनिक स्वरुप भएतापनि यस जिल्लामा लामो समय देखि नै दरबन्दी भन्दा कम संख्यामा कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन् ।

१.३ सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था

१.३.१ जनसंख्या, लिङ्ग र जातजाति

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार लमजुङ जिल्लाको जनसंख्याको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ ।

जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण (Demographic Indicators)

घरधुरी	जनसंख्या			लैङ्गिक अनुपात	औसत परिवार संख्या	जन घनत्व/ वर्ग कि.मि.	जनसंख्या वृद्धि दर
	महिला	पुरुष	जम्मा				
४४१७०	८१७७५	७४०७७	१५५८५२	९०.५९ पुरुष प्रति १०० महिला	३.५३	९२	-०.७०%

(श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन)

१.३.२ पेशा तथा रोजगारी

जिल्लामा भारतीय पेन्सनरहरुको उल्लेख्य संख्या रहेको छ । करिब ६७% मानिसहरु कृषि व्यवसायमा आश्रित रहेका छन् । कृषि तथा पशुपालन, वन पैदावारमा आधारित व्यवसाय, सरकारी नोकरी, गैरसरकारी नोकरी, बैदेशिक रोजगारी, व्यापार, सिलाईबुनाई, फलाम, सुन चाँदी, हस्तकला तथा रङ लगाउने काम, उद्योग, छालाको काम, सिकर्मी, डकर्मी, मिस्त्री, स्वास्थ्य क्षेत्र र अन्य कामकाजलाई समेत यहाँका मानिसहरुले पेशाको रुपमा अँगाल्दै आईरहेको पाईन्छ ।

१.३.३ प्रमुख सांस्कृतिक पर्व तथा चाडबाडहरू

यहाँका वासिन्दाहरूले दशैं, तिहार, तिज, तमु ल्होसार, सोनाम ल्होसार, वैशाखे संक्रान्ति, रक्षाबन्धन, कृष्ण जन्माष्टमी, माघे संक्रान्ती, वसन्त पञ्चमी, फागु पूर्णिमा, शिवरात्री, रामनवमी, बुद्ध जयन्ती, क्रिसमस, ईद, नाग पञ्चमी जस्ता चाडपर्वहरू प्रमुख पर्वको रूपमा मनाउने गर्दछन् ।

१.४ जिल्लाका मुख्य-मुख्य ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय स्थलहरू :

क) ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक स्थलहरू

■ लमजुङ दरवार	■ पुरानकोट	■ राइनास कोट	■ सिन्दुरे ढुंगा
■ जिताकोट	■ कुन्छा गढी		

ख) धार्मिक स्थलहरू

■ गाउँशहर कालिका	■ कपुर्ेश्वर महादेव	■ ईशानेश्वर महादेव	■ लक्ष्मीनारायण मन्दिर
■ दुधपोखरी	■ उदिपुर कालिका	■ अकला मन्दिर	■ तुरलुङ कालिका

ग) पर्यटकीय स्थलहरू

- धार्मिक दृष्टिकोणबाट: गाउँशहर कालिका, उदिपुर कालिका, ईशानेश्वर महादेव, इलमपोखरी, दुधपोखरी, बराहपोखरी आदि ।
- ऐतिहासिक दृष्टिकोणबाट: गाउँशहर दरवार, पुरानकोट, राइनासकोट, सिन्दुरे ढुंगा आदि ।
- पर्यटकिय गाउँहरू (ग्रामिण पर्यटन): घलेगाउँ, भुजुङ, काउलेपानी, राइनासकोट, घेर्मु खानीगाउँ रक गार्डेन, गिलुङ, खासुर, सिउरुङ, छिनखोला आदि ।

१.५ जियोलोजी (भौगोलिक वनावट (खनिज, चट्टान र माटो)

जिल्लामा हाल सम्म कुनै किसिमको खनिज रहेको जानकारी प्राप्त हुन सकेको छैन । मुख्यतया परिवर्तित चट्टान, पत्रे चट्टान भएकोले यहाँ Sand stone, Lime stone, Conglomerates आदि पाईन्छ । भौगोलिक वनावट कमलो र कमजोर छ । जिल्लामा मुख्यतया रातो माटो (Lateritic), बलौटे माटो (Sandy Soil), दोमट माटो (Loamy Soil), बलौटे दोमट माटो (Sandy Loamy Soil) आदी पाईन्छ ।

सदरमुकाम बेसीशहर (भानुभक्त राजमार्गले चिनिने) यस जिल्लाको सिमाना पाउँदी ढिकबाट शुरु हुन्छ । यो जिल्ला २८°०३'१९" देखी २८°३०'३८" उत्तरी अक्षांश र ८४°११'२३" देखि ८४° ३८'१०" पुर्वी देशान्तर बिच रहेको छ । मगर भाषाबाट साभार भएको लमजुङ्ग शब्दले अग्ला, लामा तथा अजंगको पहाड पर्वतले बनेको भूमि भनि जनाउँछ । जिल्लाको भू-वनोट र मुख्य मुख्य हिमाल/पहाडको विवरण: निम्न तालिकामा दिईएको छ ।

भू-वनोटको विवरण

क्र.स.	किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग किलोमिटर)	प्रतिशत
१	मध्य पहाडी क्षेत्र	७२०	४२.५
२	उच्च पहाडी क्षेत्र	६६३	३९.२
३	उच्च हिमाली क्षेत्र	३०९	१८.३
जम्मा		१६९२	१००

(श्रोत: साविक जि.वि.स., लमजुङ, २०७४)

मुख्य मुख्य हिमाल/पहाडको विवरण

क्र.स.	हिमाल/पहाड	उचाई (मीटर)	क्र.स.	हिमाल/पहाड	उचाई (मीटर)
१	मनासलु हिमाल	८१६२	४	अन्नपूर्ण हिमाल	७९३९
२	हिमालचुलि	७६७४	५	मनास्लु (दक्षिण)	७६३७
३	लमजुङ्गचुलि	६९८८	६	बौद्ध हिमाल	६६७४

१.६ जलवायु तथा वर्षा

भौगोलिक विविधता तथा उचाईको कारणले गर्दा जिल्लाको हावापानी र प्राकृतिक वनस्पतिमा विविधता पाईन्छ । यहाँ उष्ण,उपोष्ण, शीतोष्ण, उच्च (अल्पाइन र तुन्द्रा) किसिमको हावापानी पाईन्छ भने औषत अधिकतम तापक्रम २७.०८ डिग्री सेल्सियस र औषत न्यूनतम तापक्रम १५.२९ डिग्री सेल्सियस तथा वार्षिक वर्षा सालाखाला २९१३.८ मि.मी. रहेको पाईन्छ ।

१.७ जल सम्पदा

जिल्लामा रहेका मुख्य नदीहरुमा मस्याङ्दी, मादि र चेपे रहेका छन् भने साना खोलाहरुमा डादी, रुदी, किसेदी, रिस्ती, पिस्ती, मिदिम, पाउंदी, खुदी, दोर्दी, नाउँदी आदी रहेका छन् भने बराहपोखरी, दुधपोखरी, ईलमपोखरी, मेमेपोखरी जस्ता चर्चित ठुला तालहरु रहेका छन् ।

१.८ वन पैदावारमा आधारित उद्योग/व्यवसायहरु

यस जिल्लामा वनको मौज्दात तथा संकलन गर्न सकिने काष्ठ तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावारहरु (NTFPs) को प्रचुरतालाई हेर्दा वनपैदावारमा आधारित उद्योग स्थापना हुने प्रशस्त सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

जिल्लामा संचालनमा रहेका वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरु

सि.नं.	उद्योगको किसिम	दर्ता संख्या
१	फर्निचर उद्योग	१२८
२	स:मिल (काष्ठ उद्योग)	१२
३	जडीबुटीजन्य	१९
जम्मा		१५९

(श्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति शाखा कार्यालय, लमजुङ)

१.९ भू-उपयोगिता तथा अन्य विवरण

जिल्लाको कुल क्षेत्रफल : १६६२४० हे.
 कुल वन क्षेत्र : ९१४६३ हे. जम्मा क्षेत्रफलको ५५.१३% (अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र समेत)
 सदरमुकाम उचाई : ८०० मिटर
 सबैभन्दा अग्लो स्थान : ८१६२ मिटर (मनास्लु हिमाल)
 सबैभन्दा होचो स्थान : ३८५ मिटर (दुई पिप्ले,रम्घा)
 हावापानी : उष्ण, उपोष्ण, समशितोष्ण, शितोष्ण, अल्पाइन र तुन्द्रा

१.१० जिल्लाको वन जंगलको किसिम र क्षेत्रफल
स्वामित्वको आधारमा वनको वर्गिकरण

सि.नं.	वनको किसिम	क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१.	सामुदायिक वन	२७८९३.१२	३४१ वटा
२.	कबुलियती वन	६७७.०४	१७३ वटा
३.	धार्मिक वन	२.०३	उदीपुर कालिकामाई मन्दिर व्यवस्थापन तथा विकास समिती
४.	संरक्षित क्षेत्र	२०५९९.००	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
५.	निजि वन	१९.४१	५७ वटा

१.११ वन जंगलको किसिम तथा वन पैदावरको स्थिति

जिल्लाको औसत संचिती (Growing Stock) १०९.५२ घ.मी./प्रति हेक्टर रहेको यस जिल्लामा विभिन्न प्रकारको हावापानी पाईने हुनाले वनस्पति प्रजातिमा पनि विविधता पाईन्छ । वनलाई विभिन्न आधारमा वर्गिकरण गरिएको छ ।

क) जलवायुको आधारमा

१. उष्ण प्रदेशिय वन (Tropical Forest)

यस जिल्लाको तल्लो भाग अर्थात समुद्र सतहदेखि १००० मीटरको उचाईमा रहेको यस वनमा साल, साज, हर्षो, चिलाउने, कटुस, सिमल आदि प्रजातिका रुखहरु पाईने यस प्रकारको वन मुख्यतया साविकका रम्घा, भोर्लेटार, ईशानेश्वर, करापु, समीभञ्ज्याङ, सूर्यपाल, तान्द्राङ टक्सार, जिता, दुराडांडा, तार्कु, सुन्दरवजार, भोटेवडार, परेवाडांडा, तार्कुघाट, धमिलीकुवा, चक्रतिर्थ, राईनास मोहोरियाकोट, भारते, अर्चलवोट, श्रीमन्ज्याङ, चिती, हिलेटक्सार, उदिपुर, गाउंशहर, चण्डिस्थान, बांभाखेत आदि गा.वि.स. मा पाईन्छ ।

२. उपोष्ण प्रदेशिय वन (Sub-tropical Forest)

समुन्द्र सतहबाट १००० मिटर देखि २००० मिटर सम्मको उचाईमा पाईने यस प्रकारका वनमा मुख्यतया साल, चिलाउने, कटुस, उत्तिस, चांप, सिमल आदि प्रजातिका रुखहरु पाईन्छन् । यस प्रकारको वन मुख्यतया साविकका ढोडेनी, खुदि, गाउंशहर, बाग्लुङ्गपानी, धोडेनी, दुधपोखरी, आदि गा.वि.स. मा पाईन्छ ।

३. शीतोष्ण प्रदेशीय वन (Temperate Forest)

समुन्द्र सतहबाट २००० मीटर देखि ३००० मीटर सम्मको उचाईमा पाइने यस प्रकारको वनमा ओक, खसु, लालीगुरांस, चाँप, दार आदि प्रजातिहरु मुख्य प्रजातिका रुपमा पाईन्छन् । यस प्रकारको वन मुख्यतया साविकका बेसीशहर, चण्डिस्थान, गाउंशहर, उदिपुर, चिती, हिलेटक्सार, पुरानकोट, बाग्लुङ्गपानी, गिलुङ, मालिङ, नाल्मा, भोजे, सिम्पानी, खुदी, ताघिङ, घनपोखरा, गा.वि.स.हरुमा पाईन्छ ।

४. उप हिमालि प्रदेशीय वन (Sub-Alpine Forest)

समुन्द्र सतहबाट ३००० मिटर देखि ४००० मिटर सम्मको उचाईमा पाइने यस प्रकारको वनमा भोजपत्र, ओखर, स्पुस, फर, गोब्रे सल्ला, लालीगुरांस, धुपी सल्ला आदि मुख्य प्रजाति रुपमा पाईन्छ । यस प्रकारको वन मुख्यतया घेर्मु, ताघिङ्ग, बाहुनडाँडा, घनपोखरा, भुजुङ्ग, पसगाउँ, आदिमा पाईन्छ ।

५. हिमाद्रि प्रदेशीय वन (Alpine and Tundra Forest)

समुद्र सतहबाट ४००० मिटर भन्दा माथिका उचाईमा हिउँ धेरै मात्रामा पर्दछ र वर्षा कम मात्रामा हुने क्षेत्रमा यस प्रकारका वन पाईन्छ । यस वनमा पोथ्रा पोथ्री भन्नाडी युक्त प्रजातिहरु र बहुमूल्य जडिवुटि प्रजातिहरुको साथै घाँसे मैदानहरु, पर्वतीय खर्कहरु प्रशस्त छन् । यस प्रकारको वन मुख्यतया घेर्मु, ताघिङ्ग, घनपोखरा, भुलभुलेको उच्च पहाडी भागमा पाईन्छ ।

ख) रुख प्रजातिको आधारमा

१. कोणधारी वन (Conifer Forest)

जिल्लाको उत्तरी भागतिर रहेको कोणधारी किसिमको वन जंगल ४९४१.१ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । सल्ला, स्पुस, लौठ सल्ला जस्ता मूल्यवान प्रजातिहरु कोणधारी वन मुख्यतया घेर्मु, ताघिङ्ग, बाहुनडाँडा, घनपोखरा, भुजुङ्ग, पसगाउ क्षेत्रमा पाईन्छ ।

२. मिश्रित वन (Mixed Forest)

जिल्लामा ३२४९.६० हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको यस प्रकारको वनमा चिलाउने, कटुस, चाँप, उत्तीस, लालिगुराँस, अंगेरी, दुधिलो आदि पर्दछन् । यस प्रकारको वन मुख्यतया वेसीशहर, चण्डिस्थान, गाउँशहर, उदिपुर, चिती, हिलेटक्सार, पुरानकोट, बाग्लुङ्गपानी, गिलुङ, मालिङ, नाल्मा, भोजे, सिम्पानी, खुदी, ताघिङ्ग, घनपोखरा आदिमा पाईन्छ ।

३. कडा काठको वन (Hardwood Forest)

कूल ५८,४८२.९० हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको यस प्रकारको वनमा पाईने मुख्य प्रजातिहरुमा साल, चिलाउने, कटुस, चाँप आदि हुन् । यस प्रकारको वन मुख्यतया रम्घा, भोर्लेटार, ईशानेश्वर, करापु, समीभञ्ज्याङ, सूर्यपाल, तान्द्राङ टक्सार, जिता, दुराडाँडा, तार्कु, सुन्दरबजार, भोटेओडार, परेवाडाँडा, तार्कुघाट, धमिलीकुवा, चक्रतिर्थ, राईनास मोहोरियाकोट, भारते, अर्चलवोट, श्रीमन्ज्याङ, चिती, हिलेटक्सार, उदिपुर, गाउँशहर, चण्डिस्थान, बाँझाखेत क्षेत्रमा पाईन्छ ।

ग) उचाईको आधारमा

१. मध्य पहाडको वन

हार्डवुड किसिमका प्रजातिहरु मात्र पाईने यस जिल्लाको मध्य पहाडको वन २६०८३.५ हेक्टर रहेको छ । जसमध्ये पतझड मिश्रित चौडापाते वन (Decidious Broad Leaved Forest) ३२६३.३ हेक्टर, साल वन (Sal Forest) ५४८३.६ हेक्टर र उष्ण मिश्रित वन (Tropical Mixed Forest) १७,३३६.६ हेक्टर रहेको छ । यस प्रकारको वन मुख्यतया रम्घा, भोर्लेटार, ईशानेश्वर, करापु, समीभञ्ज्याङ, सूर्यपाल, तान्द्राङ टक्सार, जिता, दुराडाँडा, तार्कु, सुन्दरबजार, भोटेवडार, परेवाडाँडा, तार्कुघाट, धमिलीकुवा, चक्रतिर्थ, राईनास मोहोरियाकोट, भारते, अर्चलवोट, श्रीमन्ज्याङ, चिती, हिलेटक्सार, उदिपुर, गाउँशहर, चण्डिस्थान, बाँझाखेत आदिमा पाईन्छ ।

२. उच्च पहाडको वन

कोणधारी (Conifer), कडा काठ (Hardwood) र मिश्रित (Mixed) किसिमका गरी जम्मा ३८,४८२.२ हेक्टर रहेको यस प्रकारको वन मध्ये ३७०७.५ हेक्टर कोणधारी, ३१,७१७.७ हेक्टर कडा काठ र ३,०५७ हेक्टर मिश्रित किसिमको वनले ढाकेको छ। यस प्रकारको वन मुख्यतया बेसीशहर, चण्डिस्थान, गाउँशहर, उदिपुर, चिती, हिलेटक्सार, पुरानकोट, वाग्लुङ्पानी, गिलुङ, मालिङ, नाल्मा, भोजे, सिम्पानी, खुदी, ताघिङ, घनपोखराका उच्च पहाडी भागमा पाईन्छ।

३. उच्च हिमालको वन

उच्च हिमालको वनमा पनि कोणधारी (Conifer), कडा काठ (Hard wood) र मिश्रित (Mixed) किसिमका गरी जम्मा २,१०७.९ हेक्टर क्षेत्र वनले ढाकेको छ। यस प्रकारको वन मुख्यतया घेर्मु, ताघिङ्ग, बाहुनडाँडा, घनपोखरा, भुजुङ्ग, पसगाउँ, आदिमा पाईन्छ। जसमध्ये १२३३.६ हेक्टर कोणधारी किसिमको वन, ६८१.७ हेक्टर कडा काठ वन र १९२.६ हेक्टर मिश्रित किसिमको वनले ओगटेको छ। यसका अतिरिक्त वनको यस क्षेत्रमा प्रशस्त मात्रामा घाँसे खर्कहरु पनि पाईन्छ। सामान्यतया बसोबास क्षेत्रदेखि निकै टाढा रहेको भएता पनि यस्ता खर्कहरुमा पशुपालन व्यवसाय गर्ने यस जिल्लाका माथिल्लो भू-भागमा बसोबास गर्ने वासिन्दाहरु घुम्ती प्रणाली (Rotational System) अपनाई गोठ तयार गरी पशुपालन व्यवसाय गर्दै आएको पाईन्छ। यसबाट यस भेगका मानिसहरुको जिविकोपार्जनमा ठूलो टेवा पुगेको देखिन्छ।

१.१२ स्थानीय तह अनुसार वनक्षेत्रको विवरण

डिभिजन वन कार्यालय लमजुङबाट हस्तान्तरण भएका र सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहबाट व्यवस्थापन भएका सामुदायिक वनहरुको स्थानीय तह अनुसारको विवरण देहायको तालिकामा दिईएको छ।

स्थानीय तह अनुसार वन क्षेत्रको विवरण (श्रोत वन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण विभाग, २०७६)

क्र.सं.	स्थानीय तह	स्थानीय तहले ओगटेको क्षेत्रफल (हे)	वनको		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रको		
			क्षेत्रफल (हे)	प्रतिशत	कुल क्षेत्रफल (हे)	वनको क्षेत्रफल (हे)	प्रतिशत
१	मर्स्याङ्दी गाउँपालिका	५९६०४	३५२१६	५९.०८	३८२४२	२०५९९	५३.०६
२	बेसीसहर नगरपालिका	१२७३९	६६६५	५२.३२			
३	दोदी गाउँपालिका	३५०१६	१६७५६	४७.८५			
४	दुधपोखरी गाउँपालिका	१५२९८	९०९७	५९.४७			
५	राइनास नगरपालिका	७८८२	२६४७	३६.८६			
६	सुन्दरबजार नगरपालिका	७९९२	२६०५	३६.२२			
७	मध्यनेपाल नगरपालिका	११३६५	५६४७	४९.६९			
८	क्वहोलासोथर गाउँपालिका	१७५०६	१२८३०	७३.२९			
	जम्मा	१६५९०२	९१४६३	५५.१३			

१.१३ जडीबुटी एवं गैहकाष्ठ वन पैदावरका प्रजातिहरू

जिल्लामा पाईने मुख्य जडीबुटी एवं गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूमा निरमसी, पिप्ला, चिराईतो, जटामसी, गुर्जालहरा, लौठसल्ला, ईन्द्रेणीको वियाँ, तेजपात, मजिठो, सुगन्धवाल, दालचिनी, कुरिलो, विष, विषफेज, विषमा, ककुर तरुल, जिवन्ती, सुनगाभा, सुनाखरी, गुच्छीच्याउ, नागवेली पाउडर, भिरमौरीको मह, धुपीपात, पदमचाल, मुसली, तितेपाती, हरो, वरो, भयाउ, अमला, पानीअमला, ठोटने, यासागुम्बा, पाँचऔले, कुट्की, सिलाजित, गुजरगानो, काउलो, सिल्टीमुर, काफल बोक्रा, बोभो, वनलसुन, वनकरेला, गोकुलधुप, भोलापात, वनमुला, लालीगुराँस, अतिसजरा, लप्सी, सतुवा, पाखनवेद, बोभो, टिमुर, अल्लो, लोक्ता, निगालो, अमृसो आदि हुन् ।

१.१४ डिभिजन वन कार्यालयबाट हस्तान्तरण भएका विभिन्न वनहरूको विवरण

१.१४.१ सामुदायिक वन

जिल्लाको डिभिजन वन कार्यालयको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने कूल वनक्षेत्र ९१४६३ हेक्टर मध्ये आ.व.२०८०/०८१ सम्म २७८९३.१२ हेक्टर वनक्षेत्र ३४१ गोटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई हस्तान्तरण गरिसकिएको र सो सा.व.हरुबाट २७,३३३ घरधुरी उपभोक्ताहरु लाभान्वित भएका छन् ।

क्र.सं.	सबडिभिजनको नाम	सामुदायिक वनको					
		संख्या	क्षेत्रफल(हे)	घरधुरी	महिला	पुरुष	जनसंख्या
१	सबडिभिजन वन कार्यालय मर्स्याङ्दी	२५	५०८०.९६	१९३६	५३४५	४६६१	१०००६
२	सब डिभिजन वन कार्यालय बेसिसहर	६८	६४४२.३५	६४१०	१६९८८	१७४७८	३४४६६
३	सबडिभिजन वन कार्यालय दोर्दी	४०	३०२२.२५	३०६७	९००५	८४७८	१७४८३
४	सबडिभिजन वन कार्यालय राइनास दुधपोखरी	७२	५०६२.४३	६३८५	१७४७७	१७७९६	३५२७३
५	सबडिभिजन वन कार्यालय सुन्दरवजार	५४	१५७४.०१	३६६०	९४४५	९९३०	१९३७५
६	सबडिभिजन वन कार्यालय मध्यनेपाल	८२	६७२१.१०	५८७५	१५७६५	१५६१०	३१३७५
	जम्मा	३४१	२७८९३.१२	२७३३३	७४०२५	७३९५३	१४७९७८

सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।

१.१४.२ कबुलियती वन

जिल्लामा आ.व. २०७९/८० सम्म कबुलियती वनको ६७७.०४ हेक्टर वनक्षेत्र १७३ समूहहरूलाई हस्तान्तरण गरिएको छ जसबाट ९,१५६ गरीब विपन्न घरधुरीका उपभोक्ताहरू लाभान्वित भएका छन् ।

क्र.सं.	सब डिभिजन वन कार्यालय	कबुलियती वन समूह संख्या	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			वनको कुल क्षेत्रफल (हे.)
				महिला	पुरुष	जम्मा	
१	मर्स्याङ्दी	३७	३३४	८९४	९५६	१८५०	१०४.३८
२	बेसीसहर	१६	१४०	३९२	३७६	७६८	३५.६७
३	दोर्दी	६४	५८१	१७६७	१८८०	३६४७	३३४.८३
४	राइनास दुधपोखरी	३०	२९३	७६७	८०३	१५७०	१२४.२६
५	सुन्दरबजार	०	०	०	०	०	०
६	मध्यनेपाल	२६	२०९	६३८	६८३	१३२१	७७.९
	जम्मा	१७३	१५५७	४४५८	४६९८	९१५६	६७७.०४

१.१४.३ धार्मिक वन

धार्मिक वनको नाम : उदिपुर कालिका माई धार्मिक वन
ठेगाना : बेसीसहर न.पा.-१ (साविक उदिपुर गाविस-४)
क्षेत्रफल : २.०३ हेक्टर
कार्ययोजना अवधि : २०६१।०३।२७ देखि २०६६।०३।२६
समितिको नाम : उदिपुर कालिका माई मन्दिर गुठी व्यवस्थापन समिति

१.१४.४ निजी वन :-

यस जिल्लामा हालसम्म १९.४१ हेक्टर क्षेत्रफलमा ५७ गोटा निजी वन दर्ता भएका छन् । वन ऐन २०७६ तथा वन नियमावलि २०७९ अनुसार निजी वन दर्ता गर्ने अधिकार स्थानिय निकायमा रहेको छ ।

भाग २
डिभिजन वन कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार, दरवन्दी लगायतको विवरण

२.१ डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत रहेको भौतिक पूर्वाधारको विवरण

२.१.१ भवन

क्र.स.	कार्यालय	अवस्था
१	डिभिजन वन कार्यालय, बेसीसहर	नयाँ भवन
२	कर्मचारी आवास	२ गोटा मर्मत संभार गर्नु पर्ने ।
३	स.डि.व.का.सुन्दरवजार	सामान्य मर्मत सुधार गर्नु पर्ने, चालु अवस्थामा रहेको ।
४	स.डि.व.का. मध्यनेपाल	सामान्य मर्मत सुधार गर्नु पर्ने, चालु अवस्थामा रहेको ।
५	स.डि.व.का.मध्यनेपाल कर्मचारी आवास (साविक रम्घा ईलाका)	मर्मत सुधार गर्नु पर्ने ।
६	स.डि.व.का.दोदी	भाडामा लिई संचालनमा रहेको ।
७	स.डि.व.का. बेसीसहर	सामान्य मर्मत सुधार गर्नु पर्ने, चालु अवस्थामा रहेको ।
८	स.डि.व.का.मर्स्याङ्दी	आ.व. २०७७/०७८ मा आएको बाढीका कारण मर्स्याङ्दी नदिले बगाएको, हाल भाडामा लिई संचालनमा रहेको ।
९	स.डि.व.का. राईनास, दुधपोखरी	भाडामा लिई संचालनमा रहेको ।

२.१.२ सवारी साधन

१) पिक अप गाडी - १ गोटा

२) मोटरसाईकल - ७ गोटा (१ चालु नभएको, ५ चालु अवस्थामा भएको र १ मर्मत संभार गर्नुपर्ने अवस्थामा रहेको)

२.१.३ संचार साधन

टेलिफोन/फ्याक्स - १ गोटा भएको, डिभिजन वन कार्यालय तथा सबै ६ सवडिभिजन वन कार्यालयमा इन्टरनेट जडान गरिएको ।

२.१.४ अन्य उपकरण

डेस्कटप कम्प्युटर १४ गोटा, प्रिन्टर १७ गोटा, ल्यापटप ५ गोटा, डिजीटल क्यामरा ३ गोटा, मल्टिमेडिया २ गोटा, जि.पि.एस. १९ (४ बटाले राम्रो काम नदिने), रेन्ज फाईन्डर ६, दुरबिन ३ गोटा ।

२.२ अन्य प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराइएको वन क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	प्रवर्द्धक कम्पनीको नाम	नेपाल सरकारको निर्णय मिति	वन तथा भू संरक्षण विभाग र आयोजनाबीच सम्झौता मिति	उपलब्ध गराइएको वन क्षेत्र (हे)
१	नेपाल दूरसंचार संस्थान, टेलिकम टावर, उदिपुर	नेपाल टेलिकम			०.०३
२	सुपर दोदी ख जलविद्युत आयोजना (४९.६ मे.वा.)	पिपुल्स हाईड्रोपावर	२०७२-०६-०१	२०७४-०६-२३	४.८३
३	न्यादी जलविद्युत आयोजना (३० मे.वा)	न्यादी हाईड्रोपावर	२०७२-०९-२१	२०७२-१२-०३	३.९४
४	न्यादी १३२ केभी प्रसारण लाईन आयोजना		२०७६-०२-१०	२०७६-०३-०६	३.०३२
५	छन्दीखोला साना जलविद्युत आयोजना (२ मे.वा)	छ्याङ्दी हाईड्रोपावर	२०७३-११-०९	२०७४-०४-११	०.२७
६	माथिल्लो छन्दीखोला जलविद्युत आयोजना (४ मे.वा)		२०७६-०६-०३	२०७६-०८-०५	१.३१७

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	प्रवर्द्धक कम्पनीको नाम	नेपाल सरकारको निर्णय मिति	वन तथा भू संरक्षण विभाग र आयोजनाबीच सम्झौता मिति	उपलब्ध गराईएको वन क्षेत्र (हे)
८	माथिल्लो दोर्दी ए जलविद्युत आयोजना (२५ मे.वा)	लिबर्टी ईनर्जी कम्पनी	२०७४-०१-०७	२०७४-०४-०३	३.४७
९	दोर्दीखोला जलविद्युत आयोजना (२७ मे.वा)	हिमालयन पावर पार्टनर	२०७३-१२-२९	२०७४-१२-१८	०.२६५
१०	सुपर न्यादी जलविद्युत आयोजना (४०.२७ मे.वा)	सिउरी न्यादी पावर	२०७५-०६-२९	२०७५-०९-०२	४.८
११	दोर्दी १ जलविद्युत आयोजना (१०.३ मे.वा)	दोर्दीखोला जलविद्युत कम्पनी	२०७५-०२-२७	२०७५-०३-२६	०.५
१२	तल्लो न्यादी जलविद्युत आयोजना (४.५ मे.वा)	वेभेरियन हाईड्रोपावर	२०६३-०४-०१	-	२.०५
१३	माथिल्लो मस्याङ्दी ए जलविद्युत आयोजना (५० मे.वा.)	सिनो हाईड्रो सगरमाथा पावर	२०७०-०९-११	२०७०-१०-०९	६.६६५
१४	मस्याङ्दी कोरीडोर २२० के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	२०७६-०६-३०	२०७६-०८-०५	१६.२८२
१५	दोर्दी कोरीडोर १३२ के.भी प्रसारण लाईन आयोजना		२०७५-११-२८	२०७५-१२-१७	१.६८७
१६	मध्यमस्याङ्दी १३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना		२०६५-०३-१८	२०६५-०३-१९	२.८३
१७	भुलभुले मध्यमस्याङ्दी १३२ के.भी प्रसारण लाईन आयोजना		२०७३-०२-०७	२०७३-०२-१६	१.४४५
१८	एन.सेल बि.टि.एस. टावर निर्माण	एनसेल प्रा.लि.			०.०२३
१९	तार्कुघाट लेउरेनी प्यारजुङ भन्ज्याङ सडक उप आयोजना				३.२२
२०	माथिल्लो मिदिम जलविद्युत आयोजना ७.५ मे.वा.	भुजुङ हाईड्रोपावर	२०७७-०४-१९	२०७७-०८-२२	८.९८
२१	न्यादी फिदी जलविद्युत आयोजना (२१.४ मे.वा)	नर्थ समिट हाईड्रो	२०७७-०३-२९	२०७७-०३-२९	४.९३
२२	हिदीखोला जलविद्युत आयोजना ६.८२ मे.वा., मस्याङ्दी	ह्वाइट लोटस पावर	२०७८-१२-१४	२०७८-१२-१४	४.२८
२३	चेपेखोला जलविद्युत आयोजना (८.६३ मेगावाट)	आशुतोष ईनर्जी	२०७८-१२-१४	२०७८-१२-१४	२.८६
२४	चेपे ए जलविद्युत आयोजना (७ मेगावाट)	चम्पावती हाईड्रोपावर	२०७८-१२-०६	२०७९-०३-१९	०.०३१४
	जम्मा				७८.९५

२.३ सवडिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र विवरण

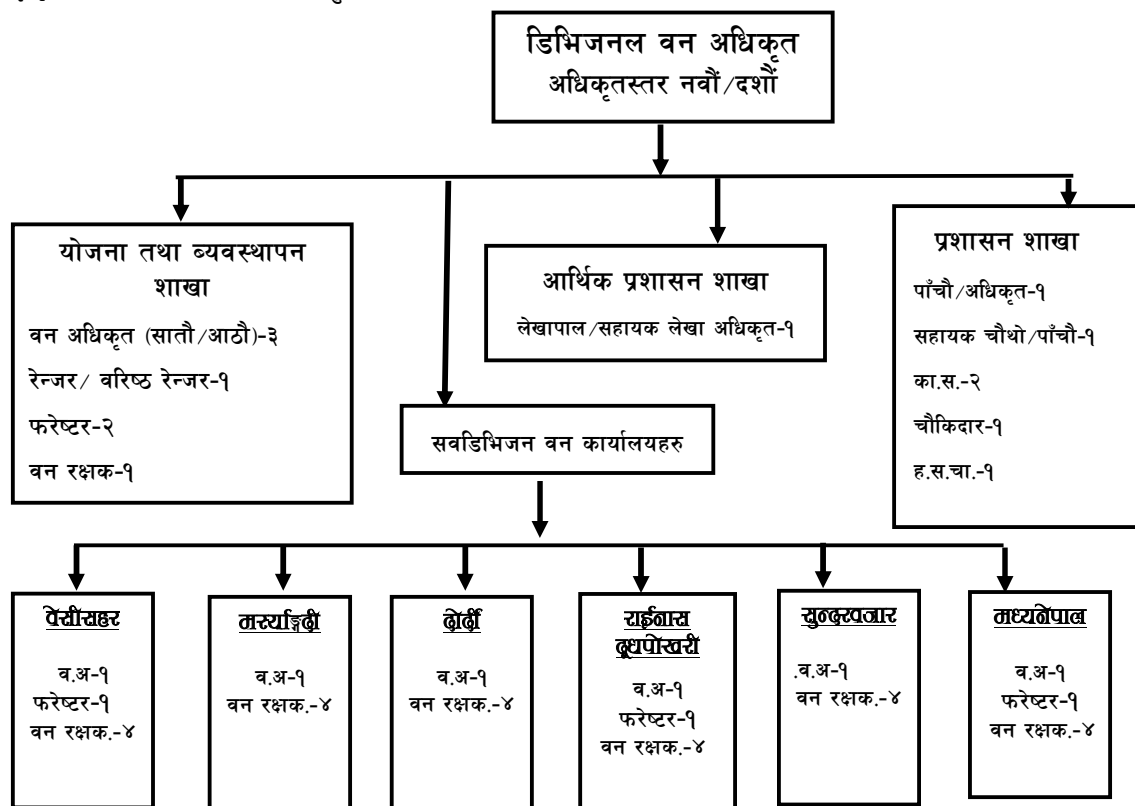
क्र.सं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	कार्यालय रहेको स्थान	स्थानिय तहको नाम र क्षेत्र	कैफियत
१	सवडिभिजन वन कार्यालय, मस्याङ्दी	मस्याङ्दी गा.पा.८ भुलभुले	मस्याङ्दी गा.पा. वडा नं. ५, ६, ७ र ८ को सबै क्षेत्रहरू	भाडामा
२	सवडिभिजन वन कार्यालय, वेसीसहर	वेसीसहर न.पा. ७, सहजी	वेसीसहर न.पा. का सबै वडाहरू क्वहोलासोथार गा.पा. वडा नं. १ र २ को सबै क्षेत्रहरू तथा वडा नं. ३ को ACAP वाहेकको सबै क्षेत्रहरू मस्याङ्दी गा.पा. वडा नं. ९ को ACAP वाहेकको सबै क्षेत्रहरू	कार्यालयको भवन
३	सवडिभिजन वन कार्यालय, दोर्दी	दोर्दी गा.पा. वडा नं.३, नौथर सेरा	दोर्दी गा.पा. का सबै वडाहरू	भाडामा
४	सवडिभिजन वन कार्यालय, राइनास दुधपोखरी	राइनास न.पा.६ धमिलीकुवा	दुधपोखरी गा.पा. तथा राइनास न.पा. का सबै वडाहरू	भाडामा
५	सवडिभिजन वन कार्यालय, सुन्दरबजार	सुन्दरबजार न.पा.७, सुन्दरबजार	सुन्दरबजार न.पा. का सबै वडाहरू	कार्यालयको भवन
६	सवडिभिजन वन कार्यालय, मध्यनेपाल	मध्यनेपाल न.पा.६ भोर्लेटार	मध्यनेपाल न.पा. का सबै वडाहरू क्वहोलासोथार गा.पा. वडा नं. ७ र ९ को सबै क्षेत्रहरू क्वहोलासोथार गा.पा. वडा वडा नं. ६ र ८ को ACAP वाहेकको क्षेत्र ।	कार्यालयको भवन

२.४ जिल्ला सदरमुकाम देखि सवडिभिजन वन कार्यालयहरू सम्मको दुरी

सि.नं.	सव डिभिजन वन कार्यालय	दुरी (कि.मी.)	सडकको अवस्था
१	सवडिभिजन वन कार्यालय,मस्याङ्दी	९	कच्ची सडक पुगेको
३	सवडिभिजन वन कार्यालय, वेसीसहर	१	पिच सडक पुगेको
६	सवडिभिजन वन कार्यालय, दोर्दी	१७	कच्ची सडक पुगेको
४	सवडिभिजन वन कार्यालय, राइनास दुधपोखरी	२३	पिच सडक पुगेको
२	सवडिभिजन वन कार्यालय,सुन्दरबजार	२१	पिच सडक पुगेको
५	सवडिभिजन वन कार्यालय, मध्यनेपाल	४२	कच्ची सडक पुगेको

श्रोत :गुगल नक्सा

२.५ डिभिजन वन कार्यालय लमजुङको संगठनात्मक ढाँचा

भाग ३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विश्लेषण

३.१ परिचय

आ.व.२०७९/०८० सम्म सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरित ३४१ वटा सामुदायिक वनहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र सदुपयोग, वन विकास, सामुदायिक विकास तथा सामुदायिक वन र उपभोक्ता समूहहरूको यथार्थ स्थिति चित्रण गर्ने उद्देश्य लिई सामुदायिक वनको अनुगमन गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । जस अनुसार यस डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत रहेका ६ गोटा सब डिभिजन वन कार्यालयहरू मध्ये सबै ६ गोटा सबडिभिजन वन कार्यालयको कार्यक्षेत्र भित्र रहेका ३३९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको आ.व. २०७९/०८० को अनुगमन गरिएको छ ।

३.२ अनुगमन तथा मूल्यांकनका उद्देश्यहरू

- उपभोक्ता समूहको संस्थागत विकास, वन विकास, सामाजिक विकास जस्ता कार्यहरूको जानकारी लिने ।
- समूहको विधान र वन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पक्ष, बारे जानकारी लिने ।
- वनको अवस्था, वन संरक्षण, सम्बर्धन र वन पैदावरको सदुपयोगको स्थितिबारे जानकारी लिने ।
- विधान र वन कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दा आइपरेका वास्तविक समस्याहरू र समाधानका उपायहरूको पहिचान गर्ने ।
- समूहको आय-व्यय विवरण, समूहमा शुसासन बारेमा जानकारी प्राप्त गर्ने ।
- समूहलाई सबल बनाउन आवश्यक पर्ने प्राविधिक सहयोग तथा सहजिकरण गर्न आवश्यक तालिम गोष्ठीको पहिचान गर्ने ।
- सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको सबल, दुर्बल पक्षहरू र असर तथा प्रभावहरू पहिचान गर्ने ।

३.३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विधि

वन नियमावली, २०७९ सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शन २०७१ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिमको फारामलाई कर्मचारीहरू विचमा छलफल गरी प्राप्त फाराममा संलग्न बुँदाहरू लगायतका विषय वस्तुहरूबारे सम्बन्धित सा.व.उ.स.हरूमा गई समूहको निर्णय रजिष्टर, वार्षिक आय व्यय रजिष्टर, वन सदुपयोग रजिष्टर, व्यक्तिगत भेटघाट, लक्षित समुदाय, उपभोक्ता समितिसँग छलफल तथा समूहको स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना अध्ययन गरी सा.व. निरीक्षण अनुगमन पश्चात प्राप्त जानकारी विवरणहरूलाई विश्लेषण गरिएको छ । विश्लेषण गर्दा प्राप्त तथ्यांकलाई तालिका, रेखाचित्र, पाई-चार्ट, औषत, प्रतिशत आदिको माध्यमबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४ अनुगमन प्रतिवेदनको सिमितता

यो प्रतिवेदन ३४१ सामुदायिक वनहरू मध्ये ३३९ गोटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको मात्र अनुगमन गरी तयार गरिएको हो । कतिपय सा.व.उ.स.हरूको कमजोर अभिलेख तथा लेखा प्रणालीको कारण तथ्याङ्क सोचे अनुसार संकलन नभई आएको हुँदा कतिपय सूचनाहरू प्रतिनिधिमुलक मात्र हुन सक्छ ।

३.५ नतिजा विश्लेषण तथा प्रस्तुतिकरण

३.५.१ सबडिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत अनुगमन, निरीक्षण गरिएका सा.व.उ.स. हरूको विवरण

सि.नं.	सब डिभिजन वन कार्यालय	जम्मा समूह संख्या	अनुगमन समूह संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी(दलित,जनजाती र अन्य)
१	मर्स्याडिदी	२५	२५	५०८०.९६	१९७४
२	बेसीसहर	६९	६७	६४४२.३५	६३०३
३	दोर्दी	३९	३९	३०२२.२५	३०४०
४	राईनास- दुधपोखरी	७२	७२	५०६२.४३	६३५५
५	सुन्दरवजार	५४	५४	१५६४.०१	३६२१
६	मध्यनेपाल	८२	८२	६७२१.१०	५५४६
जम्मा		३४१	३३९	२७८९३.१३	२६८३८

विविध कारणले गर्दा सबडिभिजन वन कार्यालय, बेसीसहर अन्तरगतका २ वटा समूहको (काकीडाँडा सा.व.उ.स. बेसीसहर-११) र सरनफुल सा.व.उ.स. बेसीसहर-२)को अनुगमन हुन नसकेको हुँदा ३३९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको मात्र अनुगमन, निरीक्षण कार्य सम्पन्न भएको ।

३.५.२ सामाजिक समूह अनुसार घरधुरी विवरण

३.५.२.१ दलित घरधुरी विवरण

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	सम्पन्नता स्तर दलित घरधुरी संख्या			जम्मा
		विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	
१	मर्स्याडिदी	८२	९३	५०	२२५
२	बेसीसहर	४१२	१६०	७७५	१३४७
३	दोर्दी	२८०	२५०	१२०	६५०
४	राईनास-दुधपोखरी	४६५	२६०	२१५	९५०
५	सुन्दरवजार	१२५	४५२	१२२	६९९
६	मध्यनेपाल	७६४	२६१	३८	१०६३
जम्मा		२१२८	१४७६	१३२०	४९३४

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरूमा भएको जम्मा जम्मा २६,८३८ घरधुरी मध्ये दलित घरधुरी संख्या ४९३४ (१८.३८%) रहेको पाईयो । जसमध्ये सम्पन्न घरधुरीको संख्या १३२० मात्र रहेको छ ।

३.५.२.२ जनजाति घरधुरी विवरण

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	सम्पन्नता स्तर अनुसार जनजाति घरधुरी संख्या			जम्मा
		विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	
१	मर्स्याडिदी	३१५	७७८	३६४	१४५७
२	बेसीसहर	५६०	७१२	१४७५	२७४७
३	दोर्दी	३३५	१०१५	३२०	१६७०
४	राईनास-दुधपोखरी	१०५३	१५६२	४८०	३०९५
५	सुन्दरवजार	१९८	५४८	२२९	९७५
६	मध्यनेपाल	८०५	१०४८	४१४	२२६७
जम्मा		३२६६	५६६३	३२८२	१२२११

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरूमा भएको जम्मा जम्मा २६,८३८ घरधुरी मध्ये जनजाति घरधुरी संख्या १२२११ (४५.४९%) रहेको पाईयो । जसमध्ये सम्पन्न घरधुरीको संख्या ३२८२ मात्र रहेको छ ।

३.५.२.३ अन्य जाति घरधुरी विवरण

सि.नं.	सब डिभिजन वन कार्यालय	सम्पन्नता स्तर अनुसार अन्य घरधुरी संख्या			जम्मा
		विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	
१	मसुर्याडदी	६१	६९	१६२	२९२
२	वेसीसहर	५७५	१०८३	५५०	२२०८
३	दोर्दी	२२५	२७५	२२०	७२०
४	राईनास-दुधपोखरी	७५०	११२०	४४०	२३१०
५	सुन्दरबजार	४९३	८७३	५८१	१९४७
६	मध्यनेपाल	४७५	११३७	६०४	२२१६
जम्मा		२५७९	४५५७	२५५७	९६९३

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरुमा भएको जम्मा २६,८३८ घरधुरी मध्ये दलित र जनजाति बाहेक अन्य घरधुरी संख्या ९६९३ (३६.११ %) रहेको पाईयो । जसमध्ये पनि सम्पन्न घरधुरीको संख्या २५५७ मात्र रहेको छ ।

३.५.३ उपभोक्ता समूहको साधारण सभा र उपभोक्ता समितिको बैठक

३.५.३.१ उपभोक्ता समूहको साधारण सभा

सि.नं.	सब डिभिजन वन कार्यालय	साधारण सभा (आमभेला)				जम्मा
		०	१	२	३ पटक वा सो भन्दा बढी	
१	मसुर्याडदी	२	१७	६	०	२५
२	वेसीसहर	३०	३१	४	२	६७
३	दोर्दी	१२	१७	७	३	३९
४	राईनास-दुधपोखरी	३	५९	१०	०	७२
५	सुन्दरबजार	३	४४	७	०	५४
६	मध्यनेपाल	३	५४	२३	२	८२
जम्मा		५३	२२२	५७	७	३३९
प्रतिशत (%)		१५.६३	६५.४८	१६.८२	२.०७	१००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरु मध्ये २२२ (६५.६८) प्रतिशत सा.व.उ.स.हरुले १ पटक मात्र वार्षिक भेला गरेको पाईयो भने एक पटक पनि वार्षिक भेला नगर्ने समूह ५३ वटा (१५.६३ %) पाईयो ।

३.५.३.२ समितिको वार्षिक बैठक विवरण

सि.नं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	एक आर्थिक वर्ष भरीमा समिति बैठक (पटक)						जम्मा
		०	१-२	३-५	६-८	९-११	१२ वा माथि	
१	मस्र्याङ्दी	०	०	६	११	६	२	२५
२	वेसीसहर	०	३४	१८	१२	०	३	६७
३	दोर्दी	०	१७	१०	०	१०	२	३९
४	राईनास-दुधपोखरी	०	४६	२१	०	५	०	७२
५	सुन्दरबजार	०	६	२४	२४	०	०	५४
६	मध्यनेपाल	०	१८	३१	१७	१०	६	८२
जम्मा		०	१२१	११०	६४	३१	१३	३३९
प्रतिशत (%)		०	३५.६९	३२.४५	१८.८९	९.१४	३.८४	१००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरू मध्ये वर्षभरिमा सवैभन्दा धेरै ११० वटा समूहले ३ देखि ५ पटक बैठक बसेको पाईयो । विधान तथा कार्ययोजना अनुसार महिनाको १ पटक गरी वर्षमा १२ पटक बैठक बस्नु पर्नेमा मात्र १३ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको बैठक १२ वा सोभन्दा बढि पटक बसेको पाईयो ।

३.६ उपभोक्ता समितिमा सहभागिता

३.६.१ उपभोक्ता समितिको बैठक तथा वार्षिक साधारण सभामा उपस्थिति

सि.नं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	उपभोक्ता समिति बैठक			साधारण सभा		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	मस्र्याङ्दी	१३०	१४५	२७५	६८०	५३०	१२१०
२	वेसीसहर	२८०	३३०	६१०	१०८०	८८५	१९६५
३	दोर्दी	२८०	२९५	५७५	१०७५	८५०	३८९०
४	राईनास-दुधपोखरी	३९५	२२५	६२०	२२९	४२६	६५५
५	सुन्दरबजार	१३८०	१४३०	२८१०	१८४५	१६९५	३५४०
६	मध्यनेपाल	३९३	४१७	८१०	२२२०	२५१५	४७३५
जम्मा		२८५८	३०४२	५९००	७१२९	६९०१	१४०३०
प्रतिशत (%)		४८.४४	५१.५६	१००	५०.८१	४९.१९	१००

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरूको उपभोक्ता समितिको बैठक तथा साधारण सभामा महिलाको उपस्थिति हेर्दा उपभोक्ता समितिको बैठकमा ४८.४४% र साधारण सभामा ५०.८१% रहेको पाईयो ।

३.६.२ उपभोक्ता समितिमा महिला तथा पुरुष सहभागिता

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	महिला	पुरुष	जम्मा
१	मर्स्याडदी	१३९	१३५	२७४
२	वेसीसहर	३७४	३३२	७०६
३	दोर्दी	१९१	१८२	३७३
४	राईनास-दुधपोखरी	२०५	२२८	४३३
५	सुन्दरबजार	२२७	२३१	४५८
६	मध्यनेपाल	४२५	४४९	८७४
जम्मा		१५६१	१५५७	३११८
प्रतिशत (%)		५०.०६	४९.९४	१००

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरूमा भएको जम्मा ३११८ पदाधिकारी मध्ये महिला पदाधिकारीको संख्या १५६१ (५०.०६%) तथा पुरुष पदाधिकारीको संख्या १५५७ (४९.९४%) रहेको पाईयो । वन नियमावली २०७९ को नियम ४२(८) बमोजिम कार्यसमितिमा महिलाको प्रतिनिधित्व कम्तीमा ५०% हुनुपर्नेमा सो बमोजिम रहेको पाईयो ।

३.७ विभिन्न क्रियाकलापमा उपभोक्ताको सहभागिता

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	वन संरक्षण	वन सम्बर्धन	वन पैदावार संकलन	सामुदायिक विकास	कुल जम्मा
१	मर्स्याडदी	१९४	८६०	२२०	०	१२७४
२	वेसीसहर	१८०	१५३९	८२०	०	२५३९
३	दोर्दी	२३०२	७९३	१०९२	०	४१०७
४	राईनास-दुधपोखरी	५९०१	२४२७	३८०	०	८७०८
५	सुन्दरबजार	२१२२	२०९०	२४२७	०	६६३९
६	मध्यनेपाल	३०८०	७५३०	१४४०	१८२०	१३८७०
जम्मा		१३७७९	१५१५९	६३७९	१८२०	३७१३७

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरूको वन विकास तथा सामुदायिक विकास कार्यबाट वर्षभरिमा ३७१२७ श्रमदिन वरावरको रोजगारी सृजना भएको छ ।

३.८ वन पैदावारको सदुपयोग

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	वन व्यवस्थापन कार्यबाट प्राप्त वन पैदावार					
		समूह भित्र खपत			समूह बाहिर विक्री		
		काठ	दाउरा	घाँस, डालेघाँस	काठ	दाउरा	घाँस, डालेघाँस
		(क्यू.फि.)	(भारी)	(भारी)	(क्यू.फि.)	(चट्टा)	(भारी)
१	मर्स्याडदी	२०	२५०	२००	०	०	०
२	वेसीसहर	२५९	४४७	१०८	०	०	०
३	दोर्दी	५०	३००	२५०	०	०	०
४	राईनास-दुधपोखरी	२३६	५००	२०२१	०	०	०
५	सुन्दरबजार	११०८.०९	१२७४२	११५०	०	०	०
६	मध्यनेपाल	४७६९.१४	७८१०४	१७००	५४४७	५	०
जम्मा		६४४२.२३	९२३४३	५४२९	५४४७	५	०

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूले आ-आफ्नो वनक्षेत्रबाट वन पैदावार काठ, दाउरा, घाँस, डालेघाँस, गैह्र काष्ठ वन पैदावार, स्याउला सोत्तर आदि प्रयोग गरेको पाइएको छ । सबडिभिजन वन कार्यालय मध्यनेपाल अन्तर्गतका सामुदायिक वनले समूह बाहिर बढी मात्रामा काठ/दाउरा लिलाम बिक्री गरेको पाइयो । सुन्दरबजार सबडिभिजन अन्तर्गत जम्मा ७ वटा समूहमा र राइनास दुधपोखरी,दोर्दी, मरस्याङ्दी अन्तर्गत जम्मा १/१ वटा सा.व.उ.स. मा आन्तरीक खपतको कार्य भएको तथ्यांक छ ।

३.५ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको आम्दानी र खर्च तथा कोषको अवस्था सम्बन्धि विवरण

३.५.१ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कोषको अवस्था

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरूको कोषको वर्तमान अवस्था लेखाजोखा गर्दा सबैभन्दा बढि रकम सबडिभिजन वन कार्यालय, मध्यनेपाल अन्तर्गतका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूमा देखियो भने सबैभन्दा कम रकम सबडिभिजन वन कार्यालय, मरस्याङ्दी अन्तर्गतका समूहमा रहेको पाइयो ।

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	कोषको अवस्था				जम्मा
		बैंक मौज्दात	नगद मौज्दात	आय आर्जनका लागि ऋण लगानी	अन्य ऋण लगानी	
१	मरस्याङ्दी	८५४०७५.६	२५२८१३.७	०	२०३०००	१३०९८८९.३
२	बेसीसहर	४२९८३२९	१८४९९९८	०	८०३२६७	६८६३५९४.२
३	दोर्दी	५९३७००	७९४५९२	०	३८५३९६	१६९३५२८
४	राइनास-दुधपोखरी	५६४९०७	१२५६९७४	०	१०२५७७८	२८४७६५९
५	सुन्दरबजार	१८५९३७३	१२८०००	०	५०९०००	२४९६३७३.५
६	मध्यनेपाल	१९७८००८	७६७४२२.२	२४२९३२२	०	५९७४७५२
जम्मा		९९८८३९३	५०४९७२०	२४२९३२२	२९२६३६९	२०३८५७९६
प्रतिशत (%)		४९	२४.७३	११.९२	१४.३५	१००

३.५.२ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा विभिन्न शिर्षकबाट भएको आम्दानीको विवरण

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	अधिल्लो आ.व.को मौज्दात	वन पैदावार बिक्री	अनुदान (स्थानिय र अन्य) तथा ऋण	जरिवाना	व्याज तथा अन्य	सदस्यता /वार्षिक नविकरण शुल्क	जम्मा
१	मरस्याङ्दी	२९२५९४९	३४६९३२	६९७२	०	६७२८८४.७	४२३२०	३९९४२५०
२	बेसीसहर	४५८४३४९	२२७९९७७	१३५८३४५	०	६२७३५४९७	१३००८०	७९०८०२४८
३	दोर्दी	७८९७८९	२४६९२२	६००००.०	०	६९२७६७	२२३२०	१८०२९९८
४	राइनास-दुधपोखरी	३४७७८	३५२५९५	११८९९७३	०	१०९९०३०	२६६२१५	२९४९७९९
५	सुन्दरबजार	८७९१८७.९	११८६७४७	४६९९८	०	४८२४६०.२०	११७०९९.४०	२७०४४९२
६	मध्यनेपाल	७६४०४२७.४२	२८९४९९७	९६९८०२	६०६२५	१०८९२२५	५५९७७८	१३२०५९७४
जम्मा		१६०३८४७३	७२९७६९०	३६३९२९०	६०६२५	६६७७८६४	११२९७३२	९४९२९६७४
प्रतिशत (%)		१६.९०	७.६९	३.८३	०.०६	७०.३४	१.१९	१००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरूको आ.व. २०७९/०८० मा विभिन्न शिर्षकहरूबाट भएको आम्दानीको लेखाजोखा गर्दा सबैभन्दा बढि (७०.३४%) आम्दानी व्याज तथा अन्यबाट भएको पाइयो । जिल्लाभरिमा अनुगमन गरीएका सा.व.उ.स.हरूको कुल आम्दानी रु. ९४९२९६७४.० भएको पाइयो । सबडिभिजन वन कार्यालय अनुसार हेर्दा सर्वभन्दा बढी आम्दानी मध्यनेपाल र सबैभन्दा कम आम्दानी दोर्दी अन्तर्गतका सामुदायिक वनले गरेको पाइयो ।

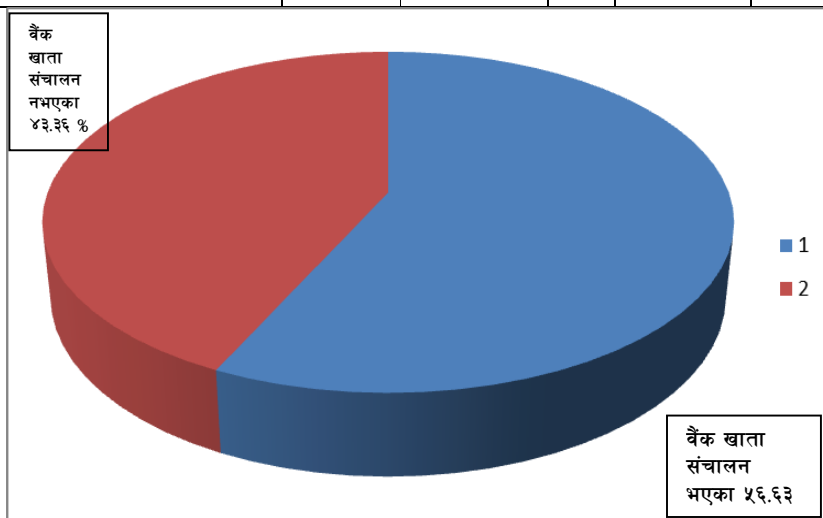
३.६.३ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको वार्षिक खर्चको विवरण

सि.नं.	सब डिभिजन वन कार्यालय	वन विकास	सामुदायिक विकास	आयआर्जन, जिविकोपार्जन सुधार तथा उद्यम विकास	तालिम, गोष्ठी, अध्ययन भ्रमण	प्रशासनिक खर्च	चन्दा, अनुदान, अन्य	जम्मा
१	मसुर्याङ्दी	७४८३०	११५००	४५०५०	०	१६१२८९	१२३४५०४	१५२७१७३
२	वेसीसहर	६२११७२.०१	७३२८५६	१०७३३०८	०	९९१९०९.०५	७३५१२४३	१०७७०४८८
३	दोदी	२६६२९५	२२२०००.०	४१८९६२	०	२३६८२८	५९७८०८	१७४१८९३
४	राईनास- दुधपोखरी	२७५९३५	३४९५०५	८०५१३०३	०	१७६७३५	१४३९५५६	१०२९३०३४
५	सुन्दरबजार	५९०५२२	१८४३००	०	०	६१४३३४.०	६४५७८४	२०३४९४०
६	मध्यनेपाल	२८८७५६१.९	०	२४२९३२२.१९	०	७६६१५९.८	१९४८१७८	८०३१२२२
	जम्मा	४७१६३१५.९१	१५००१६१	१२०१७९४५.१९	०	२९४७२५४.८५	१३२१७०७३	३४३९८७५०
	प्रतिशत (%)	१३.७१	४.३६	३४.९४	०	८.५७	३८.४२	१००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरुको आ.व. २०७९/०८० मा विभिन्न शिर्षकहरुमा भएको खर्चको लेखाजोखा गर्दा सबैभन्दा बढि चन्दा र अनुदान कार्यमा ३८.४२% खर्च गरेको पाईयो भने वन विकास कार्यमा २५ प्रतिशत भन्दा कम (१३.७१%) खर्च गरेको पाईयो। आगामी दिनमा चन्दा अनुदान दिने कार्यलाई निरुत्साहित गर्नुपर्ने देखिन्छ।

३.१० बैंक खाता संचालन र लेखा परीक्षणको स्थिति

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	लेखापरीक्षण			बैंक खाता संचालन		
		गर्ने समुह	नगर्ने समुह	जम्मा	गर्ने समुह	नगर्ने समुह	जम्मा
१	मर्स्याङ्दी	११	१४	२५	१९	६	२५
२	वेसीसहर	१७	५०	६७	३५	३२	६७
३	दोर्दी	५	३४	३९	१७	२२	३९
४	राईनास-दुधपोखरी	१६	५६	७२	३०	४२	७२
५	सुन्दरबजार	१०	४४	५४	३२	२२	५४
६	मध्यनेपाल	४५	३७	८२	५९	२३	८२
जम्मा		१०४	२३५	३३९	१९२	१४७	३३९
प्रतिशत		३०.६७	६९.३२	१००	५६.६३	४३.३६	१००

अनुगमन गरिएका ३३९ सा.व.उ.स.हरु मध्ये आ.व.२०७९/०८० सम्मा खाता संचालन गर्ने समूहहरुको संख्या १९२ (५६.६३%) रहेको पाईयो भने खाता संचालन नगर्ने समूहको संख्या १४७ (४३.३६%) रहेको पाईयो । समूहहरुलाई बैंक खाता सञ्चालन गरेर मात्र आर्थिक कारोबार गर्न सुझाव दिनुपर्ने देखिन्छ ।

३.११ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुले वनको संरक्षण गर्दा अपनाईएको तरिकाहरु

सि.नं.	सबडिभिजन वन कार्यालय	वन संरक्षणमा अपनाईएका तरिकाहरु				जम्मा
		हेरालु द्वारा	घरधुरी पालो	समिति/समूह गस्ती	आत्म अनुशासन/अन्य	
१	मर्स्याङ्दी	०	१	२१	३	२५
२	वेसीसहर	८	१७	४०	२	६७
३	दोर्दी	५	७	१५	१२	३९
४	राईनास-दुधपोखरी	०	०	६५	७	७२
५	सुन्दरबजार	३	३	४५	३	५४
६	मध्यनेपाल	२	२४	२१	३५	८२
जम्मा		१८	५२	२०७	६२	३३९
प्रतिशत (%)		५.३१	१५.३४	६१.०६	१८.२८	१००.००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स.हरूमा आ.व. २०७९/०८० मा सामुदायिक वनको संरक्षण गर्दा अपनाईएका विभिन्न तरीकाहरू मध्ये सबैभन्दा बढि समिति/समूहबाट गस्ति परिचालन गरी ६१.०६% समूहले वन संरक्षण गर्ने गरेको पाईयो ।

३.१२ समूहले सम्पन्न गरेका वृक्षारोपण तथा वन संवर्धनको विवरण

सि.नं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	वृक्षारोपण (हे.)	वन सम्बर्धन (हे.)	अग्नी रेखा निर्माण कि.मि.)
१	मर्स्याङ्दी	१	७१	०.३
२	वेसीसहर	१.२५	२२१.४	०.५
३	दोर्दी	१२	२५४	०
४	राईनास-दुधपोखरी	४४	४२५	०
५	सुन्दरबजार	०	११९.३९	१२
६	मध्यनेपाल	८८५	५७४	१२.८
जम्मा		९४३.२५	१६६४.७९	२५.६

३.१३ समूहबाट माग भई आएका अध्ययन भ्रमण, तालिम, गोष्ठीको विवरण

सि.नं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	तालिम गोष्ठी तथा भ्रमणको विवरण						
		अध्ययन भ्रमण	वन व्यवस्थापन तालिम	अभिलेख तथा लेखा विधि तालिम	गैरकाष्ठ पहिचान / व्यवस्थापन तालिम	आयमूलक तालिम	जन चेतनामूलक गोष्ठी	अन्य
१	मर्स्याङ्दी	१	३	५	१	१	१	०
२	वेसीसहर	०	१५	१५	०	१५	१७	०
३	दोर्दी	१	५	२	०	०	२	०
४	राईनास-दुधपोखरी	१	१०	३	३	५	५	०
५	सुन्दरबजार	१	२	१	२	१	२	०
६	मध्यनेपाल	५	७	२	१	१	३	१
जम्मा		९	४२	२८	७	२३	३०	१

अनुगमन गरिएका समूहहरूमा सबैभन्दा बढि समूहहरू (४२) ले वन व्यवस्थापन तालिमको माग गरेको पाईयो

३.१४ समूहको समग्र अनुगमन, मुल्यांकनको आधारमा समूहहरूको वर्तमान अवस्था

सि.नं.	सवडिभिजन वन कार्यालय	सक्रिय	मध्यम	निष्क्रिय	जम्मा
१	मर्स्याङ्दी	९	७	९	२५
२	वेसीसहर	२०	३०	१७	६७
३	दोर्दी	११	१७	११	३९
४	राईनास-दुधपोखरी	२०	३०	२२	७२
५	सुन्दरबजार	१२	२०	२२	५४
६	मध्यनेपाल	३०	२३	२९	८२
जम्मा		१०२	१२७	११०	३३९
प्रतिशत (%)		३०.०९	३७.४६	३२.४५	१००.००

अनुगमन गरिएका सा.व.उ.स. मध्ये ११० (३२.४५) समूह निष्क्रिय रहेको पाईयो ।

३.१५. सा.व.उ.स.मा देखिएका सबल पक्षहरू, कमजोर पक्षहरू तथा सुझावहरू

३.१५.१ सबल पक्षहरू

- सामुदायिक वन मार्फत एक आर्थिक वर्षमा ३७१३७ श्रमदिन बराबरको रोजगारी सृजना भएको ।
- उपभोक्ता समूहको साधारणसभा र वन व्यवस्थापनमा महिलाको सहभागिता राम्रो रहेको ।
- उपभोक्ता समूहले स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम रुख कटान गरी उत्पादन भएका काठ/दाउरा समूहभित्र आन्तरिक खपतका लागि बिक्री वितरण गराउनुका साथै बाँकी रहेको वन पैदावार समूह बाहिर लिलाम बिक्री गर्न सक्षम भएको ।
- वन नियमावली, २०७९ को नियम ४२ (८) बमोजिम उपभोक्ता समिति र कार्यसमितिको महिलाको प्रतिनिधित्व कम्तीमा पचास प्रतिशत हुनुपर्नेमा ५०.०६ प्रतिशत रहेको पाईयो ।

३.१५.२ कमजोर तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्ष

- उपभोक्ता समूहले सामान्यतया वर्षको २ पटक साधारण सभा/आमभेला गर्नु पर्नेमा करिब १६.८२ प्रतिशत समूहले मात्र २ पटक साधारण सभा गरेको पाईयो ।
- उपभोक्ता समितिको बैठक मासिक १ पटक र वार्षिक १२ पटक बस्नु पर्नेमा १३ वटा (३.८४ प्रतिशत) समूहले मात्र कार्यान्वयन गरेको पाईयो भने वर्षमा १ देखि २ पटक मात्र बैठक बस्ने समूह १२१ वटा (३५.३९ प्रतिशत) रहेको ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले आफ्नो छुट्टै बैंक खाता खोली बैंक मार्फत कारोबार गर्नु पर्नेमा अर्को पनि १४७ (४३.३६%) समूहहरूले बैंक खाता नखोलेको र खोलेका समूहले पनि पूर्ण रुपमा बैकिङ कारोबार नगरी नगद मौज्जात राख्ने गरेको ।
- वन ऐन, २०७६ को दफा २२ बमोजिम उपभोक्ता समूहले कार्ययोजना बमोजिम आर्जन गरेको वार्षिक आयबाट कम्तीमा चालीस प्रतिशत रकम वनको विकास, संरक्षण र व्यवस्थापन कार्यमा खर्च गरी बाँकी रहेको रकमको कम्तीमा पचास प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गरिबी न्यूनीकरण, महिला सशक्तिकरण तथा उच्च विकास कार्यमा र बाँकी रहेको रकम उपभोक्ता समूहको हितमा खर्च गर्नु पर्ने प्रावधान भएकोमा सो को पालना भएको पाईएन । वन विकास कार्यमा १३.७१ प्रतिशत मात्र खर्च गरेको ।
- वन नियमावली, २०७९ को नियम ४३ र ४४ बमोजिम सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले आफ्नो चल अचल सम्पत्ति, आम्दानी र खर्चको लेखा तथा अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्ने, आम्दानी तथा खर्चको प्रचलित कानून बमोजिम वार्षिक लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने र वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र (साउन असोज) डिभिजन वन कार्यालय र सम्बन्धित स्थानीय तहमा पेश गर्नु पर्नेमा ६९.३२ प्रतिशत समूहले लेखापरीक्षण नै नगरेको पाइयो ।
- उपभोक्ता समूहले सामुदायिक वनमा कार्ययोजना बमोजिम हरेक वर्ष वन सम्बर्धन कार्य (क ाडी सफाई, हाँगा कटनी छटनी, एकलाउने, पत्याउने आदि) गर्नु पर्नेमा नगरेको ।
- उपभोक्ता समूहले आफ्नै स्रोतबाट विभिन्न किसिमका आवश्यक तालिम गोष्ठी, अध्ययन भ्रमण संचालन गर्नु पर्नेमा नगरी डिभिजन वन कार्यालय वा अन्य सरकारी र गैरसरकारी निकायको आर्थिक सहयोगमा तालिम, गोष्ठीको अपेक्षा गरेको हुँदा समूहहरू अझैपनि आत्मनिर्भरता र संस्थागत विकासको पाटोमा कमजोर रहेको । अधिकांश सामुदायिक वनमा वन डडेलोको जोखिम रहेको भए तापनि अग्निरेखा निर्माण कार्यमा उदासिनता रहेको ।
- वन व्यवस्थापन र समूह व्यवस्थापनको पक्षबाट हेर्दा समग्रमा सक्रिय उपभोक्ता समूहको संख्या कम रहेको ।

३.१५.३ सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू

- माथि उल्लेखित सबल पक्षहरूलाई बढावा र कमजोर पक्षहरूलाई सुधार गरी वन ऐन, नियमावली, डिभिजन वन कार्यालयका परिपत्र, स्वीकृत विधान तथा कार्ययोजना र सबडिभिजन वन कार्यालयबाट अनुगमनका क्रममा दिएका सुकृष तथा पृष्ठपोषणको परिपालना गरी समूह व्यवस्थापन र वन व्यवस्थापनमा सक्रियता देखाउनु पर्ने ।
- वन व्यवस्थापन, उच्च विकास र पर्यापर्यटनलाई जोड दिई उत्पादन, रोजगार र वातावरणीय सेवा अभिवृद्धि गरी समृद्धिका लागि योगदान दिने ।

३.१५.४ सुभावहरू

- सबडिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारीले उपभोक्ता समूहमा निगरानी र अनुगमन बढाउनु पर्ने ।
- स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम वन व्यवस्थापन गर्न सहजीकरण गर्ने ।
- कार्ययोजना पुनरावलोकन र विधान संशोधनलाई तिब्रता दिनु पर्ने ।
- बैक खाता नखोलेका समूहलाई खाता खोल्न पत्राचार गर्ने । बैक खाता संचालन गरेका तर नगद मौज्जात राख्ने गरेका समूहलाई बैकिङ कारोबार गर्न पत्राचार गर्ने ।
- लेखापरीक्षण नगरेका र गरे तापनि समयमा लेखा परीक्षण तथा वार्षिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने उपभोक्ता समूहलाई सबडिभिजन वन कार्यालयबाट पत्राचार गर्ने र आवश्यक परे समूहमा गई सेस्ता, निर्णय पुस्तिका आदि निरीक्षण गर्ने ।
- वन सम्बर्धन, वन डडेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण, वन सदुपयोग, रेकर्ड किपिङ, जडिबुटी पहिचान तथा रोपण, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण जस्ता तालिम, गोष्ठी, अभ्यास, अन्तरक्रिया गोष्ठी आदि को माग भएको समूहमा तालिमको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- पछिल्लो आ.व.को लेखा परीक्षण तथा वार्षिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने उपभोक्ता समूहको खाता संचालक परिवर्तन, स्थायी लेखा नम्बर प्रमाणत्र, रुख कटान, विकास कार्यक्रममा अनुदान लगायतका काममा वन कार्यालयबाट सिफारिस नगर्ने ।
- सामुदायिक वनमा भएका जडीबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको स्रोत सर्वेक्षण गरी कार्ययोजनामा समावेश गर्नु पर्ने ।

भाग ४

कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा वन व्यवस्थापनका समस्या, चुनौती, अवसर र हालसम्मका सिकाई

४.१ वन व्यवस्थापनका समस्याहरू

४.१.१ नीतिगत तथा कानूनी

- वन क्षेत्रको एकीकृत योजना नहुनु (वन, वनस्पती, भू-संरक्षण, वन्यजन्तु) ।
- कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न पूर्ण रूपमा राजनैतिक, आर्थिक र भौतिक सहयोग प्राप्त नहुनु ।
- साधन र श्रोतको कमी तथा आवश्यकता अनुसार कर्मचारी परिचालन गर्ने खालका वातावरण नहुनु ।
- पटक पटक हुने नीतिगत परिवर्तनको कारण वन सम्बन्धी सरोकारवालाहरूमा अपेक्षाकृत उत्सुकता नदेखिएको ।

४.१.२ ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन

यस जिल्लाका वासिन्दाहरू स्थानीय विकास निर्माण र निजी प्रयोजनका लागि वन क्षेत्रको ढुङ्गा गिट्टी, बालुवा, निकाल्ने गरेको सुनिन्छ । त्यस्तै शहरी क्षेत्रमा विकास निर्माणका काममा र घर बनाउने प्रयोजनका लागि नजिकको नदी, खोलानालाबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा निकाल्ने गरेको पाईएको छ । क्षेत्राधिकारको विवादका कारण स्थानीय तह र डिभिजन वन कार्यालयको बिचमा कहिलेकाँही समस्या आउने गरेको देखिन्छ ।

४.१.३ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा मानव वन्यजन्तुको द्वन्द्व

यस जिल्लामा वन्यजन्तुको चोरी शिकारी र निकासीको समस्या खासै देखिदैन । जिल्लाका बस्ती वरिपरीका अधिकांश भू-भागहरू सा.व.को रूपमा हस्तान्तरण भएको र वन उपभोक्ता समूहको वन कार्ययोजनामा वन्यजन्तु संरक्षणको प्रावधान राखिने हुँदा वन्यजन्तुको चोरी निकासीमा नियन्त्रण हुने गरेको छ । वन्यजन्तुले पशुचौपायालाई क्षति गर्ने (मार्ने) क्रम बढ्दै गएको छ । राहत रकम जिल्लाकै कोष तथा बजेटबाट दिन नसकिदा र सबै प्रक्रिया पुरा गर्नु पर्दा राहत रकम भुक्तानी केही ढिला हुने गरेको छ ।

४.१.४ वन डढेलो

यस जिल्लाको उत्तरी र पूर्वी भेगमा वन क्षेत्रमा साना साना खण्ड बनाई भुट्टी वुट्ट्यान् फाँडी आगो लगाई पछि खोरियाको रूपमा मकै, आलु, पिंडालु लगाउने गरेको सुन्नमा आउँछ । यस्ता क्रियाकलापबाट एकातर्फ प्रत्यक्ष रूपमा वन विनाश हुन जान्छ भने अर्को तर्फ यस्ता खण्डहरूमा आगो लगाउँदा ठूलो क्षेत्रमा समेत डढेलो लाग्न सक्ने संभावना रहन्छ । त्यस्तै वन डढेलो भएका क्षेत्रबाट भू-क्षय समेत त्यत्तिकै बढि मात्रामा हुन जान्छ । त्यस्तै नयाँ घाँस उमार्नको लागि वा चरिचरन गराउन जाने गोठालाहरू तथा चोरी शिकारी गर्नेहरूबाट निहित स्वार्थ पूर्तिका लागि जानीजानी वनमा आगो लगाउने गरेको सुन्नमा आउँछ । चरीचरन हुने क्षेत्रमा यस प्रकारको आगलागी गरिने भएको हुँदा अन्य वन क्षेत्रमा खासै असर परेको भने पाईदैन । वन डढेलो जनचेतनाको अभाव र मानवीय स्वार्थको कारणले गर्दा बढी हुने गरेको पाईन्छ ।

४.१.५ अन्य समस्याहरू

- कठिन भू-बनोट र थुप्रै नाकाहरू भएकोले जडिवुटी/लघु वनपैदावारको उचित व्यवस्थापन गर्न असजिलो भएको ।
- सा.व.उ.स. गठन तथा सा.व. हस्तान्तरण गर्दा देखिने सिमा विवाद, निजी जग्गावालाहरूसंगको विवाद, उपभोक्ता पहिचानमा छुट भई केही क्षेत्रहरूमा विद्यमान भएको ।
- ग्रामीण भेगबाट बाँसाईसराई तथा गरिवीका कारण वन संरक्षण व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामा अभिवृद्धि गर्न कठिन भएको ।
- दरबन्दी अनुसारको जनशक्ति पूर्ति नहुनु ।

- वन अतिक्रमण तथा अव्यवस्थित बसोवास एकिन गर्न प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई अमिन सम्बन्धि तालिम र कानुनी मान्यता प्राप्त नहुनु र सो सम्बन्धमा एकोहोरो संरक्षणको लागि मात्र जिम्मेवारी रहनु ।
- सबडिभिजन वन कार्यालय भवनहरू पर्याप्त नहुनु । भौतिक साधनहरूको मर्मत सम्भारको लागि पर्याप्त बजेट नहुनु ।
- कर्मचारीहरूको बृत्ति विकासका कार्यक्रम र अवसरहरू नहुनु ।

४.२ चुनौतीहरू

- सामुदायिक वन तथा कबुलियती वनको संख्या, क्षेत्रफल धेरै भएकोले कर्मचारीबाट सेवा प्रवाह गरिरहनु पर्दा जनतालाई दिने सेवाहरू प्रभावकारी पार्न कठिन भएको ।
- ऐन नियमहरू बाझिएका कारण स्थानीय तहहरूबाट वन पैदावारको व्यवस्थापनमा द्विविधा ।
- वन क्षेत्रमा जथाभावी हुने भौतिक निर्माण, मुख्यतः ग्रामीण सडक निर्माण र विद्युत आयोजना ।
- यस जिल्लामा राष्ट्रिय वन क्षेत्र माग गरी संचालन भएका र हुने क्रममा रहेका राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरू (जलविद्युत आयोजना २९ वटा, विद्युत प्रसारण लाईन आयोजना १२ वटा, सडक आयोजना ७ वटा र दूरसंचार आयोजना ३ वटा गरी जम्मा ५१ वटा) को वन तथा वातावरण संरक्षण ऐन, नियमावली बमोजिम नियमन गर्न र आवश्यक प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउन कठिन भएको ।

४.३ सिकाईहरू

- सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम मार्फत उपभोक्ताहरूको दैनिक आवश्यकता परिपूर्तीमा सुधार आउनुको साथै वनको संरक्षणमा र वन अतिक्रमण समेतमा कमि आएको ।
- वन सम्बर्धनमा आधारित वन व्यवस्थापन कार्यबाट वनको हैसियतमा सुधार हुनुका साथै वन पैदावारको उत्पादनमा वृद्धि हुन थालेको ।
- सामुदायिक वनमा समेत पर्यापर्यटन संचालन, जडिबुटी खेती तथा फलफुल रोपण गरी आयआर्जन गर्न सकिने संभावना देखिएका ।
- सामुदायिक तथा कबुलियती वनको माध्यमबाट निम्न आय भएका तथा पिछडिएका उपभोक्ताहरूको जीवनस्तरमा सुधार आउन सक्ने तथा गरीबी निवारण तर्फ सहयोग पुग्ने देखिएको ।
- निजी तथा सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपण गरी थप हरियाली प्रवर्धन गर्न सकिने ।
- जिल्लामा रहेका सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम गरेमा वनसँग सम्बन्धित समस्याहरूलाई समाधान गर्न सहज हुने देखिएको ।
- जडीबुटी खेती विस्तारमा स्थानीयको चासो बढेका कारण पकेट क्षेत्र घोषणा गरी सतुवा, टिमुर, ओखर, लौठसल्ला खेती विस्तार गर्न सकिने ।
- कृषि वनको रूपमा बाँझो रहेका जमिनलाई उपयोग गर्न स्थानीय कृषकहरू उत्साहित ।

४.४ उपलब्धीहरू

- वनक्षेत्र संरक्षणको कारण हराभरा हुन थालेको, जसबाट भू-संरक्षण, पानीको मुहान संरक्षणमा टेवा पुगेको ।
- चरिचरनमा कमी आई प्राकृतिक पुनरुत्पादनको स्थिति सुदृढ भएको ।
- स्थानीय उपभोक्ताहरूले सामुदायिक वन क्षेत्रबाट दिगो तवरबाट वन पैदावारहरू प्राप्त गर्न थालेको तथा सामुदायिक वन कार्यबाट प्राप्त आम्दानीबाट सामुदायिक वन विकास एवं अन्य सामाजिक

विकास निर्माण कार्यहरू (जस्तै खानेपानी, स्वास्थ्य, बाटोघाटो, विद्यालय संचालन आदि) सञ्चालन गरिरहेको ।

- स्थानीय जनताहरूमा वन हाम्रो हो भन्ने अपनत्वको भावनामा विकास भई वन अतिक्रमण, चोरी निकासी, वनडढेलो तथा चरिचरणमा नियन्त्रण हुन गई संरक्षण कार्यमा उल्लेखनिय टेवा पुगेको ।
- सामुदायिक तथा कबुलियती वन विकास कार्यक्रमबाट निम्न आय भएका तथा पिछडिएका उपभोक्ताहरूको जीवनस्तर विभिन्न आयमुलक कार्यक्रमको माध्यमबाट सुधार आउन सक्ने तथा गरीबी न्युनिकरण गर्न सहयोग पुग्ने देखिएको ।
- वन्यजन्तुको बासस्थान संरक्षण भई वन्य जन्तुहरूको संख्यामा वृद्धि हुन थालेको ।
- स्थानीय जनताहरूमा प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण, विकास र व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा विकास भएको ।
- वन पैदावारको सङ्कलन तथा बिक्री वितरण कार्यले स्थानीय स्तरमा रोजगारी सृजना भएको र सोबाट राजश्व समेत सङ्कलन भई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुगि रहेको ।
- धार्मिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक र पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण तथा जगेर्ना भई वातावरण संरक्षणमा समेत टेवा पुगिरहेको ।
- निजी वन प्रति आकर्षण बढि निजी जग्गाहरूमा विरुवा रोप्ने तथा कृषि वनको विकास कार्यमा वृद्धि भएको ।

४.५ अवसर

- वन पैदावारको संकलन तथा बिक्री वितरणबाट रोजगारीको सृजना ।
- वन दिगो व्यवस्थापन मार्फत् वनको हैसियतमा सुधार ।
- जडीवुटी खेती विस्तार गरी स्थानीय आय आर्जनमा वृद्धि ।
- सामूहिक भावनाको विकास, नेतृत्व विकास नयाँ सोच, क्षमताको विकास ।
- संस्थागत विकास र विभिन्न आयमूलक कार्यक्रम संचालनका माध्यमले सम्बृद्धि हासिल ।
- वनजन्य उद्यम प्रवर्धन ।
- वन क्षेत्रमा Fruit forestry को विकास गर्न सकिने संभावना रहेको ।

४.६ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको लागि महत्वपूर्ण जानकारी

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कार्यसंचालनका लागि बढीमा पन्ध्र सदस्यीय कार्यसमिति रहनेछ ।
- कार्यसमितिको अध्यक्ष वा सचिव पदमध्ये कम्तीमा एक पद र उपाध्यक्ष वा कोषाध्यक्ष पदमध्ये कम्तीमा एक पद सहित कार्यसमितिमा कम्तीमा पचास प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व भएको हुनु पर्नेछ ।
- कार्यसमितिको पदावधि बढीमा तीन वर्षको हुनेछ र कुनै पनि व्यक्ति कार्यसमितिको अध्यक्ष पदमा बढीमा दुई कार्यकालमात्र निर्वाचित वा छनोट हुन पाउनेछ ।
- नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट आर्थिक लाभ प्राप्त गर्ने व्यक्ति उपभोक्ता समूहको कार्यसमितिको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष वा सदस्य बन्न पाइने छैन ।
- उपभोक्ता समूहको कार्यसमितिको पदावधि सकिनु अगावै नयाँ कार्यसमिति चयन गरी कार्यसमितिको पदावधि सकिएको १५ दिनभित्र नयाँ कार्यसमितिलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कोषको खाता अध्यक्ष र कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनु पर्नेछ । सो मध्ये १ जना महिला अनिवार्य हुनुपर्नेछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले कोषको रकम खर्च गर्दा वार्षिक साधारण सभाले स्वीकृत गरेको कार्यक्रम र योजना अनुसार मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कोषको रकमबाट चन्दा दिन पाइने छैन ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले कार्ययोजना बमोजिम आर्जन गरेको वार्षिक आयबाट कम्तिमा चालिस प्रतिशत रकम वनको विकास, संरक्षण र व्यवस्थापन काममा खर्च गरी बाँकी रहेको रकमको कम्तिमा पचास प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गरिवी न्यूनीकरण, महिला सशक्तिकरण तथा उद्यम विकासमा खर्च गर्नुपर्नेछ । खर्च गरी बाँकी रहेको रकम उपभोक्ता समूहको हितमा प्रयोग गरिनेछ ।
- वार्षिक आम्दानी रु.५०,०००/- सम्म हुने समूहको लागि समूहले तोकेको व्यक्ति वा समितिबाट लेखापरीक्षण गर्न सकिनेछ भने सो भन्दा बढी आम्दानी हुने समूहको हकमा मान्यता प्राप्त लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनु पर्दछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले वन नियमावली, २०७९ को अनुसूची-२२ बमोजिमको ढाँचामा आर्थिक विवरण र वनको स्थिति समेत खुलाई समूहले वर्षभरी गरेका क्रियाकलापको वार्षिक प्रतिवेदन प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र डिभिजन वन कार्यालय र स्थानीय तहमा पेस गर्नु पर्नेछ । वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्दा सो समूहको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन समेत पेस गर्नु पर्नेछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले स्थानीय तहमा अभिलेख राख्ने प्रयोजनका लागि आफ्नो समूहको विधान, समूह दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि, सामुदायिक वनको स्वीकृत कार्ययोजना र सामुदायिक वन हस्तान्तरण प्रमाणपत्रको एक एक प्रति सम्बन्धित स्थानीय तहमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र देहाय बमोजिमका कागजात र विवरण सम्बन्धित स्थानीय तहमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ : (क) वन ऐन, २०७६ को दफा २२ को उपदफा (१) बमोजिम संचालन गर्ने क्रियाकलाप सम्बन्धी योजना र लागत विवरण (ख) सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको वार्षिक प्रतिवेदन र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, (ग) सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले बिक्री गरेको वन पैदावारको वार्षिक विवरण ।
- आर्थिक कारोबारको सम्पूर्ण श्रेस्ता कोषाध्यक्ष वा लेखाको कर्मचारी र जिन्सी सामान तथा श्रेस्ता सचिवको जिम्मा रहनेछ । जिन्सी सामान बुझ्नेले त्यसको संरक्षण गर्नुपर्नेछ । कार्यालयमा प्राप्त सामानको जिन्सी खाता खडा गरी ७ दिनभित्र दाखिला गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।
- साधारण सभाबाट नयाँ कार्यसमिति चयन भएपछि पुरानो समितिले नयाँ समितिलाई आफ्नो जिम्मा रहेको सम्पूर्ण नगद, चेक, लेखा सम्बन्धी श्रेस्ता, जिन्सी र सोको श्रेस्ता नयाँ समितिले काम सुरु भएको १५ दिनभित्र र टाचाँ ३ दिनभित्र बुझाउनु पर्दछ । तोकिएको म्यादभित्र बरबुझारथ नगरेमा सार्वजनिक सम्पति हिनामिनामा कारवाही गर्न डिभिजन वन कार्यालय मार्फत जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा अनुरोध गर्नुपर्दछ ।
- मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको प्रभावमा पर्ने उपभोक्ता समूहले आ-आफ्नो क्षेत्रमा हुने मानव वन्यजन्तु सहअस्तित्व व्यवस्थापनका लागि वन व्यवस्थापनबाट प्राप्त गर्ने आयको निश्चित अंश छुट्याउनु पर्नेछ ।
- सामुदायिक वनको कार्ययोजनाको अवधि बढीमा दश वर्षको हुनेछ ।
- स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम वन व्यवस्थापन गरी वन पैदावारको सङ्कलन गर्दा वार्षिक स्वीकार्य कटानको परिमाणमा नबढ्ने गरी गर्नु पर्नेछ ।

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम वन पैदावार सङ्कलन गर्नु अघि सबडिभिजन वन कार्यालयको सहयोगमा छपान मूल्याङ्कन गरी डिभिजन वन कार्यालयको सहमति लिनु पर्नेछ । तर सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहभित्र आन्तरिक वितरणका लागि मात्र सङ्कलन गर्ने भएमा सबडिभिजन वन कार्यालयको सहयोग र सहमति लिई सङ्कलन गर्न सकिने र सोको जानकारी सबडिभिजन वन कार्यालयले डिभिजन वन कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले काठ दाउराको लागि सामुदायिक वनमा कटान, मुछानको कार्य प्रत्येक वर्षको आश्विन १ गतेदेखि चैत्र मसान्त सम्म गरिसक्नु पर्नेछ ।

भाग ५
अनुसूचीहरू

अनुसूची १: जिल्लामा हालसम्म हस्तान्तरण भएका सामुदायिक वनहरूको विवरण

अनुसूची २: बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन लागू भएका सामुदायिक वनको विवरण

अनुसूची ३: उपभोक्ता समूहको बार्षिक प्रतिवेदनको ढाँचा

अनुसूची ४: सामुदायिक वनको काठ/ दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण गर्न सहमति माग गर्दा पेश गर्नुपर्ने फारामहरू (अनुसूची नं.१ र अनुसूची नं. ६)

अनुसूची ५: सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको मूल्याङ्कनका आधारहरू

अनुसूची ६: उपभोक्ता समूह पुरस्कारको विवरण

अनुसूची ७: वन्यजन्तुबाट हुने क्षतीको राहत सम्बन्धी व्यवस्था

अनुसूची ८: वन (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०८१ अनुसार काठ, दाउरा, जडीबुटी तथा अन्य वन पैदावारको राजश्व दर

अनुसूची ९: वन विउ संकलन तथा रोपण गर्ने समय तालिका

अनुसूची १: जिल्लामा हालसम्म हस्तान्तरण भएका सामुदायिक वनहरूको विवरण

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
१	सन्जापु	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु ६, ७	LAM/BH/01/01	०५६/०३/२०	२२८	१०९	५३५	०८०/११/०९
२	मायांदु	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु ८	LAM/BH/01/02	०५८/०३/२७	१६६.८८	२७	१५८	०८०/११/०९
३	मनासलु	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु ४, ५, ९	LAM/BH/01/03	०६०/०३/०३	२२२.८९	१४७	६२७	०८४/०३/१९
४	हिमाली	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु १, २, ३	LAM/BH/01/04	०६४/०३/२७	४९६.२५	९६	४९६	०८०/११/१३
५	नांचेठुलांगी हिमाली	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु १ - ९	LAM/BH/01/05	०६५/०८/१६	४९७.८२	४०३	१८२०	०८५/०३/१९
६	अमृत	मर्स्याङ्दी गा.पा.५	घेर्मु ९	LAM/BH/01/06	०६६/०२/२२	४३.५८	४९	२९१	०८४/०३/१९
७	रक्तकाली	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ३	LAM/BH/02/01	०५६/०३/२०	१६१.०४	७६	४१२	०८४/०३/१९
८	मौरी खोला	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ४	LAM/BH/02/02	०६०/११/२२	५.९१	१४	७९	०८४/०३/१९
९	मिलनडाँडा	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ८, ९	LAM/BH/02/03	०६०/११/२२	३३.२१	३०	१४१	०८०/०३/३१
१०	महादेवस्थान	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ७	LAM/BH/02/04	०६१/११/३०	४७.५	४९	२६५	०८७/११/१८
११	चिसापानी	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ५	LAM/BH/02/05	०६२/०६/१६	४७.३७	४८	२७८	०८०/११/०९
१२	प्रेमडाँडा	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा २	LAM/BH/02/06	०६५/०६/०६	५०६	५८	३६२	०८०/११/१३
१३	तातोपानी	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ४	LAM/BH/02/07	०६८/०३/१६	३९.१५	४२	२५९	०८४/०३/१९
१४	मैनागैरी	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	बाहुनडाँडा ८	LAM/BH/02/08	०७०/०७/१०	८.१४	३७	१८०	०८०/११/०९
१५	मिड.स्यामा	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	मर्स्याङ्दी गा.पा. ६	LAM/BH/02/09	२०७५/०३/३२	४०३.८६	१९	९३	०८६/०३/३०
१६	मौवाघारी रोहेटे	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	मर्स्याङ्दी गा.पा. ६	LAM/BH/02/10	०७६/०१/२५	९.२	२४	१३३	०८१/०१/२४
१७	भिरकुना	मर्स्याङ्दी गा.पा.८	भूलभूले २	LAM/BH/03/01	०५२/०२/३१	८०.८९	९६	४७९	०७९/०३/१७
१८	लालीगुरांस	मर्स्याङ्दी गा.पा.८	भूलभूले ३	LAM/BH/03/02	०५५/०३/२५	१९८.२१	९९	४९९	०८४/०१/१३
१९	सिर्जना	मर्स्याङ्दी गा.पा.७	भूलभूले ५	LAM/BH/03/03	०५५/०३/२५	५८.७४	७४	३७८	०८७/११/१६
२०	बराहपोखरी	मर्स्याङ्दी गा.पा.७	भूलभूले ७, ८	LAM/BH/03/04	०५६/०३/२०	४९६.३३	१२०	६८८	०८४/०१/१२
२१	सप्तकन्या	मर्स्याङ्दी गा.पा.७	भूलभूले ६	LAM/BH/03/05	०५९/०३/२६	१९५	५५	३१७	०८१/०१/१२
२२	देवीस्थान	मर्स्याङ्दी गा.पा.८	भूलभूले १	LAM/BH/03/06	०६०/०३/०३	८७.६२	७७	५३०	०८०/११/०९
२३	प्रगती	मर्स्याङ्दी गा.पा.६	भूलभूले ४	LAM/BH/03/07	०६१/०३/१६	३४३.१४	५७	२६४	०८२/११/१७
२४	तारेभिर	मर्स्याङ्दी गा.पा.७	भूलभूले ९	LAM/BH/03/08	०६४/०३/२७	३९३.२७	८७	५०९	०८४/०३/२१
२५	महभिर	मर्स्याङ्दी गा.पा.७	भूलभूले ९	LAM/BH/03/09	०६४/११/३०	३१०.९६	४३	२१३	०८२/११/१८
सर्वाङ्गभित्र वन कार्यालय मर्स्याङ्दी अन्तरगतको जम्मा						५०८०.९६	१९३६	१०००६	
२६	ग्यादी पाखा	वेसीशहर न.पा.१	जदिपुर ७	LAM/BE/27/01	०५२/०९/१८	७९.६७	६०	३१३	०८०/०३/३१

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
२७	ज्वालादेवी	वेसीशहर न.पा.१	उदिपुर ९	LAM/BE/27/02	०५२/०९/१८	७३.७५	५१	३०३	०८०/०३/३१
२८	मानकीडांडा	वेसीशहर न.पा.१	उदिपुर ८	LAM/BE/27/03	०५२/०९/१८	२२.६५	३२	१३९	०८०/०३/३१
२९	कालिका	वेसीशहर न.पा.१	उदिपुर ३,४,६	LAM/BE/27/04	०५२/१२/१९	६७.८१	१६०	७३६	०८५/०३/१९
३०	वनकाली	वेसीशहर न.पा.१	वेसीशहर १	LAM/BE/27/05	०५३/०२/१३	२१.३५	९१	५२०	०८०/१०/१६
३१	मण्डली	वेसीशहर न.पा.१	वेसीशहर २	LAM/BE/27/06	०५३/१२/०३	७८.१३	१००	५७४	०८७/११/१६
३२	पात्लेपानी	वेसीशहर न.पा.१	वेसीशहर २	LAM/BE/27/07	०५८/०३/२७	१२६.१५	८४	४७६	०८७/०३/३०
३३	कालिका	वेसीशहर न.पा.२,३	गाउँशहर ३,६	LAM/BE/28/01	०५०/११/१५	११.७१	८६	४५७	०८४/०३/२१
३४	बसौला	वेसीशहर न.पा.३	गाउँशहर ५	LAM/BE/28/02	०५०/१२/१५	७.९२	३५	२२४	०७८/१०/२५
३५	तिनतले ठाडीखोरिया	वेसीशहर न.पा.३	वेसीशहर ७	LAM/BE/28/03	०५०/१२/२२	७.१५	१५४	७३१	०७७/११/३०
३६	सुर्यमुखी बास्तले	वेसीशहर न.पा.२	गाउँशहर ५,६,७	LAM/BE/28/04	०५२/०१/०३	३०.५६	१९८	१०८०	०८६/०३/२५
३७	चारघरे	वेसीशहर न.पा.२	गाउँशहर ६	LAM/BE/28/05	०५२/०२/३०	७.९२	३८	२००	०८६/०३/३०
३८	किरेपानी	वेसीशहर न.पा.२	गाउँशहर ७,८,९	LAM/BE/28/06	०५२/०२/३०	३८.८८	१९१	९६७	०८०/१०/१६
३९	भेडीखर्क	वेसीशहर न.पा.३	गाउँशहर ५	LAM/BE/28/07	०५५/०३/१०	११.४	२०	१२३	०८०/१२/१२
४०	चण्डीपौवा पाताल	वेसीशहर न.पा.३	गाउँशहर २	LAM/BE/28/08	०५६/०३/२०	७०.११	२५८	१४३२	०७९/०३/१८
४१	पालेको वन	वेसीशहर न.पा.३	गाउँशहर ४	LAM/BE/28/09	०५८/०३/२७	९.८८	१२९	६३६	०७६/०६/२६
४२	ठूलोभिर बराल	वेसीशहर न.पा.३	गाउँशहर ३	LAM/BE/28/10	०५९/०३/२६	१.२२	३१	१६०	०८०/०८/०५
४३	जग्नेनी	वेसीशहर न.पा.२	गाउँशहर ८	LAM/BE/28/11	०५९/०३/२६	११९.२३	२७४	१५४५	०८६/०३/३०
४४	जैरेनी पाताल	वेसीशहर न.पा.२	गाउँशहर ९	LAM/BE/28/12	०६५/०३/२३	८५.०८	७३	३८८	०७६/०६/२५
४५	मुसलेसालघारी	वेसीशहर न.पा.२	वेसीशहर २	LAM/BE/28/13	०७५/०२/१४	५२.६१	११२	६३२	०८०/०२/१३
४६	सरनफुल	वेसीशहर न.पा.२	वेसीशहर २	LAM/BE/28/14	०७६/०३/०६	२४.१७	२४	११०	०८१/०३/०५
४७	काग्रोदेवी हरियाली	वेसीशहर न.पा.५	नाल्मा ३	LAM/BA/30/01	०५५/०३/२३	६४.०८	२४	१२९	०८०/०३/२७
४८	लाड्डी हरियाली	वेसीशहर न.पा. ५	नाल्मा ७,८,९	LAM/BA/30/02	०५६/०३/२०	३०४.९	१४६	९४७	०८५/०३/१९
४९	खुन्दुदेवी	वेसीशहर न.पा. ५	नाल्मा ५	LAM/BA/30/03	०६१/११/३०	१४२.९८	४४	२४८	०८४/०३/२१
५०	सुनकोट	वेसीशहर न.पा. ५	नाल्मा ४	LAM/BA/30/04	०६३/०३/२१	१६७.६६	३७	१८४	०८०/०३/२७
५१	अक्कर सनद	वेसीशहर न.पा.६	चण्डीस्थान २,४,५	LAM/BE/08/01	०५०/१२/२२	९.३८	९२	४८८	०८१/०३/०५
५२	मस्याङ्दी	वेसीशहर न.पा.६	चण्डीस्थान ९	LAM/BE/08/02	०५१/१०/०६	२१.२१	४७	२२३	०८५/१२/१७
५३	भोटेचौर पालेकोवन	वेसीशहर न.पा.६	चण्डीस्थान ६,७,८	LAM/BE/08/03	०५२/०२/३०	१८.९७	१५३	८०१	०८०/११/०६
५४	त्रिवेणी वरबोट	वेसीशहर न.पा.६	चण्डीस्थान २,३,४	LAM/BE/08/07	०६१/११/३०	१	७८	३५२	०८१/०३/०५

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
५५	भंगेरथान	वेसीशहर न.पा. ६	चण्डीस्थान १	LAM/BE/08/08	०६२/१०/२६	६.१२	३१	२०७	०७९/०३/२१
५६	सुक्ती	वेसीशहर न.पा. ६	चण्डीस्थान २	LAM/BE/08/09	०६३/०७/१९	२.३१	१७	९४	०७९/०३/२१
५७	नजरे	वेसीशहर न.पा.६	बागलुडपानी ५	LAM/BA/11/01	०५०/०७/२२	२१६.३१	५१	३१०	०८६/०३/२७
५८	शिवनारी	वेसीशहर न.पा.९	बागलुडपानी ८	LAM/BA/11/02	०५२/११/१६	१८८.७६	६१	३७५	०८६/०३/२६
५९	मुलाबारी	वेसीशहर न.पा.९	बागलुडपानी ९	LAM/BA/11/03	०५५/०३/१०	२१०.३७	१२२	५८१	०८६/०३/२७
६०	रापासिंह	क्व्होलासोथार गा.पा.१	बागलुडपानी १,२	LAM/BA/11/04	०६१/०३/१६	१८०.३२	५५	३४१	०८४/०३/२१
६१	कपुर गाउँ	क्व्होलासोथार गा.पा.१	बागलुडपानी ६	LAM/BA/11/05	०७३/०३/२०	१७७.६१	८१	३९०	०८४/०३/२१
६२	पुमागाउँ सुलिकोट	वेसीशहर न.पा.६	बागलुडपानी ६	LAM/BA/11/06	०७७/०३/३१	१६२.४	२१७	१२०९	०८६/०३/०१
६३	शान्ति	वेसीशहर न.पा.७	वेसीशहर १२,१३	LAM/BE/12/01	०५७/०३/२६	६३.०५	३१५	१७४१	०८४/०३/२१
६४	भोलुङ्गेवगर	वेसीशहर न.पा.८	वेसीशहर २,३	LAM/BE/12/02	०५७/०९/०७	१.५६	७२	३७५	०८०/०८/०५
६५	पाखाथोक	वेसीशहर न.पा.८	वेसीशहर ९	LAM/BE/12/03	०६०/०३/०३	२.९३	१०१	४८६	०७०/०७/२८
६६	गोरखकालिका शिवशक्ति	वेसीशहर न.पा.९	वेसीशहर ६,७	LAM/BE/12/04	०६४/०७/३०	३७.३७	१७८	९०२	०८०/११/०६
६७	साँधु मुरुन्चे	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ४	LAM/BH/07/01	०५०/०३/०२	४४४	६५	३०१	०८३/१२/०३
६८	राउतथोक	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ८	LAM/BH/07/02	०५०/०७/२२	१४.७८	५३	२४८	०८६/०३/२५
६९	खासुर	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत १	LAM/BH/07/03	०५०/०५/१८	४८५.२५	१९५	१०८२	०८५/०३/१९
७०	खाँचे	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ५	LAM/BH/07/04	०५०/१२/१०	२९६.९३	८३	३७३	०८७/११/१७
७१	धारापानी	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ८	LAM/BH/07/05	०५२/०२/३०	१८	५०	२४०	०८५/०३/३०
७२	महाकाली	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ६	LAM/BH/07/06	०५२/०३/२६	११३.२	४५	२७२	०८७/११/१६
७३	इन्द्रेणी	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ६	LAM/BH/07/07	०५३/०३/०२	२०२.३५	६०	३७०	०८४/०३/२१
७४	कालिका ठूलीखोरिया	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ९	LAM/BH/07/08	०५४/०२/३०	३६.४६	४९	२६०	०८०/११/०६
७५	कालिका	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ७	LAM/BH/07/09	०५४/०३/२२	३२.७७	६२	३१८	०८०/०३/३१
७६	केराबारी	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत २	LAM/BH/07/10	०५६/०९/२९	५२.५७	४४	२३४	०८६/०३/३०
७७	बांसपानी	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ९	LAM/BH/07/11	०५८/०३/२७	३०.५८	३०	१९४	०८६/०३/३०
७८	देवी देउराली	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ३	LAM/BH/07/12	०६२/०७/०८	१६०.१२	४९	२७९	०८४/०३/२१
७९	महादेवस्थान	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ६	LAM/BH/07/13	०६२/१०/१३	३०.८९	४७	२७०	०८४/०३/२१
८०	मितेरी	वेसीशहर न.पा.१०	बाँझाखेत ६	LAM/BH/07/14	०६२/१०/१३	१३९.८९	४९	२८४	०७६/१२/२१
८१	थानीथान	वेसीशहर न.पा.१०	हिलेटक्सार ९	LAM/BE/15/03	०५६/०३/२०	३९.३३	६८	३५५	०८७/११/१७
८२	काकीडाँडा	वेसीशहर न.पा.११	चिती ५,६	LAM/BE/17/01	०५०/०५/१८	९६.९	११८	७३५	०६८/०३/२६

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
८३	ठुली	वेसीशहर न.पा.११	चिती ८	LAM/BE/17/02	०५०/०५/१८	४०.०९	११०	६०६	०८६/०३/३०
८४	तिलाहार	वेसीशहर न.पा.११	चिती ३	LAM/BE/17/03	०५०/०५/१८	५३.३१	१९१	१०४८	०८६/०३/२७
८५	सतिपाताल महिला	वेसीशहर न.पा.११	चिती ७	LAM/BE/17/04	०५९/०३/२६	५६.६३	२७४	१३९०	०८६/०३/३०
८६	देउराली	वेसीशहर न.पा.११	चिती ९	LAM/BE/17/05	०६०/०३/०३	५६.३४	८०	३८०	०८३/०३/२७
८७	देउराली ठाडोपाखा	वेसीशहर न.पा.११	चिती २	LAM/BE/17/06	०६१/११/३०	१९.३४	५३	२३७	०८५/१२/१७
८८	गौथली दुंगा	वेसीशहर न.पा.११	चिती १	LAM/BE/17/07	०६७/११/२५	२.३६	३७	२४५	०७२/११/२४
८९	शिवशक्ति	वेसीशहर न.पा.११	चिती १	LAM/BE/17/08	०७३/०३/२२	२.६२	७४	३५६	०७८/०३/२१
९०	तामाखानी	कन्होलासोथर गा.पा.२	मालिङ ३,७	LAM/BA/32/01	०६०/०३/०३	१८६.६३	७०	३५६	०८५/०३/१९
९१	मिदिम खोला	कन्होलासोथर गा.पा.२	मालिङ १,२	LAM/BA/32/02	०७३/०३/२०	१७०.२५	६१	४१५	०८५/०३/१९
९२	गौमती देवी	कन्होलासोथर गा.पा.२	मालिङ ४,५,६	LAM/BA/32/03	०७३/०३/२०	२९३.२६	११२	६२४	०८५/०३/१९
९३	सैलुङ्ग	कन्होलासोथर गा.पा.२	मालिङ ८,९	LAM/BA/32/04	०७३/०७/३०	१८६	५१	३०८	०८३/१२/०६
९४	लोम्रोपाखा	मर्स्याङ्गदी गा.पा.९	सिम्पानी १	LAM/BA/09/01	०७०/०३/२०	२५४.८६	१०७	५५७	०८६/०३/३०
सबडिभिजन वन कार्यालय वेसीसहर अन्तरगतको जम्मा						६४४२.३५	६४१०	३४४६६	
९५	जुगेपानी	दोर्दी गा.पा.१	भारते २	LAM/AR/26/01	०५०/०३/०२	६९.०२	९८	५०८	०८६/०३/२३
९६	बिग्रह	दोर्दी १ र दुधपोखरी ६	भारते ६ गौडा ९	LAM/AR/26/02	०५०/११/२९	१७८.६२	१०२	६९७	०८०/१२/१३
९७	भोटेनी	दोर्दी गा.पा.१	भारते १	LAM/AR/26/03	०५०/१२/२२	३१.०४	६३	३७५	०८६/३/३०
९८	जलजले पाताल	दोर्दी गा.पा.१	भारते ७	LAM/AR/26/04	०५२/०३/२६	३१.०१	३६	१९४	०८०/१२/१३
९९	महिला नमुना	दोर्दी गा.पा.१	भारते ३, ४, ५, ८, ९	LAM/AR/26/05	०५२/०३/२६	१.९२	१५५	८३२	०८०/१२/१३
१००	भुगरे लाम्सीस्वारा	दोर्दी गा.पा.१	भारते ५	LAM/AR/26/06	०५४/०१/०९	३२.३	४३	२४६	०८०/१२/१३
१०१	कमेरेपानी रानीवन	दोर्दी गा.पा.१	भारते ८, ९	LAM/AR/26/07	०५६/०३/२०	१९.४३	११२	५८८	०८०/१२/१३
१०२	इच्छापुरी कमेरेपानी	दोर्दी गा.पा.१	भारते ४	LAM/AR/26/08	०५७/०१/२६	३४.९४	६०	३६३	०८०/१२/१३
१०३	शिरुबारी	दोर्दी गा.पा.१	भारते ३	LAM/AR/26/09	०५८/०३/२७	४५.५७	५७	३४८	०८७/०३/१५
१०४	रानीस्वारा सांखरपाखा	दोर्दी गा.पा.२	अर्चलबोट ७, ८, ९	LAM/AR/25/01	०५२/१२/१९	५३.३५	११८	६६९	०८६/०३/३०
१०५	रानीवन	दोर्दी गा.पा.२	अर्चलबोट १-४, भारते ७, ८	LAM/AR/25/02	०५३/१२/०३	६१.२१	१४५	९०२	०८०/१२/१३
१०६	चिप्लेटी देवी	दोर्दी गा.पा.२	अर्चलबोट ५, ६, ७	LAM/AR/25/03	०५४/०३/०४	३१.४६	६४	३४१	०८६/०३/२६
१०७	केराबारी लोसापाखा	दोर्दी गा.पा.२,३	श्रीमञ्ज्याङ १-४, अर्चलबोट ५, ६	LAM/AR/24/01	०५२/०२/३०	१२०.३	२९५	१६९८	०९०/०३/२०
१०८	किसेदी	दोर्दी गा.पा.३	श्रीमञ्ज्याङ ६, ७, ९	LAM/AR/24/02	०६१/०३/१६	२२.५१	७८	३७६	०८८/०३/२७

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
१०९	चिसापानी	दोर्दी गा.पा.३	श्रीमञ्ज्याङ ६, द	LAM/AR/24/03	०६१/०३/१६	१२.६	५६	३०८	०८६/०३/१५
११०	उत्तरपानी	दोर्दी गा.पा.३	श्रीमञ्ज्याङ ५	LAM/AR/24/04	०६२/११/०२	१२.१२	४३	२१६	०८९/०३/१३
१११	कुखुरेढुगा	दोर्दी गा.पा.४	नौथर १	LAM/AR/18/01	०५१/१०/०९	१२३.६५	६३	३२७	०८८/०३/३१
११२	कोप्लिङ	दोर्दी गा.पा.४	नौथर ३	LAM/AR/18/02	०५२/०३/२३	७.५	४१	२१२	०८६/०३/२१
११३	शिख	दोर्दी गा.पा.४	नौथर २	LAM/AR/18/03	०५४/०२/१७	२८.२९	७८	४०१	०८९/०३/१९
११४	ठाडी खोरीया	दोर्दी गा.पा.४	नौथर ८	LAM/AR/18/04	०५९/०३/२६	३.३५	३२	१३३	०८७/०८/११
११५	कवाकी	दोर्दी गा.पा.४	नौथर ५	LAM/AR/18/05	०६०/०३/०३	१९.२८	३९	१९८	०८९/०३/१३
११६	बासबोट	दोर्दी गा.पा.४	नौथर ४	LAM/AR/18/06	०६०/०३/०३	२०.७५	३०	१६४	०७६/०८/१०
११७	सिम्रे	दोर्दी गा.पा.४	नौथर ६	LAM/AR/18/07	०७१/०६/२७	१२४.८५	५३	३२५	०७६/०६/२६
११८	काम्लो	दोर्दी गा.पा.५	पाचोक ८, ९	LAM/AR/19/01	०५२/०२/३०	२६०.४	७४	४७२	०८६/०३/१५
११९	हुडांडा	दोर्दी गा.पा.५	पाचोक १, नौथर ९	LAM/AR/19/02	०५४/०३/०४	२२३.८३	११३	६२६	०८८/०३/२७
१२०	इलमदेवी	दोर्दी गा.पा.५	पाचोक ७ र ९	LAM/AR/19/03	०७३/०३/१३	१९६.८	१०६	६००	०८६/०३/२२
१२१	पालेवन	दोर्दी गा.पा.६	ढोडेनी १	LAM/AR/05/01	०५२/०१/०३	१८.७२	६६	४७७	०८०/१२/१३
१२२	छोटेखोला	दोर्दी गा.पा.६	ढोडेनी ८	LAM/AR/05/02	०७०/०३/२०	११४.२३	७५	४८२	०८०/१२/१३
१२३	सिमी चामेपोखरी	दोर्दी गा.पा.६	ढोडेनी ७, ८	LAM/AR/05/03	०७७/०३/१८	१४७.३	११८	६२१	०८७/०३/१७
१२४	कुर्नीपाखा	दोर्दी गा.पा.६	ढोडेनी ४	LAM/AR/05/04	०७८/०३/३१	४२.१८	२८	१९३	०८८/०३/३१
१२५	जीवन अमर	दोर्दी गा.पा.७	फलेनी ७, ८, ९	LAM/BH/04/01	०५७/०३/२६	५०.४७	१२०	५९९	०८६/०३/२३
१२६	सिडली गाउँ	दोर्दी गा.पा.७	फलेनी २	LAM/BH/04/02	०७२/०६/२०	९६.१५	४०	२८०	०८८/०३/३०
१२७	कुनखर्क	दोर्दी गा.पा.८	बन्सार ८, ९	LAM/BH/06/01	०७७/०३/१९	४८७	८४	४६९	०८६/०३/२०
१२८	नासाछो	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार ३, ४	LAM/BE/15/01	०५३/०२/०३	२०.१३	१२५	७९७	०८९/०३/१३
१२९	जनकल्याण	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार ५, ६	LAM/BE/15/02	०५५/०३/२६	१४८.१२	७८	४१५	०८९/०३/१३
१३०	छहरे	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार ५	LAM/BE/15/04	०५८/०३/२७	६.९६	२२	१२२	०८९/०३/१९
१३१	कालोपहरा रानीवन	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार ८	LAM/BE/15/05	०६१/०३/१६	६.६९	५०	२१६	०८९/०३/१३
१३२	सुनदेवी	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार १, २	LAM/BE/15/06	०६५/०६/०६	१००.३९	७३	५१०	०८९/०३/१३
१३३	दूध पाखा	दोर्दी गा.पा.९	हिलेटक्सार ७	LAM/BE/15/07	०७२/०९/२७	१७.८३	३४	१८३	०८९/०३/१३
सर्वाङ्गभजन वन कार्यालय दोर्दी अन्तरगतको जम्मा						३०२२.२७	३०६७	१७४८३	
१३४	रानीवन	राईनास न.पा.१	भलायखर्क ९	LAM/DH/44/01	०५०/०५/१३	३१.८४	१६५	१०२०	०८०/०३/२७
१३५	ओदालपाटो	राईनास न.पा.१	भलायखर्क ४	LAM/DH/44/02	०५१/१०/०२	१२	१३१	५०७	०८७/०३/२०

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
१३६	काप्रेचौर	राईनास न.पा.१	राईनास न.पा. १०	LAM/DH/44/03	०५२/०३/०८	५५.४६	८५	६१३	०८९/०१/२१
१३७	सुर्खोदय	राईनास न.पा.२	भलायखर्क ५	LAM/DH/44/04	०५३/०९/२३	२८.८२	७१	३९९	०९०/०३/१०
१३८	सतीदेवी	राईनास न.पा.२	भलायखर्क ७	LAM/DH/44/05	०५३/१२/०३	१३६.४५	६९	४३०	०९६/०३/२६
१३९	दुन्दुरे ढाँडपाखा	राईनास न.पा.१	भलायखर्क ९	LAM/DH/44/06	०५६/०३/२०	१६.२५	४७	३६५	०८१/०३/२८
१४०	एकता	राईनास न.पा.२	भलायखर्क ३	LAM/DH/44/07	०७२/०३/२७	४.२१	४६	२६१	०८९/०३/१३
१४१	चण्डिकालिका	राईनास न.पा.२	राईनास न.पा. ९	LAM/DH/44/08	०७३/०३/२०	३०.३२	५५	२४०	०८९/०३/१६
१४२	चक्रतिर्थ	राईनास न.पा.४	चक्रतिर्थ ४, ५, ६	LAM/DH/45/01	०५०/०५/१८	६७.७३	४०४	२०१८	०८९/०३/१३
१४३	देउराली	राईनास न.पा.५	चक्रतिर्थ ७, ८, ९	LAM/DH/45/02	०६३/०७/१९	३९.९५	२४५	१२५९	०८९/०३/१८
१४४	भान्नीथान	राईनास न.पा.५	चक्रतिर्थ १, २, ३	LAM/DH/45/03	०६३/११/२५	१३०.८२	३१४	१८८४	०८९/०३/२८
१४५	आपचौर	राईनास न.पा.६	धर्मिलिकुवा ८	LAM/DH/46/01	०५०/०३/०२	१२२.५३	२३०	१३९१	०८९/१०/०३
१४६	लुपुगाउँ	राईनास न.पा.६	धर्मिलिकुवा ९	LAM/DH/46/02	०५०/०५/१३	१४५.७८	१३७	७४१	०८९/०३/१६
१४७	सालफेदी	राईनास न.पा.६	धर्मिलिकुवा ७	LAM/DH/46/03	०५०/०८/०९	१९.७३	६४	२९६	०८९/०२/२८
१४८	सिमलचौर नारीनघाट	राईनास न.पा.६	धर्मिलिकुवा ३	LAM/DH/46/04	०५०/०९/२९	७७.७७	२४८	१२५६	०८९/०३/१६
१४९	गरमबेसी	राईनास न.पा.७	धर्मिलिकुवा २	LAM/DH/46/05	०५०/११/२९	३३.२९	१५७	९७८	०८९/०३/२८
१५०	चम्पावती	राईनास न.पा.७	धर्मिलिकुवा १	LAM/DH/46/06	०५२/०३/२३	३७.१२	१६०	७९३	०८९/०३/१४
१५१	गौलीटार	राईनास न.पा.६	धर्मिलिकुवा ४, ५	LAM/DH/46/07	०५४/०३/०४	२८.०६	९९	५७९	०८९/०३/१५
१५२	कालिका	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ४	LAM/DH/47/01	०५१/१०/०२	३२.७६	७६	४२९	०९०/०३/१९
१५३	कटहरबारी	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट २	LAM/DH/47/02	०५२/०३/२३	२२.८१	९७	४६२	०९०/०३/१९
१५४	नवज्योति	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ३	LAM/DH/47/03	०५८/०३/२७	१६.०३	६३	३१६	०८७/३/२०
१५५	कालामाटा	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ९	LAM/DH/47/04	०५९/०३/२६	११.०६	६३	३१३	०८९/०२/१०
१५६	पिपलटारी	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ८	LAM/DH/47/05	०५९/०३/२६	२६.४३	९३	४७२	०८६/३/३
१५७	मसुर्याङ्दी	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट १	LAM/DH/47/06	०६०/०३/०३	४९.१७	९८	४७१	०८३/०३/२५
१५८	तलेजु	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ७	LAM/DH/47/07	०६०/०३/०३	५६.१८	६९	४१०	०८९/०३/२८
१५९	अन्नपूर्ण	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ६	LAM/DH/47/08	०६१/०३/१६	४५.१८	६९	३५७	०८९/०३/१६
१६०	महादेव	राईनास न.पा.८	तार्कुघाट ५	LAM/DH/47/09	०६१/०३/१६	२९.८१	१०८	४९१	०८८/०३/३१
१६१	विरभक्ती	राईनास न.पा.९	रा.मोहोरियाकोट ४, ५, ६	LAM/DH/48/01	०५०/०५/१०	१४१.३६	१८१	९८०	०८९/०३/२८
१६२	दिव्य ज्योति	राईनास न.पा.९	रा.मोहोरियाकोट १	LAM/DH/48/02	०५०/०९/२९	६८.५९	४२	२३८	०९६/०३/२६
१६३	कालिका	राईनास न.पा.९	राईनास न.पा. १०	LAM/DH/48/03	०५३/०२/२१	१२८	१०१	५६५	०७७/०८/०६

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
१६४	मनकामना	राईनास न.पा.९	रा.मोहोरियाकोट २, ३	LAM/DH/48/04	०५९/०३/२६	४३.७७	५७	३५९	०८१/०२/२८
१६५	पांगटे	राईनास न.पा.१०	राईनास न.पा. १२	LAM/DH/43/01	०५७/०१/२६	४६.९	८१	३४२	०८३/०३/२५
१६६	लामागाउँ	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ५	LAM/DH/43/02	०५८/०३/२७	५७.५४	४२	२३८	०७४/०३/२१
१६७	साल्मेकोट	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ८	LAM/DH/43/03	०५९/०३/२६	५५.४६	७१	३५०	०८९/०३/१६
१६८	मण्डली	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ९	LAM/DH/43/04	०६२/०२/१९	१६.१	२०	११८	०७९/०३/१५
१६९	सानीपोखरी	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ४	LAM/DH/43/05	०६२/०२/१९	२१.४५	६८	३७२	०७५/०५/२५
१७०	शिलापत्थर	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ २	LAM/DH/43/06	०६२/०७/०८	१६.१२	४५	३१६	०८०/०३/२७
१७१	मणीचक्र	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ३	LAM/DH/43/07	०६५/०६/०६	१७.२४	५५	३४०	०७६/०३/२६
१७२	पात्लेपानी	राईनास न.पा.१०	प्यारजुङ ६	LAM/DH/43/08	०७२/०२/०६	४९.८	३७	२५७	०८३/०९/११
१७३	कातेखर्क ड.सीभाले	दुधपोखरी गा.पा. १	दुधपोखरी १	LAM/DH/43/09	०७५/०३/२८	५४.५७	६७	३८३	०८६/३/४
१७४	माझीवारी ओखरबोट	दुधपोखरी गा.पा. १	दुधपोखरी १	LAM/DH/06/01	०५३/०३/०९	११.१३	५४	२६७	०७२/१०/१९
१७५	त्रिवेणी पात्ले	दुधपोखरी गा.पा. १	दुधपोखरी ९	LAM/DH/06/02	०७१/०३/२६	१३९.५७	७७	४१३	०८३/०९/११
१७६	कल्लावारी देउराली	दुधपोखरी गा.पा. १	दुधपोखरी १	LAM/DH/06/03	०७४/०२/३१	४७.१२	७२	४४९	०८९/०३/०४
१७७	दाह्रेगौडा देउराली	दुधपोखरी गा.पा. १	दुधपोखरी ४, ५	LAM/DH/06/04	०७८/०३/३१	७७.९४	१००	४९२	०८८/०३/३०
१७८	अजमरे पाचोक	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर ४	LAM/DH/21/01	०५०/१२/०४	२८.५	४८	२५७	०७९/०३/१५
१७९	बुन्डाडा	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर ३	LAM/DH/21/02	०५५/०३/२३	१५.९१	७९	४५३	०७४/१२/२४
१८०	जुम्ली	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर ५, ६	LAM/DH/21/03	०५६/०९/३०	११.६८	६९	४२२	०७७/१२/०९
१८१	आठघरे	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर १	LAM/DH/21/04	०६२/०६/१६	१०.८८	५३	२६२	०८०/०३/२४
१८२	वाह्रघरे	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर १, २	LAM/DH/21/05	०६९/१०/२४	११.३	५४	३१४	०८०/०३/२७
१८३	दवाडी मिलन	दुधपोखरी गा.पा. २	विचौर १, २, ३	LAM/DH/21/06	०६९/१०/२४	१५.१२	१८५	९०३	०८०/०३/२४
१८४	स्वर्गवास भांडस्वारा	दुधपोखरी गा.पा.३	इलमपोखरी ९	LAM/DH/20/01	०५०/०५/१८	२४१.५	४८	३३६	०८८/०३/२७
१८५	नमाखुँ	दुधपोखरी गा.पा.४	इलमपोखरी ८	LAM/DH/20/02	०५२/०१/०३	१७०.५७	५५	२५६	०८८/०३/३१
१८६	घरेढुंगा	दुधपोखरी गा.पा.४	इलमपोखरी ७	LAM/DH/20/03	०५२/०१/०३	५६.५६	३३	१६४	०८६/२/२२
१८७	फुलिङ्गिरी	दुधपोखरी गा.पा.३	इलमपोखरी १, २	LAM/DH/20/04	०६६/११/२६	४९०	११२	६१५	०८८/०३/३०
१८८	ठूलो काब्रे	दुधपोखरी गा.पा.३	इलमपोखरी ३	LAM/DH/20/05	०६६/११/२६	२८०.४८	७५	५१०	०८८/०३/२०
१८९	देउराली	दुधपोखरी गा.पा.३	इलमपोखरी ४	LAM/DH/20/06	०६७/११/२५	१८६.२	९२	४६५	०८८/०३/३०
१९०	सामघरेटी	दुधपोखरी गा.पा.४	इलमपोखरी ५	LAM/DH/20/07	०६९/१०/२४	४२.४२	२८	१३५	०९०/०३/१९
१९१	बन्सार	दुधपोखरी गा.पा. ५	कोल्की ७, ८, ९	LAM/DH/22/01	०५०/११/२९	६४.६७	१११	६३६	०८९/०१/२१

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
१९२	बाकोट	दुधपोखरी गा.पा. ५	कोल्की ५	LAM/DH/22/02	०५२/०३/०८	७४.८८	६५	४६४	०८८/०३/३१
१९३	फोके	दुधपोखरी गा.पा. ५	कोल्की ३, ४	LAM/DH/22/03	०५३/०९/२३	६४.४४	५७	३१२	०७६/०३/२६
१९४	सिम्ले	दुधपोखरी गा.पा. ५	कोल्की ६	LAM/DH/22/04	०५४/०३/०४	४८.४६	४७	२८७	०८९/०३/१६
१९५	तस्यो	दुधपोखरी गा.पा. ५	कोल्की १, २	LAM/DH/22/05	०५८/०३/२७	१७८.२९	७९	५०७	०७५/०३/१९
१९६	गडगडे पाताल	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ८	LAM/AR/23/01	०५०/१२/०४	६४.३२	५०	३६३	०८०/०३/२८
१९७	भिरकुना	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ३, ४	LAM/AR/23/02	०५३/१२/०३	१२९.८७	११४	६४८	०७६/०३/२८
१९८	शिवशक्ति	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा १	LAM/AR/23/03	०५८/०३/२७	१२८.८९	१०१	५९५	०८१/०३/२८
१९९	साल्मे	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा २	LAM/AR/23/04	०५८/०३/२७	३५.६३	२९	१९४	०८८/०३/२७
२००	सिर्जनसिल	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा २	LAM/AR/23/05	०५९/०३/२६	२८.३८	५४	२८२	०८९/०३/०४
२०१	सुकदेव	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ५	LAM/AR/23/06	०६३/११/२५	४१.७८	२५	१५८	०७५/१२/२२
२०२	तुंजे	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ६	LAM/AR/23/07	०६५/०३/२३	४६.७२	११	७२	०७५/१२/२२
२०३	ठूलोस्वारा	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ७	LAM/AR/23/08	०६६/०२/२२	२०.३२	१२	५५	०७६/०८/१०
२०४	बेतनी	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ५	LAM/AR/23/09	०६६/११/२६	१९२.९५	३९	२११	०८६/३/२७
२०५	बुढीकोट	दुधपोखरी गा.पा. ६	गौडा ५	LAM/AR/23/10	०६८/०३/१६	८१.४९	२७	१६७	०९०/०३/१९
सबडिभिजन वन कार्यालय राइनास-दुधपोखरी अन्तरगतको जम्मा						५०६२.४३	६३८५	३५२७३	
२०६	खरुकेपाखा	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ७	LAM/RA/51/01	०५२/०३/०८	५८.०६	५९	२३३	०८७/०३/३०
२०७	सिरान गाउँ	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा १	LAM/RA/51/02	०५५/०३/२३	२.६७	६	४१	०८७/०३/३०
२०८	देउराली	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा १	LAM/RA/51/03	०५८/०३/२७	४.२४	३७	१८८	०८९/०२/१६
२०९	पाताल	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ६	LAM/RA/51/04	०५९/०३/२६	३३.९४	४१	२४९	०८६/३/१५
२१०	भागीरथी पाताल	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ८	LAM/RA/51/05	०६०/०७/२७	२२.६५	२५	१४८	०८५/१२/२१
२११	कालिका	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ४	LAM/RA/51/06	०६०/०७/२७	२४.४४	५९	३२०	०८९/०३/०४
२१२	पौवागुठा	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा १	LAM/RA/51/07	०६१/०५/०७	४.६९	१७	११४	०८०/०३/२७
२१३	गणेश बाटीका	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ९	LAM/RA/51/08	०६३/११/२९	७.४	३२	२१५	०८७/०९/२८
२१४	देवी देउराली	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ९	LAM/RA/51/09	०६३/११/२९	१२	२७	१४१	०७३/११/२५
२१५	भक्तेपानी	सुन्दरवजार न.पा.१	कुन्छा ९	LAM/RA/51/10	०७७/०३/३१	१८.३१	५६	३३८	०८७/०३/२९
२१६	कुखुरे	सुन्दरवजार न.पा. २	परेवाडाँडा २,५	LAM/SU/50/01	०५३/१२/०३	३.२६	१२१	५९५	०८७/०८/२०
२१७	चन्दनी	सुन्दरवजार न.पा. २	परेवाडाँडा ७	LAM/SU/50/02	०५७/०१/२६	३३.३४	४९	२६१	०८८/०२/१६
२१८	सिमहार	सुन्दरवजार न.पा. २	परेवाडाँडा ४,५, ६	LAM/SU/50/03	०५७/०३/२६	३३.०४	१८८	८४६	०८७/०९/२८

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
२१९	हर्षमहाविरे	सुन्दरबजार न.पा. २	सुन्दरबजार न.पा. १२	LAM/SU/50/04	०५७/०३/२६	२६.५१	१९७	११०१	०८८/१०/०२
२२०	कल्लेरी	सुन्दरबजार न.पा. २	परेवाडांडा ३	LAM/SU/50/05	०६१/०३/१६	७.८७	६२	३१६	०८९/०२/२३
२२१	जामुने थान	सुन्दरबजार न.पा. २	सुन्दरबजार न.पा. ११	LAM/SU/50/06	०६२/०२/१९	५.२८	६०	२८०	०८८/०२/१६
२२२	देउराली पात्लेपानी	सुन्दरबजार न.पा. २	परेवाडांडा ४	LAM/SU/50/07	०६३/०२/३१	९.८	८४	५२९	०८०/०३/३१
२२३	बिरौटा	सुन्दरबजार न.पा. २	परेवाडांडा ९	LAM/SU/50/08	०६३/११/२५	३.१६	५९	३२६	०८५/१२/१८
२२४	हांडेपाखा	सुन्दरबजार न.पा. २	परेवाडांडा १	LAM/SU/50/09	०७०/०७/०५	५.१३	४३	२३४	०८७/०८/२०
२२५	गाउसेकुवा	सुन्दरबजार न.पा. २	परेवाडांडा २	LAM/SU/50/10	०७१/०९/२२	१.५	५८	२७९	०८७/०८/२१
२२६	धारापानी र्याले	सुन्दरबजार न.पा. २	सुन्दरबजार न.पा. ११	LAM/SU/50/11	०७३/०३/१३	१.६७	३४	१६०	०८३/०२/१६
२२७	चौतारी	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा २	LAM/SU/40/01	०५०/१२/०४	२६.६७	४६	२२८	०८७/१२/२२
२२८	जाडेखोला	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा ३	LAM/SU/40/02	०५५/०३/२६	४.२८	२८	१५६	०८७/०५/०८
२२९	काली	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा ४	LAM/SU/40/03	०५६/०३/२०	२६.९१	४७	२६३	०८६/३/२७
२३०	भंगरेथान	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा १	LAM/SU/40/04	०५८/०३/२७	३.९३	२४	६५	०८५/१२/२९
२३१	टिकात्रिवेणी	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा ७,८,९	LAM/SU/40/05	०६१/०३/१६	३८.७२	१४०	७३४	०९०/०३/१४
२३२	आसीरुम्टा	सुन्दरबजार न.पा. ४	दुराडांडा ४ र ५	LAM/SU/40/06	०७१/०३/२६	८.५	३४	१४९	०८९/०३/०४
२३३	गहते	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु १, २	LAM/SU/41/01	०५०/०५/१०	११८	७१	३६१	०७६/०३/२६
२३४	थाक्ले	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु ७	LAM/SU/41/02	०५०/०५/१८	३९.२७	७६	३२८	०८७/०३/२९
२३५	चाम्पानी ठाडीखोरिया	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु ३	LAM/SU/41/03	०५०/०५/१८	४९.४१	६३	३२६	०८७/०३/२९
२३६	भुंवरखोला	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु ४	LAM/SU/41/04	०५०/०९/२९	२१.१६	५३	२६५	०८७/०३/३०
२३७	घुमाउने बजारकोट	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु ६	LAM/SU/41/05	०५०/०९/२९	८३.५६	६५	३९१	०८७/०९/२८
२३८	चारेपानी रानीओडार	सुन्दरबजार न.पा. ५	तार्कु ८, ९	LAM/SU/41/06	०५२/०३/०८	११०.३६	४६	२९५	०८९/०३/१३
२३९	सतिडांडा	सुन्दरबजार न.पा. ५	सुन्दरबजार न.पा. ९	LAM/SU/41/07	०५७/०३/२६	४९.७७	५१	२७०	०८४/०३/२०
२४०	ढोडसिंह	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार १, २	LAM/SU/49/01	०५०/०९/२९	६८.७५	८९	४११	०९०/०३/१४
२४१	करौं	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार २,३,७	LAM/SU/49/02	०५३/११/२१	११.७९	६०	३३५	०८७/०३/३०
२४२	परोपकार	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार ५, ६	LAM/SU/49/03	०५५/०३/२६	३७.८२	८४	४१०	०८६/३/१५
२४३	न्यूरेघारी	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार ७	LAM/SU/49/04	०५८/०३/२७	१४.६२	४७	२४६	०८६/३/२७
२४४	मस्यांडी पाखा	सुन्दरबजार न.पा. ७	सुन्दरबजार ९	LAM/SU/49/05	०५९/०३/२६	५.२४	१५४	८४९	०८७/०३/३०
२४५	पुरानो डिही	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार ५	LAM/SU/49/06	०६०/०३/०३	६.६	६४	२९३	०८८/०३/०९
२४६	पाउंदी पाखा (सिम्ले)	सुन्दरबजार न.पा.७	सुन्दरबजार ४	LAM/SU/49/07	०६०/०३/०३	२.१९	४१	२४७	०८७/०३/३०

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
२४७	शितल चौतारी	सुन्दरबजार न.पा. ६	सुन्दरबजार ३, ६	LAM/SU/49/08	०६५/०३/२३	०.५२	१६	६१	०७५/०८/०५
२४८	कुसुण्डे	सुन्दरबजार न.पा. ८	भोटेओडार ७	LAM/SU/42/01	०५३/०२/२२	२०.७७	६१	३१८	०८८/०३/१५
२४९	फेदीकुना	सुन्दरबजार न.पा. ८	भोटेओडार ८, ९	LAM/SU/42/02	०५३/०३/०२	३१.५९	१८०	८८४	०८८/०३/१४
२५०	चुनपहरा	सुन्दरबजार न.पा. ८	भोटेओडार ३, ४	LAM/SU/42/03	०५४/०३/०४	७.२८	५७	२५८	०८८/०३/१९
२५१	चण्डी	सुन्दरबजार न.पा. ८	सुन्दरबजार न.पा. २	LAM/SU/42/04	०५६/०३/२०	६४.२९	३१	२०२	०९०/०३/१४
२५२	फुलबारी	सुन्दरबजार न.पा. ९	भोटेओडार ९	LAM/SU/42/05	०६०/०३/०३	९	८०	३१२	०८७/०३/३०
२५३	राइनेकाली	सुन्दरबजार न.पा. ८	भोटेओडार १, २, ३, ५	LAM/SU/42/06	०६१/०५/०७	३४.४९	१८८	९२५	०८८/०३/१९
२५४	कोइरालाफाट	सुन्दरबजार न.पा. १०	धुसेनी ५	LAM/SU/38/01	०५८/०३/२७	४०.१७	५४	२९३	०८७/०३/३०
२५५	कोइरालाफाट माभगिण्डा	सुन्दरबजार न.पा. १०	धुसेनी ६	LAM/SU/38/02	०५९/०३/२६	१६.४३	४४	२६८	०८८/०३/१४
२५६	फेदीपाले	सुन्दरबजार न.पा. १०	धुसेनी ४	LAM/SU/38/03	०६६/०२/२२	३०.२९	४३	२०२	०८८/०३/१५
२५७	ओखलेपानी	सुन्दरबजार न.पा. १०	चन्द्रेश्वर ९, धुसेनी ९	LAM/SU/39/01	०५५/११/०५	३५.७५	५५	२८३	०६०/०३/२५
२५८	देवतापानी पारीवन	सुन्दरबजार न.पा. ३	चन्द्रेश्वर ७, ८	LAM/SU/39/02	०६६/११/२६	१८.७७	१०१	६१३	०८८/०३/१४
२५९	ठूलोस्वारा	सुन्दरबजार न.पा. ११	सिंदुरे १, २, ३, ४ र ९	LAM/BO/29/01	०६९/०३/२२	२०८.१५	१५३	१२२०	०८७/०५/०८
सबडिभिजन वन कार्यालय सुन्दरबजार अन्तरगतको जम्मा						१५६४.०१	३६६०	१९३७५	
२६०	कालिकास्थान	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ८	LAM/RA/52/01	०५२/०३/२३	४१.२४	४९	२९७	०८७/०३/३०
२६१	हाडीखोला	मध्यनेपाल न.पा. १	मध्यनेपाल न.पा. २	LAM/RA/52/02	०५२/०९/१०	३०.१	५३	३६१	०८७/०९/२८
२६२	बडहरेपाताल	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ६	LAM/RA/52/03	०५२/०९/१०	११२.०२	९३	६८७	०८२/०५/०५
२६३	बाघदेवी	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ७	LAM/RA/52/04	०५३/०३/०४	१९.११	५३	२७६	०८०/१२/१३
२६४	किर्तीपुर	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ९	LAM/RA/52/05	०५३/१२/०३	६९.३७	११५	६५६	०८५/११/९
२६५	भीरपानी पाखो	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ४	LAM/RA/52/06	०५४/०३/२२	२९.७४	१४	८०	०८७/०९/२८
२६६	चिसापानी कुकुरढुंगा	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ४	LAM/RA/52/07	०५४/०३/२२	३७.१	२१	१४६	०८७/०९/२८
२६७	राजखोरीया	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ७	LAM/RA/52/08	०५४/०७/२९	७.२१	३२	१७८	०८७/०९/२८
२६८	ढोडघारी धम्पु	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ७	LAM/RA/52/09	०५५/०३/२३	१४.९२	१६	७३	०८७/०९/२८
२६९	कल्चौडे	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता ४, ५	LAM/RA/52/10	०५७/०३/२६	२०.८८	२०	१०१	०८७/०९/२८
२७०	कालिका कल्चौडे	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता १, ५, ७	LAM/RA/52/11	०५९/०३/२६	२९.३२	३१	२१४	०८८/०१/१२
२७१	जनचेतना	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता २	LAM/RA/52/12	०६०/०७/२७	१७.६४	४१	२२९	०८७/०९/२८
२७२	अकला	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता १, २	LAM/RA/52/13	०६०/०७/२७	२०.४३	१८	९९	०८९/०३/१५
२७३	कालिका	मध्यनेपाल न.पा. १	जिता १	LAM/RA/52/14	०६१/०५/०७	२२.३८	१६	९१	०८९/०३/१०

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
२७४	साठीमुरे	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार ४,५,९	LAM/RA/53/01	०५३/०९/०७	२७.०७	८२	३९२	०८७/१०/१०
२७५	सामाखोरिया	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार २	LAM/RA/53/02	०५३/०९/०७	२८.६५	१९	१६२	०८७/१०/१०
२७६	लामपाटा	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार ८, ९	LAM/RA/53/03	०५४/०९/०७	८४.२७	२५८	१४९०	०८१/१०/१२
२७७	जमुना गैह्रा	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार २	LAM/RA/53/04	०५३/१२/०३	१९.७४	८	४२	०८७/१०/१०
२७८	पिस्ती	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार १	LAM/RA/53/05	०५३/१२/०३	११३.२१	२८	१३४	०८९/०३/१२
२७९	भोलडांडा	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार २, ५	LAM/RA/53/06	०५३/१२/०३	१२.६२	१४	८४	०७७/०३/१५
२८०	अंधेरीखोला	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार ३	LAM/RA/53/07	०६०/०३/०३	३१.४१	१५	१२१	०८७/१०/१०
२८१	नागभैरव	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार ४	LAM/RA/53/08	०६०/०३/०३	५९.७९	५०	३९५	०८७/१०/१०
२८२	तामाखानी धादी	मध्यनेपाल न.पा.२	तान्द्राङ टक्सार ५, ६	LAM/RA/53/09	०७०/०३/२०	२४.४७	४८	२५४	०८७/१०/१०
२८३	काशीखोला	मध्यनेपाल न.पा.३	सुर्यपाल १,२,३,४,५,६,७ र ९	LAM/RA/54/01	०५२/०९/१०	५५.८६	१५०	८३७	०८५/११/९
२८४	सुनेपानी	मध्यनेपाल न.पा.३	सुर्यपाल १,४,५,६,९	LAM/RA/54/02	०५२/१२/१९	५४.६५	१७१	८८४	०८५/११/८
२८५	ज्यामिरे खोला	मध्यनेपाल न.पा.३	सुर्यपाल २, ७, ८	LAM/RA/54/03	०५२/१२/१९	६३.६	८८	४२८	०८५/११/१०
२८६	अकला	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ३	LAM/RA/56/01	०५२/०९/१०	५६.५१	५१	२६३	०८७/०३/३०
२८७	असिमुरे उत्तरखोरिया	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ९	LAM/RA/56/02	०५२/०९/१०	४१.६	१६३	८४६	०८७/१०/१०
२८८	जलदेवी	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ५, ६, ७, ८	LAM/RA/56/03	०५३/०२/२२	७२.४६	२८४	१४५२	०८७/०३/३०
२८९	देउराली	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ४	LAM/RA/56/04	०५३/०२/२२	७८.४१	४०	२२२	०८७/०३/३१
२९०	जयथुम्का	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ८	LAM/RA/56/05	०५५/०३/१०	२०.१९	८१	३७५	०८७/०९/२८
२९१	दुधेकुना प्रतिभा	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा ७	LAM/RA/56/06	०५५/०३/२६	१४.४३	४६	१८४	०८७/०९/२८
२९२	मनकामना	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा २	LAM/RA/56/07	०५८/०३/२७	७३.०२	५०	२१७	०८५/११/७
२९३	मालिका	मध्यनेपाल न.पा. ४	रम्घा १	LAM/RA/56/08	०६५/०३/२३	३१.७९	४०	२०५	०८७/१०/१०
२९४	कौसेरी	मध्यनेपाल न.पा.५	समीभञ्ज्याङ ६	LAM/BA/55/01	०५०/०३/०२	४२.६	३४	२१५	०९०/०३/१९
२९५	कर्तपुर	मध्यनेपाल न.पा.५	समीभञ्ज्याङ ७	LAM/BA/55/02	०५२/१२/२७	२३.९२	२८	१३६	०८०/१०/१६
२९६	पुरानो हटिया	मध्यनेपाल न.पा.५	समीभञ्ज्याङ ३, ४, ५, ७	LAM/BA/55/03	०५४/०७/२९	६२.४१	७१	४६५	०८७/०३/३०
२९७	पराजुली बेसी	मध्यनेपाल न.पा.५	समीभञ्ज्याङ ८	LAM/BA/55/04	०५५/०३/१०	८६.५६	१०३	५१६	०८५/११/८
२९८	सितलादेवी	मध्यनेपाल न.पा.५	समीभञ्ज्याङ ९	LAM/BA/55/05	०६६/०२/२२	८४.७७	२०	१३३	०८९/०३/०९
२९९	गुम्बा हलेसी	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ४	LAM/BO/37/01	०५०/०५/१८	४३.४२	८२	२५०	०८७/१०/१०
३००	रानीवन फलानेडांडा	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ९	LAM/BO/37/02	०५०/१२/२२	९५.७	२३२	१०४९	०९०/०३/१९
३०१	रानीरिहिने	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ६	LAM/BO/37/03	०५२/०३/२३	३१.७	११६	५४४	०८६/३/६

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
३०२	बाघमारे बाह्रविसे	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ८	LAM/BO/37/04	०५२/०३/२८	२२.९२	८३	४३६	०९०/०३/१९
३०३	रानीवन	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ७	LAM/BO/37/05	०५२/०३/२८	१६.५३	१३४	६२५	०८६/३/९
३०४	भोटेडांडा	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार २	LAM/BO/37/06	०५२/०९/१८	८१.२९	६३	२३३	०८५/११/२०
३०५	अकला	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ३	LAM/BO/37/07	०५४/०३/०४	२१.९६	४३	२९८	०७६/०३/२६
३०६	राड्दी खोला	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार १	LAM/BO/37/08	०५४/०३/०४	८६.२५	६१	३००	०८७/१२/११
३०७	हलेसी चापखोला	मध्यनेपाल न.पा.६	भोर्लेटार ५	LAM/BO/37/09	०५४/०३/२२	१५.१४	३२	१५१	०८७/०३/३०
३०८	गौरीशंकर	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ९	LAM/BO/35/01	०५२/०३/२८	२३.१३	६१	३०५	०८०/०३/३०
३०९	लक्ष्मी	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर २	LAM/BO/35/02	०५२/०९/१८	८९.४९	११६	६३०	०८१/०३/३०
३१०	माझा	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर १	LAM/BO/35/03	०५२/०९/१८	८४.७४	५८	२७३	०८१/०३/३०
३११	देउराली	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ४	LAM/BO/35/04	०५३/०२/१७	९४.१९	६१	३४१	०८२/०३/२८
३१२	अकला	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ३	LAM/BO/35/05	०५३/०२/१७	७०.९८	५४	२९०	०८२/०३/२८
३१३	जीवनआधार	मध्यनेपाल न.पा.७	करापुटार न.पा. ७	LAM/BO/35/06	०५५/०३/२३	४०.३२	९७	५२२	०७७/०९/२५
३१४	चण्डीस्थान	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ६	LAM/BO/35/07	०५५/११/०५	४७.३३	३१	१५७	०७५/०३/२६
३१५	मालिका	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ५	LAM/BO/35/08	०५७/०१/२६	१३.४१	३२	१६४	०८७/०३/३०
३१६	ज्वालादेवी	मध्यनेपाल न.पा.७	इशानेश्वर ८	LAM/BO/35/09	०६९/०३/२२	१२.६२	६०	३८०	०८७/०३/३१
३१७	कल्याण मजुवा बेतनी सिर्जना	मध्यनेपाल न.पा.८	करापु १	LAM/BO/33/01	०५७/०३/२६	३३४.४६	१३६	७२४	०८०/०३/२४
३१८	डढुवा भुमिस्थान	मध्यनेपाल न.पा.८	करापु ५, ६	LAM/BO/33/02	०६२/११/०८	३२८.८	१०५	७९२	०९०/०३/१९
३१९	मकुटे	मध्यनेपाल न.पा.८	करापु ३	LAM/BO/33/03	०६३/०७/१९	३१६.२३	६८	४१३	०८५/११/७
३२०	शिवसुन्दरी	मध्यनेपाल न.पा.८	करापु २	LAM/BO/33/04	०६३/०७/१९	२२३.७१	९६	५०३	०८०/०१/०६
३२१	सिमेभुमे	मध्यनेपाल न.पा.८	करापु ७, ८, ९	LAM/BO/33/05	०६६/०२/२२	३६३.८	१३७	७०३	०८९/०३/१०
३२२	आरिकुसी देवी स्थान	मध्यनेपाल न.पा.८	करापुटार न.पा.१०	LAM/BO/33/06	०७३/०३/२१	८८.१६	२४	१९६	०७०/०३/२०
३२३	कृमिरे स्वाँरा	मध्यनेपाल न.पा.९	बाँगे ९	LAM/BO/34/01	०५०/१२/०४	१०.१२	२२	१११	०८७/०३/३०
३२४	चण्डीस्थान	मध्यनेपाल न.पा.७	बाँगे ७	LAM/BO/34/02	०५४/०७/२९	९६.८	९६	५३४	०८७/०३/३०
३२५	हरियाली डाँडा	मध्यनेपाल न.पा.९	बाँगे १	LAM/BO/34/03	०५५/०३/१०	१६.२४	६८	३९६	०७६/१२/२१
३२६	भदौरे	मध्यनेपाल न.पा.९	बाँगे ३, ७	LAM/BO/34/04	०५५/०३/२३	८९.८१	१०१	५६०	०८६/३/६
३२७	चण्डी देउराली साम्लेस्वाँरा	मध्यनेपाल न.पा.९	बाँगे ८	LAM/BO/34/05	०५५/०३/२३	२३.५	४५	२६६	०७५/१२/२२
३२८	राजराजेश्वरी	मध्यनेपाल न.पा.९	बाँगे ४	LAM/BO/34/06	०५६/०३/२०	७३.५४	४३	२२८	०८९/०३/१४

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	साविक ठेगाना	कार्ययोजनाको कोड	वन हस्तान्तरण मिति	वनको कूल क्षेत्रफल (हे)	घरघुरी संख्या	जनसंख्या	कार्ययोजनाको म्याद समाप्त हुने मिति
३२९	चक्रदेवी	मध्यनेपाल न.पा.८	करापुटार न.पा. १	LAM/BO/34/07	०५६/०३/२०	४५.६	५४	२९७	०८८/०३/०९
३३०	सालडांडा	मध्यनेपाल न.पा.९	बांग्रे २	LAM/BO/34/08	०५७/०३/२६	५४.३७	७६	३९०	०८७/०३/३०
३३१	धुमखोला भालुखोला	मध्यनेपाल न.पा.९	बांग्रे ८, ९	LAM/BO/34/09	०५८/०३/२७	१९.४३	८२	४६९	०८७/०३/३०
३३२	रत्नदेवी	मध्यनेपाल न.पा.९	करापुटार न.पा. १	LAM/BO/34/10	०७३/०३/२७	४३.९९	११४	२८८	०८८/०३/०९
३३३	प्यारे	मध्यनेपाल न.पा.१०	नेटा ५	LAM/BO/36/01	०६१/०३/१६	७०.४२	५८	२९०	०७८/०३/२१
३३४	कोम्रो	कहोलासोथार ८	भोजे ७, ८	LAM/BA/14/01	०५५/०३/१०	४२८.५३	१०८	५६२	०८५/११/१०
३३५	मपिङ	कहोलासोथार ८	भोजे ६	LAM/BA/14/02	०५७/०३/२६	१६५.९४	४१	१६९	०९०/०३/१९
३३६	मोन्हेदेवी	कहोलासोथार ७	भोजे ४ र ५	LAM/BA/14/03	०६५/०३/२३	१९४.५४	५४	२८९	०७८/०३/२१
३३७	वनस्पती	कहोलासोथार ७	भोजे २	LAM/BA/14/04	०६५/०३/२३	१०९.१	४५	२२५	०७७/०२/१६
३३८	प्रोतारासाभी	कहोलासोथार ७	भोजे ३	LAM/BA/14/05	०६६/०२/२२	७९.६८	५७	३४९	०७७/०८/२०
३३९	रम्लेदेवी	कहोलासोथार ७	भोजे १	LAM/BA/14/06	०६६/११/२६	१८७	८४	४७३	०७७/११/१०
३४०	अमरेश्वर	कहोलासोथार ९	गिलुङ १, २ र ६	LAM/BA/31/01	०५०/१२/०४	४२२.७७	१२३	६८१	०९०/०३/१९
३४१	गिलुङ	कहोलासोथार ९	गिलुङ ३, ४ र ५	LAM/BA/31/02	०७१/०३/०९	३०७.९७	१०८	५७९	०७६/०३/०८
सबडिभिजन वन कार्यालय मध्यनेपाल अन्तरगतको जम्मा						६७२१.१०	५८७५	३१३७५	
कुल जम्मा						२७८९३.१२	२७३३३	१४७९७८	

अनुसूची २:
बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन लागू भएका सामुदायिक वनको लगत

सि. न.	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	कार्ययोजनाको अवधि	वनको क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी	जनसंख्या
१	अकला	मध्यनेपाल न.पा. ४	२०७१/०३/३१	२०८७/०३/३०	५६.५९	५१	२६३
२	लक्ष्मी	मध्यनेपाल न.पा. ७	२०७१/०३/३१	२०८१/०३/३०	८९.४९	११६	६३०
३	माझा	मध्यनेपाल न.पा. ७	२०७१/०३/३१	२०८१/०३/३०	८४.७४	५८	२७३
४	बडहरेपाताल	मध्यनेपाल न.पा. १	२०७१/०३/३१	२०८२/०५/०५	११२.०२	९३	६८७
५	देउराली	मध्यनेपाल न.पा. ७	२०७२/०३/२९	२०८२/०३/२८	९४.१९	६१	३४१
६	अकला	मध्यनेपाल न.पा. ७	२०७२/०३/२९	२०८२/०३/२८	७०.१८	५४	२९०
७	पाँगोटे	राईनास न.पा. १०	२०७३/०३/२६	२०८३/०३/२५	४६.९	८१	३४२
८	मस्याङ्गदी	राईनास न.पा. ८	२०७३/०३/२६	२०८३/०३/२५	४९.१७	९८	४७१
९	सतीडाँडा	सुन्दरबजार न.पा. ५	२०७४/०३/२१	२०८४/०३/२०	४९.७७	५१	२७०
	जम्मा				६५३.८५	६६३	३५६७

अनुसूची ३:

उपभोक्ता समूहको वार्षिक प्रतिवेदनको ढाँचा

(क) समूहको वार्षिक आर्थिक प्रतिवेदन

आम्दानी			खर्च		
क्र.सं.	आम्दानी शीर्षक	रकम	क्र.सं.	खर्च शीर्षक	रकम
१.	अघिल्लो आ.व. को मौज्दात		१.	प्रशासनिक खर्च	
	बैंक			तलब, भत्ता	
	नगद			बैठक, चियापान	
२.	वन पैदावार बिक्रीबाट			स्टेशनरी	
	काठ			पानी, बिजुली र टेलीफोन	
	दाउरा			भाडा र औजार	
	खाँवा			कार्यालय सामान	
	कृषि औजार			विविध (ले.प. शुल्क, पशु आहार, ईन्धन र अन्य खर्च)	
	जडीबुटी				
	अन्य				
३.	अनुदान		२.	वन व्यवस्थापन खर्च	
	सरकारी			वन संरक्षण	
	गैर सरकारी			वन विकास	
	अन्य (व्यक्तिगत समेत)			वन सदुपयोग	
४.	दण्ड जरिवाना		३.	अन्य विकास खर्च	
५.	सदस्यता शुल्क			संस्थागत विकास खर्च	
	प्रवेश शुल्क			सामुदायिक विकास खर्च	
	सदस्यता शुल्क		४.	विपन्न वर्ग लक्षित जीविकोपार्जन	
	नवीकरण		५.	अनुदान, सहयोग	
६.	बैंक तथा वित्तिय संस्थाबाट ऋण आम्दानी		६.	वन उच्चम विकास र पर्यापर्यटन विकास	
७.	अन्य आय (चन्दा, पुरस्कार)		७.	अन्य	
			८.	फर्छ्यौट नभएको पेशकी	
			९.	ऋण लगानी	
			१०.	बैंक मौज्दात	
			११.	नगद मौज्दात	
जम्मा			जम्मा		

(ख) आर्थिक प्रगति प्रतिवेदन

१. वन पैदावार उत्पादन तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी जानकारी

वन पैदावार	एकाई	आन्तरीक बिक्री			आपूर्ती समिति			बाह्य बिक्री			जम्मा	
		दर	परिमाण	रकम	दर	परिमाण	रकम	दर	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम
काठ (प्रजाती अनुसार)												
बल्लाबल्ली												
दाउरा												
जडिबुटी												
खोटो												
अन्य (उल्लेख गर्नु पर्ने)												

२. वन विकास कार्य

क्र.सं.	कार्य विवरण	एकाई	परिमाण	बजेट खर्च	कैफियत

३. सामुदायिक विकास कार्य

क्र.सं.	कार्य विवरण	एकाई	परिमाण	बजेट खर्च	कैफियत

४. सामाजिक विकास कार्य

क्र.सं.	कार्य विवरण	एकाई	परिमाण	बजेट खर्च	कैफियत

५. वन उद्यम तथा पर्यापर्यटन सम्बन्धी विवरण

६. वनले सृजना गरेको रोजगारी

क्र.सं.	कार्य विवरण	एकाई	महिला	पुरुष	जम्मा	कैफियत
क.	वन सम्बर्द्धन					
ख.	वन संरक्षण					
ग.	वन पैदावार संकलन तथा घाटगद्दी					
घ.	वन उद्यम					
ङ.	अन्य					

सामुदायिक वनको काठ/ दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण गर्न सहमति माग गर्दा पेश गर्नुपर्ने
फारामहरु

सामुदायिक वनको काठ/दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण निर्देशिका २०७१ को अनुसूची नं. १

श्री ..... सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
..... गा.पा./न.पा....., लमजुङ

- १) उपभोक्ताहरुबाट आन्तरिक खपतका लागी माग गरिएको काठ/दाउरा/बल्लाबल्लीको परिमाण

क) उपभोक्ता निवेदन संख्या:	ख) माग गरेको काठ दाउरा	बल्लाबल्ली
सि.नं.	जात	परिमाण (घ.फी.)
१.		दाउरा
२.		बल्लाबल्ली

२) उपभोक्ताले माग गर्नाको कारण/उद्देश्य :

  - १) दैविक प्रकोप प्रयोजन
  - २) घरकाज प्रयोजन
  - ३) कृषि औजार प्रयोजन
  - ४) फर्निचर प्रयोजन

३) स्वीकृत वन कार्ययोजनामा उल्लेख भएको वार्षिक परिमाण:

सि.नं.	जात	परिमाण (घ.फी.)	दाउरा	बल्लाबल्ली
१				
२.				

४) साधारण सभाबाट आगामी आ.व.का लागी वन पैदावार संकलन गर्न सक्ने स्वीकृत परिमाण :

सि.नं.	जात	परिमाण (घ.फी.)	दाउरा	बल्लाबल्ली
१				
२.				

५) समुहमा आन्तरिक खपतका लागी छुट्याईने परिमाण :

सि.नं.	जात	परिमाण (घ.फी.)	दाउरा	बल्लाबल्ली
१.				
२.				

६) जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिका लागी प्रस्तावित काठ/दाउरा
आन्तरिक खपत बाहेक काठमा..... र दाउरा ..... छुट्याईने

७) समुह बाहिर र व्यापारिक प्रयोजनका लागी बिक्री गरिने काठ दाउराको विवरण :

८) साधारण सभाबाट स्वीकृत मिति :

समूहको छाप

नाम :
दस्तखत :
पद : अध्यक्ष

सामुदायिक वनको काठ/दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण निर्देशिका २०७१ को अनुसूची नं. ६

श्री ..... सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
..... गा.पा./न.पा. ...., लमजुङ

१) वन कार्ययोजना

क) स्वीकृत मिति :

ख) लागू रहने मिति :

ग) सामुदायिक वनको क्षेत्रफल :

घ) औसत मौज्दात सञ्चिती :

२) स्वीकृत वन कार्ययोजनामा उल्लेख भएको वार्षिक स्वीकृत परिमाण

सि.नं.	प्रजाति	खण्ड नं.					परिमाण		कैफियत
							काठ	दाउरा	
जम्मा									

३) समुहमा आन्तरिक खपतका लागी छुट्याईने परिमाण :

सि.नं. जात काठ (घ.फी.) दाउरा (चट्टा) बल्लाबल्ली (थान)

१.

२.

४) जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिका लागी प्रस्तावित काठ/दाउरा

सि.नं. जात काठ (घ.फी.) दाउरा (चट्टा)

१.

२.

५) समुह बाहिर र व्यापारिक प्रयोजनका लागी बिक्री गरिने काठ दाउराको विवरण :

सि.नं. जात काठ (घ.फी.) दाउरा (चट्टा)

१.

२.

६) चालु आ.व.को लागी कटान सहमति माग भएको जात र परिमाण (आन्तरिक र बाह्य)

सि.नं.	प्रजाति	पहिलो क्लास		दोश्रो क्लासबाट		तेश्रो क्लासबाट		उत्पादन हुने जम्मा		कैफियत
		रुख	जम्मा	रुख	जम्मा	रुख	जम्मा	काठ	दाउरा	
		संख्या	आयतन	संख्या	आयतन	संख्या	दाउरा	घ.फी.	चट्टा	
जम्मा										

७) घाटगद्दी गरिने स्थान :

८) संकलन कार्यमा अनियमितता हुन नदिन संकलन तथा अनुगमन गर्न समिति/समुहले तोकेको जिम्मेवार पदाधिकारी/उपभोक्ताहरुको नाम पद

समुहको छाप:

नाम :

दस्तखत :

पद : अध्यक्ष

अनुसूची ५:
सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको मूल्याङ्कनका आधारहरु

पूर्णाङ्क: १००

१. वन उपभोक्ता समितिको संरचना:

१०

(क) वन उपभोक्ता समितिमा महिलाको सहभागिता .....

(४)

अध्यक्ष सहित ५०५ भन्दा धेरै	४	सचिव सहित ५०५ भन्दा धेरै	३
५०५ भन्दा धेरै	२	३३५ वा सो भन्दा धेरै	१
३३५ भन्दा कम	०		

(ख) वन उपभोक्ता समितिमा दलितको सहभागिता .....

(३)

अध्यक्ष	३	उपाध्यक्ष/कोषाध्यक्ष/सचिव	२
सदस्य मात्र	१	नभएको	०

(ग) वन उपभोक्ता समितिमा विपन्न वर्गको सहभागिता .....

(३)

अध्यक्ष	३	उपाध्यक्ष/कोषाध्यक्ष/सचिव	२
सदस्य मात्र	१	नभएको	०

२. वन उपभोक्ता समितिमा कार्य सम्पादन:

१०

(क) वन उपभोक्ता समितिको बैठक प्रतिवर्ष .....

(४)

१२ भन्दा धेरै	४	९ देखि ११ पटक	३
६ देखि ८ पटक	२	३ देखि ५ पटक	१
३ भन्दा कम	०		

(ख) वन उपभोक्ता समितिको बैठकमा उपस्थिति .....

(४)

८०५ भन्दा धेरै	४	६६५ देखि ७९५ सम्म	३
५५५ देखि ६६५ सम्म	२	५१५ देखि ५५५ सम्म	१
५०५ भन्दा कम	०		

(ग) समितिको बैठकमा विपन्न र दलितको उपस्थिति.....

(२)

६६५ भन्दा धेरै	२	३३५ देखि ६६५ सम्म	१
३३५ भन्दा कम	०		

३. वन उपभोक्ता समूहको कार्य सम्पादन:

१०

(क) वन उपभोक्ता समूह भेला प्रति वर्ष.....

(४)

दुई पटक वा सो भन्दा बढि	४	एक पटक	२
भेला नै नबसेको	०		

(ख) वन उपभोक्ता समूहको उपस्थिति प्रति वर्ष.....

(४)

शत प्रतिशत	४	८०५ देखि ९९५ सम्म	३
६६५ देखि ७९५ सम्म	२	५०५ देखि ६६५ सम्म	१
५०५ भन्दा कम	०		

(ग) समूह भेलामा विपन्न र दलितको उपस्थिति .....

(२)

६६५ भन्दा बढि	२	५०५ देखि ६६५ सम्म	२
५०५ भन्दा कम	१	अनुपस्थित	०

४. महिला सहभागिता:

१०

(क) समूह भेलामा महिला सहभागिता..... (५)

५०५ भन्दा बढि	५	३०५ देखि ५०५ सम्म	४
२०५ देखि ३०५ सम्म	३	१०५ देखि २०५ सम्म	२
१५ देखि १०५ सम्म	१	अनुपस्थित	०

(ख) समितिको बैठकमा महिलाको उपस्थिति ..... (५)

८०५ भन्दा बढि	५	६६५ देखि ७९५ सम्म	३
६६५ भन्दा कम	२	अनुपस्थित	०

५. वन व्यवस्थापन तथा उपयोग: १०

(क) वन सम्बर्धन कार्य (हागा काट्ने भाडी सफाई) कार्य योजना अनुसार ..... (५)

भएको	५	केही मात्रमा भएका	३
नभएको	०		

(ख) वन पैदावार वितरण..... (५)

गरिव विपन्नलाई प्राथमिकता	५	समूह सदस्य भित्र समानुपातिक	४
समूह भित्र बराबरी	२	समूह भित्र कम समूह बाहिर बढि	१
कुनै प्रणाली नभएको	०		

६. विपन्न वर्ग लक्षित कार्यक्रम: १०

(क) वन पैदावार वितरण ..... (३)

निःशुल्क	३	सहुलियत दरमा	२
अरु सरह	०		

(ख) विपन्न वर्गका लागि रकम परिचालन..... (३)

आयआर्जनका लागि	२	प्रोत्साहन भत्ता	१
शिक्षा स्वास्थ्यका लागि	१	उल्लेखित सबै विषय	३
रकम परिचालन नगरेको	०		

(ग) सामुदायिक वनको जग्गा वितरण ..... (२)

गरेको	२	नगरेको	०

(घ) तालिम गोष्ठीमा प्राथमिकता ..... (२)

दिएको	२	नदिएको	०

७. लेखा परिक्षण १०

(क) लेखा परिक्षण प्रणाली ..... (४)

समूह भेलाबाट पारित र लेखापरिक्षक द्वारा	४	समूहको भेलाबाट मात्र	३
भेला/बैठकबाट तोकिएको व्यक्ती	२	नभएको	०

(ख) लेखा परिक्षण प्रतिवेदन पेश ..... (४)

समूह भेलाबाट पारित गराई नियमित रुपमा डि.व.का. मा पेश भएको	४	समूह भेलाबाट पारित नगराई डि.व.का.मा पेश भएको	३
लेखा परिक्षण गराएको डि.व.का.मा समयमा पेश नभएको	२	आन्तरिक लेखा परिक्षण मात्र भएका	१

(क) सार्वजनिक लेखा परिक्षण ..... (२)

भएको	२	नभएको	०

८. कोष परिचालन: १०

(क) समूहले आफ्नै लगानीमा तालिम गोष्ठी सञ्चालन ..... (२)

भएको	२	प्रक्रियामा रहेका	१
नभएको	०		

(ख) वन विकास कार्यमा कोष परिचालन ..... (३)

कुल आम्दानीको २५५ भन्दा बढि	३	कुल आम्दानीको २०५ देखि ३५५ सम्म	२
कुल आम्दानीको २०५ भन्दा कम	१	नभएका	०

(ग) गरिव विपन्न वर्गका उपभोक्ताको लागि कोष परिचालन ..... (३)

कुल आम्दानीको ३५५ भन्दा बढि	३	कुल आम्दानीको १५५ देखि २०५ सम्म	२
कुल आम्दानीको १५५ भन्दा कम	१	नभएका	०

(घ) बैंकमा खाता सञ्चालन ..... (२)

भएको	२	नभएको	०

९. वन संरक्षण प्रणाली १०

(क) हस्तान्तरण पछीको वनको अवस्था..... (३)

धेरै राम्रो	३	राम्रो	२
नराम्रो	०		

(ख) वन संरक्षण प्रणाली ..... (४)

कुनै अपराध बिना	४	घुम्ते प्रणालीद्वारा	३
हेरालुद्वारा	२	नभएका	०

(ग) वन संरक्षण सम्बन्धि थप कार्यक्रम ..... (३)

वन डढेलो तथा चरिचरण नियन्त्रण	३	अग्नी रेखा निर्माण तथा घुम्ते चरिचरण	२
अवैध वन फडानी नियन्त्रण	१	केही नभएको	०

१०. अनुगमनको आधारमा मूल्याङ्कन (वन अधिकृतद्वारा) १०

(क) कार्य योजना अनुसार कार्यन्वयन ..... (३)

पूर्ण रुपमा भएको	३	आंशिक रुपमा भएको	२
नभएको	१		

(ख) तालिम/गोष्ठीको लागि सहभागि छनौट प्रक्रिया .....(२)

भेला बैठकबाट	२	अध्यक्ष र सचिवबाट	१
कुनै तरिका नभएका	०		

(ग) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन डि.व.का./स.डि.व.का.मा पेश गरेको ..... (३)

भेलाबाट पारित गराई नियमित पेश	३	भेलाबाट पारित नगराई पेश	२
समयमा प्रतिवेदन पेश नगरेको	१	प्रतिवेदन पेश नगरेको	०

(घ) वन कार्यालय गै.स.सं. र सरोकारवाला संघ संस्थाको समन्वय ..... (२)

भएको	२	नभएको	०

अनुसूची ६:
उपभोक्ता समूह मुल्याङ्कन तथा पुरस्कार

विगत आ.व. २०५१/०५२ देखि २०७९/०८० सम्म उत्कृष्ट भएका सा.व.उ.स.हरूको विवरण निम्नानुसार छ ।

सि.नं.	आ.व.	समूहको नाम र ठेगाना	स्थान	कैफियत
१	२०५१/५२	क) अजमेर पाचोक सा.व.उ.स. विचौर - ४ ख) रानीवन सा.व.उ.स. भलायखर्क - ९ ग) चौतारी सा.व.उ.स. दुराडांडा - २	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२	२०५२/५३	कार्यक्रम नभएको		
३	२०५३/५४	क) किरिपानी सा.व.उ.स. गाउँशहर - ७,८,९ ख) गौरीशंकर सा.व.उ.स. इशानेश्वर - ९ ग) मसुर्याङ्दी सा.व.उ.स. चण्डीस्थान - ९ घ) काशीखोला सा.व.उ.स.सुर्यपाल - १,३,४,५,६ र ९	प्रथम द्वितीय तृतीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
४	२०५४/५५	क) रानीवन फलानेडांडा सा.व.उ.स. भोर्लटार- ९ ख) चारघरे सा.व.उ.स. गाउँशहर - ६ ग) खरुके पाखा सा.व.उ.स. कुन्छा - ७ घ) महाकाली सा.व.उ.स. बांभाखेत - ६	प्रथम द्वितीय तृतीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
५	२०५५/५६	क) गहते सा.व.उ.स. तार्कु - १,२ ख) जुगेपानीसा.व.उ.स. भार्ते-२ ग) लक्ष्मी सा.व.उ.स. इशानेश्वर- ९ घ) मानकी डांडा सा.व.उ.स. उदिपुर - ८ ङ) धारापानी सा.व.उ.स. बांभाखेत - ८	प्रथम द्वितीय तृतीय तृतीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
६	२०५६/५७	क) थाक्ले सा.व.उ.स. तार्कु - ७ ख) सृजना सा.व.उ.स. भुलभुले - ५ ग) गौलीटार सा.व.उ.स. धमिलीकुवा- ४	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
७	२०५७/५८	क) किर्तिपुर सा.व.उ.स. जिता - ९ ख) बसौला सा.व.उ.स. गाउँशहर - ५ ग) ओखलेपानी सा.व.उ.स. चन्द्रेश्वर-९, धुसेनी -९	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
८	२०५८/५९	क) फेदीकुना सा.व.उ.स. भोटेवडार-८,९ ख) शान्ति सा.व.उ.स. बेसीशहर-३,४ ग) रक्तकाली सा.व.उ.स. बाहुनडांडा-३	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
९	२०५९/०६०	क) लामपाटा सा.व.उ.स. ता.टक्सार-८,९ ख) कालिका सा.व.उ.स. तार्कुघाट-४ ग) कालिका सा.व.उ.स. उदिपुर-३,४	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१०	२०६०/६१	क) जविन आधार सा.व.उ.स. इशानेश्वर ७ ख) हर्षे महाविरे सा.व.उ.स. परेवाडांडा ग) भैंडीखर्क सा.व.उ.स. गाउँशहर ५	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
११	२०६१/६२	कार्यक्रम नभएको		

सि.नं.	आ.व.	समूहको नाम र ठेगाना	स्थान	कैफियत
१२	२०६२/६३	क) देवीस्थान सा.व.उ.स. भूलभुले १ ख) जगेनी सा.व.उ.स. गाउँशहर ८ ग) पुरानोडिही सा.व.उ.स.सुन्दरबजार ५	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१३	२०६३/६४	क) कटहरवारी सा.व.उ.स. तार्कुघाट २ ख) ढोडसिंह सा.व.उ.स. सुन्दरबजार १ र २ ग) रानीवन सा.व.उ.स. भोर्लेटार ७	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१४	२०६४/६५	क) हर्षे महाविरे सा.व.उ.स. परेवाडाँडा ८ ख) कालिका सा.व.उ.स. उदिपुर ३, ४ र ६ ग) खासुर सा.व.उ.स. बाँझाखेत १	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१५	२०६५/६६	क) जगेनी सा.व.उ.स. गाउँशहर ८ ख) जाडेखोला सा.व.उ.स. दुराडाँडा ३ ग) कालिका ठूलीखोरिया सा.व.उ.स. बाँझाखेत ९	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१६	२०६६/६७	क) गहते सा.व.उ.स. तार्कु १ र २ ख) देवीस्थान सा.व.उ.स. भूलभुले १ ग) किसेदी सा.व.उ.स. श्रीमन्ज्याङ ६, ७ र ९	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१७	२०६७/६८	क) भिरकुना सा.व.उ.स. भुलभुले २ ख) भुवरखोला सा.व.उ.स. तार्कु ४ ग) काशीखोला सा.व.उ.स. सूर्यपाल १,३,४,५,६,७ र ९	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१८	२०६८/६९	क) कटहरवारी सा.व.उ.स. तार्कुघाट २ ख) चामपानी ठाडीखोरिया सा.व.उ.स. तार्कु ३ ग) सूर्यमुखी वास्तले सा.व.उ.स. गाउँशहर ५, ६ र ७	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
१९	२०६९/७०	क) रानीरिहिने सा.व.उ.स. भोर्लेटार ६ ख) विरौटा सा.व.उ.स. परेवाडाँडा ९ ग) अक्कर सनद सा.व.उ.स. चण्डिस्थान २, ४ र ५	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२०	२०७०/७१	क) कालिका सा.व.उ.स. उदिपुर ३, ४ ख) कालिका सा.व.उ.स. तार्कुघाट ४ ग) देवतापानी पारिवन सा.व.उ.स. चन्द्रेश्वर ७ र ८	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२१	२०७१/७२	क) मनकामना सा.व.उ.स. रम्घा २ ख) घुमाउने बजारकोट सा.व.उ.स. सुन्दरबजार न.पा. १० ग) ठूलो काब्रे सा.व.उ.स. ईलमपोखरी ३	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२२	२०७२/७३	क) मुलावारी सा.व.उ.स. बागलुङपानी ९ ख) किसेदी सा.व.उ.स. श्रीमन्ज्याङ ६, ७ र ९ ग) माझा सा.व.उ.स. करापुटार न.पा. ८	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२३	२०७३/७४	क) जगेनी सा.व.उ.स. बेसिशहर न.पा. २ ख) सतिडाँडा सा.व.उ.स. सुन्दरबजार न.पा.५ ग) मस्याङ्दी सा.व.उ.स. राइनास न.पा. ८	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र

सि.नं.	आ.व.	समूहको नाम र ठेगाना	स्थान	कैफियत
२४	२०७४/७५	क) खरुके पाखा सा.व.उ.स. सुन्दरबजार न.पा. १ ख) जुगेपानी सा.व.उ.स. दोर्दी गा.पा. १ ग) कोम्रो सा.व.उ.स. क्वहोलासोथार गा.पा. ८	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२५	२०७५/७६	क) किर्तिपुर सा.व.उ.स. मध्यनेपाल न.पा. १ ख) सुर्यमुखी वास्तले सा.व.उ.स. बेसीशहर न.पा. २ ग) भिरकुना सा.व.उ.स. मर्स्याङ्दी गा.पा. ६	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२६	२०७६/७७	क) बाघमारे बाह्रविसे सा.व.उ.स. मध्यनेपाल न.पा. ६ ख) कालिका सा.व.उ.स. राइनास न.पा. ८ ग) मनास्लु सा.व.उ.स. मर्स्याङ्दी गा.पा. ५	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२७	२०७७/७८	क) बडहरेपातलसा.व.उ.स. मध्यनेपाल न.पा. १ ख) कालिका सा.व.उ.स. बेसीशहर न.पा. १० ग) ठाडीखोरिया सा.व.उ.स. दोर्दी गा.पा. ४	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२८	२०७८/७९	क) कालिका सा.व.उ.स. राइनास न.पा. ८ ख) मायाादु सा.व.उ.स. मर्स्याङ्दी गा.पा. ५ ग) चिप्लेटी देवी सा.व.उ.स. दोर्दी गा.पा. २	प्रथम द्वितीय तृतीय	नगद र प्रमाणपत्र
२९	२०७९/८०	कार्यक्रम नभएकोले पुरस्कृत नगरिएको		

अनुसूची ७:
वन्यजन्तुबाट हुने क्षतीको राहत सम्बन्धी व्यवस्था

राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० को नियम ३६ ज र वन्यजन्तुबाट हुने क्षतीको राहत सहयोग निर्देशिका, २०८० ले १६ किसिमका वन्यजन्तुहरू जस्तै: हात्ती, गैंडा, बाघ, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, ब्वाँसो, जंगली कुकुर, जंगली बँदेल, अर्ना, मगर गोही, अजिगर, गौरीगाई, नीलगाई र बाँदरबाट देहायको ७ किसिमका क्षती भएमा निम्न बमोजिम राहत उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ । सोको लागि पिडित वा हकवालाले ३५ दिन भित्र सम्बन्धित निकायमा निवेदन दिनु पर्दछ ।

(क) राहतको लागि निवेदन दिँदा पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू:

(१) सम्भव भएसम्म पिडित/मृतकको फोटो, घटनास्थलको फोटो (२) अपाङ्गता/मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र (३) घटनास्थलको सर्जिमिन मुचुल्का, (४) स्वास्थ्य संस्थाको सिफारिस र औषधिको बिल (५) पोष्टमार्टम रिपोर्ट (६) प्रहरी प्रतिवेदन (७) नाता प्रमाणित कागजात (८) पशु सेवा/ कृषि सेवा/अन्य सम्पत्ति सम्बन्धी प्राविधिकको मूल्याङ्कन/सिफारिस (९) घर/जग्गाधनी प्रमाणपत्र (१०) पशुधन/बालीको बीमा गरेको भए बीमालेख नम्बर (११) निवेदन, पान दर्ताको प्रमाणपत्र र चेकको प्रतिलिपि ।

(ख) राहत वितरणका क्षेत्र:

क्षतीको किसिम	वन्यजन्तुको प्रजाती	राहत
१. मानवीय क्षती	हात्ती, गैंडा, बाघ, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, ब्वाँसो, जंगली कुकुर, जंगली बँदेल, मगर गोही, अर्ना, गौरी गाई, अजिगर, नीलगाई र बाँदर गरी १६ वटा	सामान्य घाइतेलाई बढीमा रु.२०,०००।- सम्म औषधी उपचार खर्च दिने । गम्भिर घाइतेलाई रु.२,००,०००।- सम्म र सो भन्दा बढी खर्च लाग्ने भएमा सरकारी अस्पतालमा उपचार गराई सोही अस्पतालको सिफारिसमा सम्पूर्ण उपचार खर्च नेपाल सरकारले व्यहोर्ने । गम्भिर घाइते भई उपचाररत रहेको व्यक्तिको अस्पतालबाट डिस्चार्ज भएपश्चात सोही कारणले ३५ दिनभित्र मृत्यु भएमा वा अस्पतालमा निरन्तर थलिएर मृत्यु भएमा मृतकको हकवालालाई थप १० लाख दिने । अंगभंग भई जीवनभर गम्भिर रुले शारिरिक अशक्त हुने अवस्थाको व्यक्ति वा निजको हकवालालाई जीविकोपार्जनका लागि एकमुष्ट ५ लाख रुपैयाँ दिने । मानिसको मृत्यु भएमा मृतकको नजिकको हकवालालाई रु.१०,००,०००।- राहत रकम दिने ।
२. पशुधनको क्षती	बाघ, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, ब्वाँसो, जंगली कुकुर, मगर गोही, अजिगर गरी ९ वटा	भैंसी, राँगो, गोरु, उन्नत जातको गाई, घरपालुवा चोँरी, घोडा, खच्चडको मृत्यु भएमा बढीमा रु.६०,०००।- सम्म राहत दिने । अन्य पशुवस्तुको मृत्यु भएमा पशुको प्रकार र मूल्याङ्कनको आधारमा प्रति पशु बढीमा रु.१०,०००।- सम्म राहत दिने । विमा गरेको भए विमा रकम कटाईनेछ ।
३. भण्डारण गरेको अन्नको	हात्ती	प्रेषित कागजात र मूल्याङ्कनका आधारमा बढीमा रु. १०,०००।- सम्म राहत दिने ।

क्षतीको किसिम	वन्यजन्तुको प्रजाती	राहत
क्षती		
४.घर/गोठको क्षती	हात्ती	प्रेषित कागजात र मूल्याङ्कनका आधारमा बढीमा रु. २०,०००/- सम्म राहत दिने ।
५.बालीको क्षती	हात्ती, गैडा, भालु, जंगली बँदेल, अर्ना, नीलगाई, बाँदर गरी ८ वटा	प्रेषित कागजात र मूल्याङ्कनका आधारमा एक मौसममा लगाएको बालीको एक पटक र वर्षमा दुई पटकमा नबढ्ने गरी बढीमा रु. १०,०००/- सम्म राहत दिने ।
६. माछा क्षती	मगर गोही	मूल्याङ्कनका आधारमा वर्षको एक पटक बढीमा रु. १०,०००/- सम्म राहत दिने ।
७. कुखुरा क्षती	चितुवा, हिउँ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, व्वाँसो, जंगली कुकुर, अजिगर गरी ६ वटा	मूल्याङ्कनका आधारमा वर्षको एक पटक बढीमा रु. १०,०००/- सम्म राहत दिने ।

अनुसूची ट :

वन (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०८१ अनुसार काठ, दाउरा, जडीबुटी तथा अन्य वन पैदावारको राजश्व दर

गोलिया काठ, बल्लाबल्ली काठ, दाउरा र जरा/ठूटाको मूल्य

क. गोलिया काठ (प्रति क्यूफिट) मूल्य

क्र.सं.	प्रजाती	ग्रेड				ग्रेड नहुने
		ए	बि	सि	डि	
१	जङ्गली सिसौ	१२५०	१०००	६००	३५०	-
२	साल	१२५०	९००	६००	३००	-
३	सागवान (टिक)	८००	६००	-	-	-
४	चाँप	७००	५००	३००	-	-
५	असना (साज), कर्मा, जामुन	४००	३००	१००	-	-
६	सिसौ (वृक्षारोपण)	७००	५००	-	-	-
७	खोटेसल्ला	२५०	१५०	-	-	-
८	गोब्रेसल्ला, पाटे सल्ला	२००	१००	-	-	-
९	उत्तिस	२००	१५०	-	-	-
१०	टुनी, कालो सिरिस, रातो सिरिस, गम्हारी	३००	२००	-	-	-
११	श्वेतचन्दन (श्रीखण्ड)	-	-	-	-	३०००
१२	सतिसाल	-	-	-	-	१६००
१३	विजयसाल, खयर	-	-	-	-	१०००
१४	ओखर, दार,	-	-	-	-	५००
१५	सन्दन/पाजन	-	-	-	-	३००
१६	हरो, बरो, फल्दु, चिलाउने, कटुस, सौर, ठिङ्गे सल्ला, अन्य सल्ला, तालिसपत्र, देवदार, स्प्रुस, आँप,	-	-	-	-	२००
१७	सिमल	-	-	-	-	१५०
१८	मसला	-	-	-	-	१२५
१९	सेतो सिरिस, भुङकुल, गुटेल, पपलर, टिकुल, बाँझी, बोटधगेरो र बाँकी अन्य जात	-	-	-	-	१००

ख. बल्लाबल्ली प्रति क्यूफिट मूल्य

क्र.सं.	प्रजाति	मूल्य रु.
१	साल, चाँप	२५०।-
२	सिसौ	२००।-
३	सागवान (टिक)	१७०।-

क्र.सं.	प्रजाति	मूल्य रु.
४	असना (साज), कर्मा, जामुन	१५०।-
५	खोटेसल्ला	१२५।-
६	कालो सिरिस, रातो सिरिस, टुनी, गोब्रेसल्ला, पाटेसल्ला, गम्हारी, उत्तिस	१००।-
७	मसला	६०।-
८	माथि उल्लेख भए देखि बाहेक	गोलिया काठको मूल्यको पचास प्रतिशतले हुन आउने मूल्य

ग. जरा टूटा: खयर प्रति केजि ४०।-, साल प्रति टूटा १५०।-, अन्य जात प्रति टूटा ५०।-

घ. दाउरा (प्रति चट्टा, साईज २०*५*५ फिट, आयतन: ३३३।३३ क्यूफिट)

प्रजाती	व्यापारिक	शव दाह संस्कार	घर काज
साल,	१२,०००	२०००	५०००
सिसौ, टिक	१२०००	१०००	२५००
साल र अन्य मिश्रित	८०००	१०००	२५००
अन्य	४०००	१०००	२५००

नोट: विपदमा परेका परिवारलाई दिईने काठमा ९० प्रतिशत छुट । सिसौ प्राकृतिक जंगली वा वृक्षारोपण नछुट्टीने अवस्थामा जङ्गली सिसौको दर कायम हुने । खडा रुख र टूटाबाट काठ दाउराको मूल्याङ्कन गर्दा B स्तरको मूल्य कायम हुने । A र B स्तर मात्र भएको प्रजातीको हकमा A स्तरको मूल्याङ्कन गरी बिगो कायम गर्ने । स्तर निर्धारण नभएको प्रजातिको दाउरा व्यापारिक प्रयोजनको लागि निर्धारित मूल्य कायम हुने

ड. जडिबुटी तथा अन्य वन पैदावार:

सि.नं.	प्रजाती	बैज्ञानिक नाम	जाती	प्रति केजि राजस्व रु.
१	जटामसी	<i>Nardostachys jatamansi</i>	जरा तथा गानो	७५।-
२	खिरौले/सेतक चिनी	<i>Polygonatum spp.</i>	जरा तथा गानो	२५।-
३	वन लसुन	<i>Allium wallichii</i>	जरा तथा गानो	३०।-
४	निरमसी	<i>Delphinium denudatum</i>	जरा तथा गानो	६०।-
५	मह (जङ्गली)	<i>Bee honey</i>	गम, रोजिन, लोहवान	२०।-
६	कुट्की	<i>Neopicrorhiza scrophularifolia</i>	जरा तथा गानो	४०।-
७	मुसली (कालो)	<i>Curculigo orchoides</i>	जरा तथा गानो	१०।-
८	चिराइतो	<i>Swertia spp.</i>	विरुवा	१५।-
९	मजिठो	<i>Rubia manjith</i>	पात/डाँठ	७।-
१०	पिपला	<i>Piper longum</i>	जरा तथा गानो	१०।-
११	सतुवा	<i>Paris polyphylla</i>	जरा तथा गानो	५०।-
१२	विष	<i>Aconitum spp.</i>	जरा तथा गानो	१०।-

सि.नं.	प्रजाती	बैज्ञानिक नाम	जाती	प्रति केजि राजस्व रु.
१३	नेपाली दालचिनि	<i>Cinnamomum tamala</i>	बोक्रा	१०।-
१४	तेजपात		पात	३।-
१५	यासागुम्बा	<i>Ophiocordyceps spp.</i>	बिरुवा	३१,०००।-
१६	अल्लो	<i>Girardinia diversifolia</i>	-	७।-
१७	लोक्ता	<i>Daphne spp.</i>	-	५।-
१८	ओखर	<i>Juglans regia</i>	फल	१०।-
			फलको बोक्रा	५।-
			बोक्रा	१००।-
१९	टिमु	<i>zanthoxylum armatum</i>	फल	१०।-
२०	विष/विषमा	<i>Aconitum spp.</i>	जरा तथा गानो	१०।-
२१	इच्याउ	<i>Lichen</i>	बिरुवा	५०।-
२२	रातो च्याउ	<i>Ganoderma lucidum</i>	बिरुवा	५०।-
२३	साधारण च्याउ	<i>Wild mushroom</i>	बिरुवा	१०।-
२४	मईन	<i>Bee wax</i>	गम, रोजिन, लोहवान	५।-

अनुसूची ५:
वन विउ संकलन तथा रोपण गर्ने समय तालिका

महिना	विउ संकलन गर्न सकिने प्रजाती	विउ रोपण गर्न सकिने प्रजाती
वैशाख	सिमल, सेतो सिमल, गोगन, चिउरी, टुनी, पाटुले सल्लो, पैयू, फलेदो, किम्बु, कोइरालो, भीमसेनपाती, धुपी, टाँकी ।	फलेदो, गोगन, टाँकी, कोइरालो, सेतो सिरिस, धुपी, बकाइनो, पैयू, चिलाउने, टुनी
जेष्ठ	चिउरी, फलेदो, टाँकी, सेतो सिरिस, धुपी, किम्बु, खसु फिरफिरे, खयर, कोइरालो, पैयू, टुनी ।	खसु, सेतो चुलेत्रो, कुटमिरो, टाँकी, किम्बु, धुपी, कोइरालो, टुनी ।
आषाढ	चिउरी, फलेदो, दुधिलो, टाँकी, कुटमिरो, किम्बु, खसु, फिरफिरे, कोइरालो, बडहर, राई खन्यू, काँगियो फूल ।	चिउरी, फलेदो, दुधिलो, टाँकी, कुटमिरो, किम्बु, खसु, फिरफिरे, कोइरालो, बडहर, राई खन्यू, काँगियो फूल ।
श्रावण	काँगियो फूल, किम्बु, कुटमिरो, राई खन्यू, खसु, चिउरी, टुनी, दुधिलो, धुपी, निमारो, बडहर, वेडुली, सेतो चेलेत्रो, पाङ्गे, मल्लातो	चिउरी, फलेदो, दुधिलो, निमारो, रातो सिरिस, सेतो चुलेत्रो, भोजपत्र, खसु, निगालो, खोटेसल्ला, फिरफिरे, काँगियो फूल, कुटमिरो, बडहर, पाङ्गे, राई खन्यू, मल्लातो
भाद्र	घंघारु, चाँप, दवदवे, ढाले कटुस, धुपी सल्ला, निमारो, भोजपत्र, मल्लातो, रिठ्ठा, सिल्टिमु, खसु, पाङ्गे ।	लाँकुरी, काँगियो, गोगन, निमारो, ढाले कटुस, रातो सिरिस, भोजपत्र, रिठ्ठा, निगालो, राई खन्यू, खोटे सल्ला, घंघारु, सेतो चुलेत्रो, फिरफिरे, गोब्रे सल्लो, मल्लातो
आश्विन	पाङ्गे, काँगियो फूल, ओखर, गोब्रे सल्ला, घंघारु, खरी, चाँप, भोजपत्र, दवदवे, मल्लातो, देवदार, धुपी, सल्ला सिल्टिमु, लाँकुरी, मसुरे कटुस, ढाले कटुस, मसला ।	गोगन, निमारो, ढाले कटुस, रातो सिरिस, गोब्रे सल्लो, भोजपत्र, फलौट, रिठ्ठा, लाँकुरी, काँगियो फूल, राई खन्यू, मल्लातो, घंघारु ।
कार्तिक	काँगियो फूल, लप्सी, गोब्रे सल्लो, लाँकुरी, घंघारु, लेकचाँप, चाँप, ओखर, दवदवे, कदा, देवदार, काठेकौलो, ढाले कटुस, कालो सिरिस, धुपी सल्लो, खरी, पातले कटुस, सिमल, भोजपत्र, पाङ्गे, मल्लातो, कटुस, सिल्टिमु, फलौट ।	ढाले कटुस, मसुरे कटुस, गोब्रे सल्लो, भोजपत्र, फलौट, रिठ्ठा, मल्लातो लाँकुरी, पाङ्गे, काँगियो फूल ।
मंसिर	पातले कटुस, मसुरे कटुस, बाँझ फलौट, चाँप, काँगियो फूल, सिसौ, लेकचाँप, सिमल, मल्लातो ।	उतिस, मसुरे कटुस, ओखर, रिठ्ठा, कदम, काठेकाउलो, लप्सी, लेकचाँप, कालो सिरिस, पातले कटुस, खयर, पाटुलासल्ला, खरी, फलौट, काँगियो फूल, फिरफिरे, गोब्रे सल्ला, सिसौ बकाइनो, धुपी सल्ला, सिमल, सिल्टिमु, मल्लातो, बाँझ ।
पौष	उतिस, लहरे, पिपल, कदम, लेकचाँप, कालो सिरिस, पातले कटुस, खयर, पाटुले सल्ला, धुपी सल्ला, फिरफिरे, सिमल, बकाइनो, रातो सिरिस, बाँझ, लप्सी, सिसौ, सौर ।	पातलो कटुस, बाँझ, ओखर, चाँप, सिसौ, सिमल, लेकचाँप, काभ्रो ।

माघ	धुपीसल्ला, बाँझ, ओखर, बैस, लहरे पिपल (कलमी), बकाइनो, पाटुले सल्ला, चाँप, खरी, सिमल, सिसौ, लेकचाँप, काभ्रो ।	उत्तिस, खयर खोटेसल्ला, चिलाउने, रातो सिरिस, लहरे पिपल, पाटुलासल्ला, बकाइनो, फिरिरे, सिसौ ।
फाल्गुण	खयर, खोटेसल्ला, गोगन, चिलाउने, टाँकी रातो सिरिस, लहरे पिपल (कलमी), पाटुलेसल्ला, पैयू, फिरिरे, बकाइनो, बैस, सिसौ, सेतो सिरिस, सौर ।	फलेदो, लप्सी, पाखुरी, काभ्रो, कालो सिरिस, धुपीसल्ला, सौर, बाँझ, ओखर, बैस, बकाइनो, लहरे पिपल (कलमी), उत्तिस, पाटुले सल्ला, खरी, सिसौ, सिमल, काठे काउलो ।
चैत्र	खोटेसल्ला, गोगन, चिलाउने, टाँकी, धुपी, भीमसेनपति, पाटुले सल्लो, पैयू, फलेदो, फिरिरे, बकाइनो, बैस, सिमल ।	फलेदो, लप्सी, गोगन, पाखुरी, कालो सिरिस, धुपी, सौर, बैस, बकाइनो, उत्तिस, पाटुले सल्लो, चिलाउने, खरी, सिसौ, मसला, काठे काउलो ।

